

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

**Teologická analýza synodů
Slezské církve evangelické
augsburského vyznání
od roku 1948 do dnešního dne**

Daniel Waclawek

Katedra praktické teologie
Vedoucí práce: Prof. Pavel Filipi
Studijní program: M6141 Teologie
Studijní obor: Evangelická teologie (jednooborová)

Praha 2009

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci s názvem „Teologická analýza synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání od roku 1948 do dnešního dne“ napsal samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti ke studijním účelům.

V Českém Těšíně dne 24. 11. 2009

Daniel Waclawek

.....
vlastnoruční podpis

Bibliografická citace

Teologická analýza synodů Slezské církve evangelické augsburského vyznání od roku 1948 do dnešního dne [rukopis] : diplomová práce / Daniel Waclawek; vedoucí práce: Prof. Pavel Filipi. -- Praha, 2009. -- 100 s.

Anotace

Tato diplomová práce je teologickou analýzou synodů Slezské církve evangelické augsburského vyznání (dále SCEAV) od roku 1948 po současnost. Záměrem bylo „rozebrat“, „rozložit“ synodní dokumenty podle určitých témat a shromážděné poznatky utřídit do jednotlivých kapitol. Tato diplomová práce je rozdělena do tří částí. První část obsahuje chronologicky řazený přehled synodů SCEAV. Část druhá se skládá z osmi kapitol věnovaných jednotlivým tématům, kterými se synody zabíraly a které souvisí se záměrem této práce. Třetí část hodnotí získané poznatky.

Klíčová slova

Slezská církev evangelická augsburského vyznání, teologická analýza, synod,

Summary

This diploma thesis is a theological analysis of synods of Slezská církev evangelická augsburského vyznání (Silesian Evangelical Church of Augsburg Confession) from 1948 to present time.

The main goal was to analyse the synodal documents according to specific topics. Every topic is discussed in one chapter of this thesis.

The diploma project is divided into three parts. The first section presents a chronologically ordered summary of SCEAV synods. The second part is devoted to eight topics which were the main discussions of the synod, which is the main aim of this work. In the third section I present my conclusions.

Keywords

Slezská církev evangelická augsburského vyznání (Silesian Evangelical Church of Augsburg Confession), theological analysis, synod

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce, Prof. Pavlu Filipimu, za odborné připomínky a podněty při zpracování diplomové práce a za odborné vedení. Děkuji ústředí SCEAV se sídlem v Českém Těšíně za zpřístupnění církevního archívu.

Obsah

Úvod.....	6
1. Seznam synodů	8
2. Tématická část	17
2.1. SCEAV a Bible	17
2.2. Bohoslužba a svátosti ve SCEAV	21
2.3. SCEAV a vzdělávání	36
2.4. SCEAV a misijní činnost	43
2.5. SCEAV a ekumenické hnutí	50
2.6. Struktura SCEAV	58
2.7. Organizace při SCEAV	72
2.8. Vztah státu a církve	78
3. Závěrečná hodnotící kapitola.....	88
Závěr	92
Seznam literatury	94

Úvod

Luterská církev na Těšínském Slezsku působí už od dob reformace. Tématem této práce je teologická analýza synodů Slezské církve evangelické augsburského vyznání (dále SCEAV) od roku 1948 po současnost. SCEAV je církví, která z luterské tradice Těšínského Slezska vyrůstá a ve které lze nalézt dědictví luterství odrážející se například ve vztahu ke svátostem nebo bohoslužebnému řádu.

Za posledních necelých sto let prošla církev augsburského vyznání na Těšínském Slezsku mnoha změnami. Do roku 1918 působila v rámci Rakousko – uherské monarchie, poté do roku 1920 přináležela k církvi augsburského vyznání v Polsku. Od roku 1920 do roku 1938 se tato církev nacházela v Československé republice. V roce 1938 se opět ocitla v Polsku, kde ale moc dlouho nepobyla, neboť už v roce 1939 byla církev a. v. působící ve Slezsku součástí německé unijní církve, kde setrvala do roku 1945. V rámci Československé socialistické republiky bylo tehdejší augsburské církvi ve Slezsku dovoleno působit od roku 1948. Na českém území tato církev působí do dnešního dne.

Právě rok 1948 je počátečním datem, od kterého se snažím analyzovat synodní zápisy současné SCEAV. Mým záměrem je „rozebrat“, „rozložit“, synodní dokumenty (zápisy, různé zprávy z komisí, zaznamenané promluvy, atd.) podle určitých témat a pokusit se tyto shromážděné poznatky utřídit do jednotlivých kapitol. Nezabývám se počtem účastníků synodů, rozpočtem církve ani řádem jednání, kterým se synody během svého konání řídily. Snažím se soustředit na témata, která ve větší nebo menší míře mohou být nazvána tématy teologickými. Díky možnosti psát diplomovou práci na výše zmíněné téma se mi otevřely dveře k dokumentům týkajícím se života mé mateřské církve, které jsem nikdy předtím nedržel v ruce. Dostal jsem šanci hlouběji proniknout do nedávných dějin SCEAV a pozorovat změny, kterými tato malá církev ve Slezsku prošla a prochází.

Tato diplomová práce je rozdělena do tří částí. V části první, v *Seznamu synodů od roku 1948 do dnešního dne se stručnou poznámkou*, předkládám chronologicky řazený přehled synodů SCEAV od roku 1948 až po poslední synod SCEAV, jehož zápis a další dokumenty se nacházely v archivu SCEAV v Českém Těšíně, tj. po synod konaný v roce 2006.

Část druhá, *Tematická část*, se skládá z osmi kapitol věnovaných jednotlivým tématům, kterými se synody zabíraly a které souvisí se záměrem této práce.

Část třetí, *Závěrečná hodnotící kapitola*, je kapitolou, ve které hodnotím získané poznatky. V této části práce také poukazuji na to, čím se synody

SCEAV nezabývaly nebo čemu věnovaly mizivou pozornost, ačkoli se jednalo o témata nosná a pro církve potřebná a příznačná.

Při psaní této práce jsem se nejdříve musel seznámit se synodními zápisy uschovanými v ústředí SCEAV v Českém Těšíně. Tímto chci také poděkovat vedení církve za možnost pracovat se synodními materiály. Synodní dokumenty byly ve většině případů rozděleny podle data konání do jednotlivých složek. Nebylo tomu tak ale vždy. Někdy jsem narazil na dokument, který nebyl v žádné složce zařazen a ke všemu byl velmi špatně čitelný. Rovněž nemálo dokumentů zařazených k jednotlivým synodům bylo ve špatném technickém stavu zapříčiněném stářím a nekvalitním papírem, čehož důsledkem byla opět špatná čitelnost.

Po prostudování dostupných materiálů jsem se zaměřil na ty, které se alespoň okrajově dotýkaly témat, jimiž jsem se později zabýval v *Tématické části*. Z těchto dokumentů jsem nejprve sestavil pracovní verzi, která se stala pozdějším základem této diplomové práce. Pracovní verze měla charakter seznamu, ve kterém byl každý jednotlivý synod opatřen mnoha poznámkami a citacemi ze synodních dokumentů.

1. Seznam synodů Slezské církve evangelické augsburského vyznání od roku 1948 až do roku 2006 se stručnou poznámkou

<i>Pořad. číslo synodu</i>	<i>Synod</i>	<i>Nejdůležitější témata synodu</i>
1.	Synod Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR v roce 1948 se skládal z těchto čtyř zasedání ¹ : I. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR Datum: 23. srpna 1948 II. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR Datum a místo konání: 30. srpna 1948 v Českém Těšíně Na Nivách III. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR Datum a místo konání: 13. září 1948 v sále kostela v Českém Těšíně Na Nivách. IV. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR Datum a místo konání: 10. ledna 1949 v sále kostela v Českém Těšíně Na Nivách.	<ul style="list-style-type: none"> • církevní ústava • přijímání nových členů do církve • problematika diákonů a duchovních • návrat farářů do sboru, ve kterých působili před 2. světovou válkou • titul hlavy církve • rozdělení sborů, vznik nového sboru v Ostravě • pořádek bohoslužeb a Večeře Páně

¹ Zápisy synodu a jeho jednotlivých zasedání z roku 1948 nejsou v archívu SCEAV v Českém Těšíně uvedeny v žádném ze soupisů synodů, které se nacházejí v šanonech obsahujících materiály týkající se synodů. Dokumenty o synodu 1948 jsem našel náhodou v neoznačené složce mezi dokumenty synodů SCEAV.

2. IV.² řádný synod Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v Československu konaný 25. června 1950 v Českém Těšíně Na Nivách
  - změna struktury celé církve: rozdělení církve na dva senioráty

3. Mimořádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952
  - rezignace „z důvodů zdravotních“³ dosavadního superintendenta Slezské církve evangelické a. v. Dr. J. Bergera⁴
  - novým superintendentem zvolen J. Cymorek z Českého Těšína, kterému „vláda Čsl. republiky udělila státní souhlas k volbě superintendentem“⁵
  - confirmace
  - liturgie
  - postoje k Mezinárodní konferenci na obranu dětí, která se konala 12. – 16. dubna 1952 ve Vídni

---

² Označení IV., V., VI. ... je číslování synodů, které je uvedeno přímo v zápisech synodů. Číslování synodu konaného v roce 1950, IV. řádného synodu, je navazováním na synody konané před 2. světovou válkou.

³ Zápis z mimořádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952, str. 1.

⁴ V dokumentu SCEAV z roku 1991 „Do którego košciola naležę?“ se o Dr. Bergerovi píše jako o tom, který „musel opustit rodnou zem z důvodu totalitní moci a odejít na Slovensko podobně jako Jiří Třanovský před více než tři sta léty.“ O údajných Bergerových zdravotních problémech zde není ani zmínka.

⁵ Zápis z mimořádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952, str. 1.

4.	V. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný 1. března 1953 v Českém Těšíně Na Nivách	• Ježíš Kristus⁶ • význam Večeře Páně • pohřební zpěvník • důležitost spolupráce s církví československou a českobratrskou
5.	Mimořádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal 21. září 1955 v Českém Těšíně, v sále chrámu Na Nivách	• odvolání presbyterů albrechtického sboru „proti usnesení seniorátního shromáždění českotěšínského seniorátu o rozpuštění staršovstva evangelického a.v. sboru v Albrechticích“⁷ • udělení důtky faráři Romanovi
6.	VI. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal 19.-20. listopadu 1956 v Českém Těšíně Na Nivách	• změna titulu hlavy církve • druhy křtu • nošení komže • pohřeb člověka, který zemřel např. na otravu alkoholem
7.	VII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný 30.-31. května 1959 v Českém Těšíně Na Nivách	• Všekřesťanský mírový kongres • památný kámen na Goduli • chování státu vůči dětem farářů • liturgické pořádky • vztah mezi ČCE a SCEAV

---

⁶ Ježíš Kristus byl V. řádným synodem prezentován jako „příklad odmítnutí všech výhod (a) blahobytu“. Doba, ve které byl synod konán, byla nazvána jako období, které „vyžaduje velkých obětí“. Právě Kristus byl pro účastníky synodu příkladem sebezapření a zřeknutí se. O Kristu dále synod prohlásil, že je to „Spasitel ověnčený trnitou korunou, náš smírce před Bohem, mistr a učitel, který nám zjevil, že Bůh jest naším otcem. ...“. (Zahájení a průběh V. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 1. března 1953 v Českém Těšíně, Na Nivách, str. 2.)

⁷ Pro delegáty – pozvánka na mimořádný synod 21. 9. 1955.

8.	VIII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 24.-25. listopadu 1963 v Českém Těšíně Na Nivách	• interkomunie a celebrace⁸ • laické hnutí • Křesťanská mírová konference • evangelizační odbor • studium teologie
9.	IX. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., 24.-25. dubna 1965, Český Těšín, Na Nivách	• možnost spolupráce s jinými církvemi • průběh biblických hodin • život křesťana⁹
10.	X. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 18.-19. dubna 1969 v Českém Těšíně Na Nivách	• změna názvu seniorátů • možnost dálkového studia na teologické fakultě • kritika vedení církve prostřednictvím anonymního dopisu, který dostal každý člen synodu před jeho zahájením (Pisatel/pisatelé tohoto dopisu církvi např. vyčítá/vyčítají, že touží jenom po hmotných statcích.)
11.	Mimořádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný 20. června 1970 v Českém Těšíně Na Nivách	• odvolání se faráře Romana proti usnesení Disciplinární komise¹⁰

---

⁸ Podle pana profesora Filipiho je „celebrací“ asi míněna koncelebrace.

⁹ „Doufejme, pracujme a služme. Život křesťana jest životem služby.“ Křesťanovým posláním nemá být poroučení a rozkazování, ale služba. Rovněž organizování a účast na synodu byla chápána jako služba, v tomto případě služba Bohu „skrze službu církvi a jejím členům ...“. Věřící je ovšem zavázán i ke službě, dle slov Zápisu IX. řádného synodu, „našemu Československému státu a pak celé lidské společnosti“. (Zápis ze zasedání IX. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., 24.-25.4.1965, v Českém Těšíně, Na Nivách, str. 1.)

¹⁰ Farář Roman svůj čin vysvětlil tím, že „17 let poslouchal a respektoval církevní vrchnost i biskupa, nemůže však poslouchat, jestli ho vrchnost očeřuje“. (Zápis mimořádného synodu, který se konal v roce 1970, str. 1)

12. XI. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal 11.-13. června 1971 v Českém Těšíně, Na Nivách
- způsoby jak šířit evangelium
  - Křesťanská mírová konference
  - vztah SCEAV a státu po XIV. sjezdu KSČ
13. XII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 14.-16. června 1974 v Českém Těšíně v sálu evangelického kostela Na Nivách
- způsob výkladu biblického textu
  - vztah státu a církve
  - Křesťanská mírová konference
  - Leuenberské společenství církví
14. XIII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 27.-28. května 1977 v Českém Těšíně v sálu evangelického kostela Na Nivách
- odebrání státního souhlasu faráři Kaczmarczykovi
  - snaha nečlenů synodu účastnit se jednání XIII. řádného synodu
15. XIV. řádný synod SCEAV 24.-25. října 1980, Český Těšín, sál evangelického sboru a. v. Na Nivách
- vybudování pomníku Martinu Lutherovi v životní velikosti
  - nový způsob práce synodu: práce ve skupinách
  - pořádek služeb Božích, v rámci kterých měl sbor hlasitě vyznávat „Věřím“ a „Otčenáš“
16. XV. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11. června 1983 v Českém Těšíně Na Nivách
- nebezpečí jaderné války
  - 450 let Augsburské konfese
  - 200 let Tolerančního patentu

17. XVI. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 20.-21. června 1986 v Českém Těšíně Na Nivách
- prohloubení práce s laickými pracovníky: svolání kursu pro sborové pracovníky
18. XVII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, 13.-14. října 1989 v Českém Těšíně Na Nivách
- snaha zavést místo dosavadního způsobu vysluhování Svaté Večeře Páně tzv. varšavský obřad Svaté Večeře Páně; ke změně nedošlo
19. Mimořádný Synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný 16. března 1991 v Třanovicích
- zřízení rehabilitační komise, jejímž záměrem byla rehabilitace členů církve, laiků i farářů, kteří byli komunistickým režimem očerňováni a pronásledováni
  - odvolání biskupa Stonavského a pověření seniora Volného vedením církve
20. Mimořádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný dne 15. listopadu 1991 v Českém Těšíně Na Nivách
- zvolení nového vedení církve na čele s biskupem Vladislavem Volným
  - uznání právoplatnosti tzv. Třanovického synodu

21. XX. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 20.-21. listopadu 1992 ve sborovém sálu v Havířově – Bludovicích
- přijetí novelizovaných předpisů a dokumentů
  - zřízení nových sborů
  - podpisová akce opozice (pozdější LCEAV) probíhající ve SCEAV za účelem zřízení nové církve
  - vztah mezi SCEAV a Křesťanským společenstvím (KS – SCH)
  - spolupráce SCEAV a ČCE
22. Mimořádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 21. ledna 1994 v Komorní Lhotce
- možnost samofinancování církve, odluka církve od státu
23. XXI. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 12. listopadu 1995 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce
- kladné vyjádření se synodu k návrhu Světového Luterského Svazu (SLS) týkajícího se společného stanoviska SLS a Papežské rady pro jednotu křesťanu ve věci učení o ospravedlnění
24. Mimořádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný dne 14. června 1996 v Komorní Lhotce
- začlenění Slezské diakonie do struktury SCEAV
  - vybídnutí ke vstřícnosti vůči LECAV v třineckém sboru

25. „Malý synod“¹¹ Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal dne 15. listopadu 1997 v Českém Těšíně
- otázka křesťansko – židovského dialogu
26. XXII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 13. – 14. listopadu 1998 v Komorní Lhotce
- rozdělení církve na pět seniorátů
  - upravené znění „Věřím“ a „Otče náš“
  - podpora pastorační a kazatelské činnosti ve věznicích
27. XXIII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 11. listopadu 2000 v Českém Těšíně
- podpora vzájemného uznávání křtu mezi SCEAV a diecézí římskokatolické církve v české a moravské církevní provincii zastoupenou Českou biskupskou konferencí
28. XXIV. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně
- zavedení jednotného systému výuky konfirmandů ve všech sborech SCEAV
  - misijní činnost v Bruntále
  - misijní činnost v Praze
  - záměr integrace SCEAV s Evangelickou církví a. v. v Praze
  - požadavky pro řádný výkon duchovenské činnosti

---

¹¹ Název „Malý synod“ označuje synod, který řešil hlavně ekonomické záležitosti. Mezi všemi probíranými synody v této práci nese toto označení právě jen synod z roku 1997.

29. XXV. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně
- misijní působení v Bruntále a v Praze
  - referát předsedy Církve bratrské ThDr. Pavla Černého, Th. D. „Jasně svědectví evangelia v nových podmínkách“
30. 1. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného 12. listopadu 2005 v Českém Těšíně
- odmítavý postoj k usnesení Svenska Kyrkan – švédské evangelické církve – o požehnání párům stejného pohlaví
2. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 10. – 11. listopadu 2006 v Českém Těšíně
- požadavky na absolventy teologického studia:
    1. jednoletá nástupní praxe (vikariát) před ordinací, do které bude započtena také prázdninová praxe
    2. po ordinaci nejméně 1 rok vikariátu do doby, než absolvent složí zkoušku proministerio

2. Tématická část

2.1. SCEAV a Bible

2.1.1. Bible v luterství

Bible byla pro Martina Luthera a reformaci naprosto zásadním knihou. K pochopení Lutherovy reformy církve je třeba dle Carla E. Braetena¹² studovat dílo Martina Luthera spolu s Biblií. Formule Svornosti hovoří o Biblii jako o jedinečném pravidle a vodítku, „podle něhož mají být posuzovány a rozsuzovány jak všechny nauky, tak i učitelé“¹³. Reformátor církve Martin Luther „při rozsuzování nauk“ postupoval zrovna tak. Luther například odmítl Koperníkovu kosmologii, protože podle něj odporovala verši z knihy Jozue 10, 12, kde se píše o tom, jak Jozue rozkázal Slunci, aby se zastavilo, a ne Zemi¹⁴.

Martin Luther sice nový kánon nevytvořil, ale jakoby rozdělil kanonické knihy Starého a Nového zákona na knihy první a druhé kategorie. Kritériem při tomto výběru bylo jasné svědectví biblických knih o evangelii. Knihami, které by Luther do kánonu nejraději nezařadil, byly¹⁵: Epištola Jakubova a Zjevení sv. Jana.

Luthерово cháпání Bible nalezlo pokračování v Pietismu. Braeten¹⁶ píše, že jak Luther tak Pietismus rozuměl Biblii jako živému hlasu evangelia.

2.1.2. Synody SCEAV zabývající se Biblií

Synod

Bible v materiálech synodu

IV. řádný synod Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v Československu konaný 25. června 1950 v Českém Těšíně, Na Nivách

Plánovací komise IV. řádného synodu zdůraznila důležitost a nepostradatelnost studia Bible v církvi. „K tomuto účelu provádět systematickou propagaci Písma sv. slovem, obrazem, filmem...“¹⁷, zněl

¹² Principles of Lutheran Theology, Carl E. Braaten, Fortress Press 2007, str. 9.

¹³ Kniha svornosti, Kalich 2006, Formule svornosti, O pravidle a vodítku souhrnného pojmání, podle něhož má být posuzováno veškeré učení a osvětlována zbloudění i rozhodovány nesváry, upadne-li se do nich, str. 487.

¹⁴ A History of Lutheranism, Eric W. Gritsch, Fortress Press 2002, str. 15.

¹⁵ Principles of Lutheran Theology, Carl E. Braaten, Fortress Press 2007, str. 10.

¹⁶ Tamtéž, str. 16.

¹⁷ Zpráva plánovací komise a její návrh na synod ke dni 25. června 1950 v Českém Těšíně - dokument ze IV. řádného synodu, str. 2.

návrh plánovací komise. Ohledně Bible bylo dále usneseno, aby měl každý konfirmand svou vlastní Bibli. Bible měla být také dávana jako dar všem nově přistoupivším do církve.

XII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 14.-16. června 1974 v Českém Těšíně v sálu evangelického kostela Na Nivách

XII. řádný synod se zabýval tím, jak vykládat biblický text: K tomu, aby mohl být biblický text správně vyložen, je dle slov účastníků synodu třeba, aby tento výklad konal kazatel, který „byl řádně povolán církví a Pánem církve“¹⁸.

Dalším kritériem, které mělo zabezpečit správnost výkladu Bible, byla „hluboká znalost Božího slova a Symbolických knih“¹⁹.

Dodržováním těchto směrnic měly být jak kazatel, tak církve uchráněny před sektářstvím.

Konsenior Suchanek při projednávání této problematiky připomněl způsob exegetické práce „prof. Bonhoeffera, který při exegezi evangelia poukazuje na absolutní autoritu Pána Ježíše“²⁰.

XV. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11. června 1983 v Českém Těšíně Na Nivách

Farář Roman na XV. řádném synodu navrhoval, „aby se v církvi používaly nové překlady Bible, jak české tak polské“²¹.

---

¹⁸ Zápis XII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 14.-16.6.1974 v Českém Těšíně v sálu evangelického kostela Na Nivách, str. 2.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Protokol ze zasedání XV. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11.6.1983 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 12.

XXV. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně

XXV. řádný synod SCEAV schválil tzv. Zřízení Slezské církve evangelické augsburského vyznání v České republice. V preambuli tohoto dokumentu se o Bibli píše toto:

„Základem učení církve je Bible, to je inspirované a bezchybné Boží slovo.“²²

2.1.2.1. Všeobecný postoj SCEAV k Bibli

Postoj zastávaný synodem k Bibli v roce 1950 je postojem velmi kladným: synod se usnesl Bibli propagovat všemi možnými prostředky a uvědomoval si důležitost studia Bible. Vyjádřeno co nejstručněji: Bible byla prezentována jako nejzákladnější křesťanská literatura.

Vztah církve k Bibli zůstal velmi pozitivním i v současnosti, i když v zápisech ze synodů jsem toto stanovisko nenalezl. Bible je dnes ve SCEAV chápána spolu s modlitbou jako dva základy zbožnosti²³. Členové SCEAV jsou rovněž vedeni k tomu, aby Bibli znali, přemýšleli o ni a učili se části Bible nazpaměť²⁴.

2.1.2.2. Ztotožnění Bible a Slova Božího

IV. řádný synod hovořil o Bibli ještě jako o Písmu Svatém. V roce 1974 se o Bibli již hovoří jako o Božím Slovu. Ztotožňování Bible a Slova Božího je rovněž obsaženo v materiálech synodu konaného v roce 2004. Ve stejném duchu jsou napsány i Zásady SCEAV vydané v tomtéž roce.

Eric W. Gritsch, který se ve své knize *A History of Lutheranism*²⁵ zabývá vývojem a dějinami luterství píše o tom, že „Martin Luther ... mezi Biblií a Božím Slovem dělal rozdíl“²⁶. Se ztotožněním Bible a Slova Božího se můžeme setkat v luterské ortodoxii, která „všeobecně učila, že Bible je Božím slovem“²⁷.

---

²² Zápis ze zasedání řádného XXV. synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně, příloha č. 12: Zřízení SCEAV, str. 1.

²³ Zásady Slezské církve evangelické a. v., SCEAV 2004, Český Těšín, 20 str.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ *A History of Lutheranism*, Eric W. Gritsch, Fortress Press 2002.

²⁶ Tamtéž, str. 122.

²⁷ Tamtéž.

2.1.2.3. Bible jako inspirovaný text

Ve Zřízení SCEAV, které bylo schváleno XXV. řádným synodem, se o Bibli píše jako o Božím Slovu, které je: a) bezchybné; b) inspirované. V synodních zápisech jsem žádnou další zmínku o inspiraci Bible nenalezl.

Gritsch píše, že „představa o inspiraci Bible pochází z helénistického židovství a jeho myšlení“²⁸. Židovství v době helénismu vysvětlovalo vznik biblických knih pomocí „mánie a extáze“²⁹ (vytržení). Křesťanství na tento myšlenkový proud navázalo a učení o inspiraci Písma vysvětlovalo mezi jinými jako Boží diktát diktovaný pisatelům Bible. Takto chápal učení o inspiraci např.³⁰ Irenaeus.

Teologie luterské ortodoxie se ku učení o inspiraci přiklonila rovněž. Ortodoxie inspiraci Písma vysvětlovala pomocí Aristotelovy filosofie³¹ a jeho rozlišování mezi látkou a formou. Látkou v tomto případě mělo být diktované Boží Slovo, které jeho zapisovatel formuloval díky různorodým literárním formám. „Ortodoxní teologové byli toho názoru, že Bible má svou výlučnou autoritu jen díky božské verbální inspiraci...“³².

2.1.2.4. Výklad Bible

V roce 1974 byla stanovena pravidla správného výkladu Bible: 1. výklad má konat řádně povoláný kazatel – povoláný církví a Kristem; 2. vykladač Bible má znát Bibli a symbolické knihy. Příkladem správného výkladu Bible se stal profesor Bonhoeffer a jeho zdůrazňování největší autority Ježíše Krista. Tento důraz na Krista je pro luterství něčím příznačným, něčím, na co rádo poukazuje, a k čemu se rádo vrací. Gritsch tento kristocentrický pohled na Bibli považuje za „nejvíce uctívaný poklad církve luterského směru“³³.

2.1.3. Celkové hodnocení

Bible má ve SCEAV své stálé a pevné místo, Bible je pro tuto malou církev základem, na kterém se snaží stát a ze kterého se snaží čerpat. Mezi projednávanými body na synodech není sice Bibli věnováno příliš prostoru a zájmu, ale i přesto se Bible dostává ke slovu na každém synodu SCEAV. Děje se tak skrze úvodní a závěrečné promluvy účastníků synodů, které jsou vždy založeny na Bibli. SCEAV se snaží dokazovat svým postojem k Bibli, že je pro ni opravdu tím, za co ji pokládá, za základ učení církve.

---

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Tamtéž.

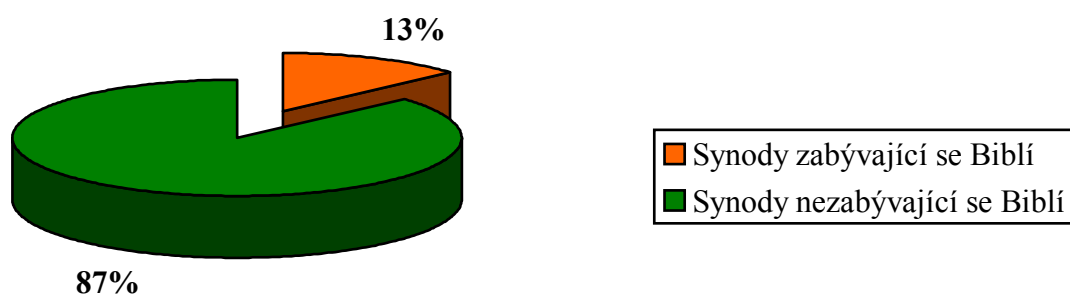
³⁰ Tamtéž.

³¹ Tamtéž, str. 123.

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž, str. 106.

2.1.4. Procentuální vyjádření zájmu synodů SCEAV o téma Bible

2.2. Bohoslužba a svátosti ve SCEAV

2.2.1. Bohoslužba

Církev na celém světě si připomíná každou neděli vzkříšení Ježíše Krista. Setkání, která se při této příležitosti konají, mají různou formu. Rovněž název tohoto setkání se různí, používá se např. název liturgie, mše, nebo termín bohoslužba, což je název používaný nejčastěji v protestantském prostředí. Dle *Śpiwniku ewangelickiego*³⁴ je bohoslužba shromážděním křesťanské církve, které se koná kvůli naslouchání Božímu Slovu, dále kvůli povzbuzení, které může křesťan nalézt při stole Páně a také kvůli svátosti Křtu, skrze kterou je do obecenství věřících přijímán nový člen. K základním prvkům bohoslužby patří rovněž uctívání a chválení Boha.

Zvěstování Božího Slova a vysluhování svaté Večeře Páně, to jsou dva vrcholy evangelické bohoslužby. Tento způsob bohoslužeb je dle slov polského zpěvníku³⁵ používaného ve SCEAV navazováním na způsob konání bohoslužeb starobylé církve.

Kázání Slova Božího společně s vysluhováním svátostí bylo praktikováno rovněž v reformační době. Tímto způsobem byly rovněž utvořeny agendy v XVI. století, tzv. „církevní pořádky“³⁶, jako např.: těšínský Církevní pořádek Kateřiny Sidonie z roku 1584, nebo Církevní pořádek Václava Adama, těšínského knížete z roku 1568.

³⁴ *Śpiwnik ewangelicki*, Wydawnictwo Augustana 2002, 1663 str., 1290 str.

³⁵ *Tamtéž*, str. 1294.

³⁶ *Tamtéž*.

Koná-li se bohoslužba bez vysluhování svátostí, jsou kulminačními body tohoto setkání církve „kázání a modlitba“³⁷.

2.2.1.1. Stávající pořádek služeb božích SCEAV

Současný pořádek bohoslužeb SCEAV je uveden jak v českém, tak v polském zpěvníku užívaném při bohoslužbách. Evangelický kancionál, zpěvník užívaný při českých bohoslužbách, uvádí v části věnované liturgii jako první liturgii bez vysluhování Večeře Páně během bohoslužeb. Polský zpěvník jako první bohoslužebný pořádek uvádí liturgii s vysluhováním Večeře Páně v rámci bohoslužeb. Pokud z tohoto bohoslužebného pořádku uvedeného v polském kancionálu odebereme body týkající se Večeře Páně, dostaneme identický řád bohoslužeb s řádem bohoslužeb, jak jej uvádí Evangelický kancionál. Řád bohoslužeb vypadá takto³⁸:

1. Zvony	12. Vyznání víry – Credo
2. Chvilé osobního ztišení	13. Píseň
3. Hudební úvod – Preludium	14. Kázání
4. Úvodní slovo	15. Píseň
5. Úvodní píseň	16. Přímluvné modlitby
6. Vstup – Introit	17. Modlitba Páně – Pater noster
7. Sláva Otci – Gloria Patri	18. Antifona
8. Kající zvolání – Kyrie	19. Modlitba – Kolekta
9. Sláva na výsostech – Gloria in excelsis	20. Vyslání
10. Modlitba – Kolekta	21. Požehnání
11. Služba slova: První čtení, Druhé čtení ³⁹ ; Odpovědi sboru na: Starozákonní čtení, Novozákonní čtení, Evangelijní čtení	22. Závěrečná píseň
	23. Chvilé modlitebního ztišení
	24. Hudební závěr – Postludium
	25. Zvony

Zajímavou alternativou k tomuto tradičnímu řádu bohoslužeb, který je používán při nedělních službách božích s většími nebo menšími obměnami, je program tzv. mládežnických bohoslužeb⁴⁰. Synody se ovšem mládežnickými bohoslužbami příliš nezabývaly.

³⁷ Tamtéž, str. 1295.

³⁸ Evangelický kancionál, Infiniti art 2005, Liturgie 1., str. 1099 - 1103.

³⁹ Mezi 1. a 2. čtením bývá zpravidla zpívána píseň.

⁴⁰ Termín „mládežnické bohoslužby“ může obzvláště u starší generace vyvolávat pocity typu: „Toto již není pro mě, ale jen pro mladé“. Proto se např. evangelický sbor v Návsi rozhodl nazývat tyto alternativní bohoslužby bohoslužbami rodinnými. Mládežnické či rodinné bohoslužby se od bohoslužeb klasických různí např. větší aktivní účastí mladých lidí

2.2.1.2. Synody SCEAV, které se zabývaly problematikou související s bohoslužbami:

Synod

Bohoslužba v materiálech synodů

Synod Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR v roce 1948

I. – IV. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR

Datum: 23. srpna 1948 - 10. ledna 1949

Synod 1948 povolal liturgickou komisi, která předložila synodu návrhy na sjednocení „bohoslužebných úkonů“⁴¹.

Co se týče bohoslužeb, byly navrženy a odhlasovány dva typy bohoslužeb:

„a) normální, b) zkrácené“⁴².

Senior Berger při příležitosti projednávání forem bohoslužeb připomněl „pořádek služeb božích Václava Adama“⁴³, kterým argumentoval ve prospěch svého návrhu zařadit do bohoslužebného řádu „kromě credo i introit“⁴⁴.

Bohoslužby byly nakonec rozšířeny o introit a Kyrie eleison. Jako introit měla být z počátku používána „nějaká píseň“⁴⁵, mnozí se ale přimlouvali za introity Jiřího Třanovského⁴⁶.

Liturgická komise⁴⁷ rovněž navrhl, aby tzv. „komže“ (alba) byla nošena při všech bohoslužebných úkonech.

---

na programu, jednodušším řádem bohoslužeb nebo jiným hudebním doprovodem ke společným písním. Je nutno dodat, že forma mládežnických či rodinných bohoslužeb se liší sbor od sboru. V jednom sboru se na přípravě takovýchto bohoslužeb farář podílí a během bohoslužeb má kromě kázání rovněž „funkci moderátora“, v druhém sboru se o celou přípravu stará mládež pod vedením faráře, kterému připadne na těchto bohoslužbách často „jen“ úloha kazatele.

⁴¹ Zápisy synodu z roku 1948: I. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 1.

⁴² Normální bohoslužba: „Farář jde 2x do oltáře před kázáním, čte lekci a evangelium, sbor zpívá „credo“; Zkrácená bohoslužba: „Bez jednoho čtení od oltáře a o jednu píseň méně.“ (Zápisy synodu z roku 1948: IV. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 6.)

VII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný 30.-31. května 1959 v Českém Těšíně Na Nivách

Na návrh liturgické komise byl odhlasován⁴⁸:
pořádek velkopátečních bohoslužeb
liturgický pořádek pohřbu
v krematoriu.

---

⁴³ Jedná se o církevní pořádek, který byl poprvé vydán na Těšínském Slezsku v roce 1568. Na několika místech se tento pořádek odvolává na pořádek bohoslužeb Martina Lutra (např. v části věnované křtu).

⁴⁴ Protokol ze zasedání právní komise synodu Církve Evangelické a. v. ve Východním Slezsku v ČSR, které se konalo 5. května 1949 v Českém Těšíně Na Nivách.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Jiří Třanovský: Evangelický duchovní pocházející z města Český Těšín. Narozen 9. dubna 1592 (Životopis Juraja Tranovského, Ján P. Ďurovič, Vydal Tranoscus v Liptovském sv. Mikuláši 1942, 262 str., vázaný výtisk. str. 29.), zemřel 29. 5. 1637 (tamtéž str. 165). Širší veřejnosti je Třanovský znám především jako autor zpěvníku „Cithara Sanctorum“. Ján P. Ďurovič o Cithare Sanctorum píše (tamtéž, str. 157):

„Význam Cithary Sanctorum byl vskutku dějinný ... Určila vývoj evangelické církve: během století šířila duchovní hodnoty, vedla k víře a ke křesťanskému životu, celé církvi dávala určitý pravověrný směr, kterého byla ona byla nejlepší ochránkyní. V nejhorších časech utrpení a ponížení ona zachovávala církvi dědictví otců. ...“

⁴⁷ Zápisy synodu z roku 1948: IV. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 6.

⁴⁸ *Pořádek velkopátečních bohoslužeb*: Introit, Gloria patri, Kyrie, Gloria in excelsis, Intonace, Kolekta, Salutatio, Lekce (Izajáš 53), Píseň sboru nebo pěveckého sboru, Pašijní příběh podle jednoho evangelia – každý rok měnit, Credo, Píseň, Pozdrav z kazatelny, Text podle kterého bude kázáno, Suspirium, Kázání, Modlitba, Ohlášení, Otčenáš, Apoštolské požehnání, Píseň, Sedm slov, Intonace, Kolekta, Áronovo požehnání, Zakončující píseň, Tichá modlitba.

Liturgický pořádek pohřbu v krematoriu: Biblický pozdrav, Přečtení personálií, Text, Kázání (nejdéle 10 minut), Modlitba, Požehnání do hrobu (nad rakví), Otčenáš, „A pokoj Boží“ (nebo Áronovo požehnání), Vystoupení světských delegátů (není nutné), Hudba. (Protokol ze zasedání VII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 30.-31. května 1959 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 10 – 11.)

XV. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11. června 1983 v Českém Těšíně Na Nivách

Liturgická komise předložila synodu návrhy liturgických pořádku církevních slavností, bohoslužeb a shromáždění⁴⁹, které XV. řádný synod následně schválil.

XVI. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 20.-21. června 1986 v Českém Těšíně Na Nivách

Farář ve výslužbě Pavel Roman si stěžoval na zastaralý jazyk kolekt v polském jazyce⁵⁰.

XXIII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 11. listopadu 2000 v Českém Těšíně

Synod schválil „Zásady hlavních nedělních bohoslužeb“⁵¹.

---

⁴⁹ *Pro konání celocírkevní slavnosti začaly platit tato kritéria:* 1. kázání se má konat vždy v liturgickém úboru a z kazatelny, 2. pozdravy v liturgickém úboru mají být předneseny od oltáře, jiné promluvy nebo referáty bez liturgického úboru rovněž od oltáře, 3. pokud je na programu recitace, má být recitováno od oltáře, 4. pěvecké sbory mají vystupovat od varhan nebo z pavlačí.

Bohoslužby se zkrácenou liturgií měly mít od doby konání XV. řádného synodu tuto podobu: 1. píseň sboru, 2. gloria in excelsis, 3. intonace (tj. antifona), 4. kolekta, 5. čtení Písma Svatého (bez Creda), 6. píseň sboru, 7. kázání (jedno nebo více), 8. promluvy, referáty, pozdravy, 9. recitace, 10. vystoupení pěveckých sborů, 11. píseň sboru, 12. závěrečná liturgie (intonace, kolekta, Áronovo požehnání), 13. závěrečná píseň sboru. (Protokol ze zasedání XV. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11.6.1983 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 15).

⁵⁰ Na tento postřeh faráře Romana zareagoval senior Suchanek, který upřesnil, že farář Roman měl zřejmě na mysli agendu SCEAV. Senior Suchanek se ale vůči postoji faráře Romana postavil odmítavě. Řekl, že „v evangelických bohoslužbách neměl by vadit poněkud archaický jazyk, který jenom dosvědčuje o historii našeho luteranismu. ...“ (Zápis ze zasedání XVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 20.-21.6.1986 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 5.)

⁵¹ Zásady hlavních nedělních bohoslužeb: 1. Trojiční princip (Gloria Patri); 2. Čtení liturgických textů. Mhou být tři: Starozákonní, epištolický a evangelium. Stačí dva, evangelium musí být přečteno vždy.; 3. Po čtení evangelia vždy následuje Credo, může být apoštolské nebo nicejskocařihradské.; 4. Kázání – zvěst evangelia má ústřední místo v evangelických bohoslužbách.; 5. Pokud se v rámci bohoslužeb vysluhuje Večeře Páně, pak dle schváleného pořádku v církvi.; 6. Úvodní a závěrečná modlitba (zpívaná nebo mluvená kolekta), dále hlavní modlitba církve, která může být nahrazena přímluvnými modlitbami. Modlitba Páně je rovněž pevnou součástí každých bohoslužeb.; 7. Závěrečné požehnání. (Zápis

2.2.1.3. Pravděpodobné předlohy bohoslužebných pořádků SCEAV

▪ Církevní pořádek Václava Adama

Církevní pořádek Václava Adama byl vydán v roce 1568⁵². Nadpis celého pořádku zní takto: „Rzad Czyrkewny kterak se przy Służbie Boży a Czeremonyich Czyrkewnich w Czyrkwy Krzestianskey Knyżiestwy Tiessinskeho w Miestech a we wsech Kazatele a Uczitele Slova Božího zachowaty magy“⁵³. Jedná se o dílo stručné⁵⁴ skládající se s úvodu a devíti následujících kapitol⁵⁵: 1. O svátosti křtu; 2. O zpovědi; 3. O svátosti oltářní; 4. O posvěcování předmětů; 5. O manželství; 6. O svátcích; 7. O reformě mše; 8. O bohoslužbách; 9. O pohřbu. Dr. Wantuła⁵⁶ je toho názoru, že hlavním důrazem celého církevního pořádků Václava Adama bylo skoncování s těmi praktikami provozovanými tehdejší církví, které byly v rozporu s Biblií. Autorovi tohoto církevního pořádku jde o to, aby v církvi bylo vše „čisté“, „křesťanské“ a podle „Slova Božího“.

V kapitole věnované bohoslužbám nazvané „O ceremoniích neboli pořádku čtení nebo zpívání v kostele během celého roku“⁵⁷ je uveden pořádek služeb božích, v rámci kterých se má rovněž konat vysluhování Večeře Páně. Jednotlivé body bohoslužeb jsou sice v církevním pořádku bez čísel, zde jsou ale kvůli přehlednosti očíslovány:

1. Introit (mohl být zpíváný v neděli a ve velké svátky, ve vesnicích se měla místo introitu zpívat píseň nebo žalm)
2. Kyrie eleison
3. Gloria in excelsis Deo (k tomu Et in terra pax; mohlo se zpívat latinsky nebo česky)
4. Kolekta (česky)
5. Lekce (zpívána česky, farář se měl při této části bohoslužeb obrátit tvář k lidu)
6. Evangelium (zpívat česky)

---

ze zasedání XXIII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného ve dnech 10. – 11. listopadu 2000 v Českém Těšíně, str. 5 – 6.)

⁵² Porządek kościelny Wacława Adama – początki organizacji Kościoła ewangelickiego na Śląsku Cieszyńskim, Ks. Dr. Andrzej Wantuła, Warszawa 1937, Odbitka z „Rocznika Teologicznego“, str. 19.

⁵³ Tamtéž, str. 15

⁵⁴ Nalezený rukopis se skládá s 21 stran (Porządek kościelny Wacława Adama – początki organizacji Kościoła ewangelickiego na Śląsku Cieszyńskim, Ks. Dr. Andrzej Wantuła, Warszawa 1937, Odbitka z „Rocznika Teologicznego“, str. 27)

⁵⁵ Porządek kościelny Wacława Adama – początki organizacji Kościoła ewangelickiego na Śląsku Cieszyńskim, Ks. Dr. Andrzej Wantuła, Warszawa 1937, Odbitka z „Rocznika Teologicznego“, str. 38.

⁵⁶ Tamtéž, str. 27.

⁵⁷ Tamtéž, str. 175 – 176.

7. Patrem⁵⁸
8. Kázání
9. Píseň (latinská nebo česká, ve vesnicích jen česká)
10. Otče náš (zpívá jej farář česky)
11. Slova ustanovení Večeře Páně (zpívat nahlas)
12. Krátké napomenutí komunikantů
13. Během přijímání mají být zpívány české písně
14. Děkováná kolekta (po přijímání)
15. Benedictus (s tváří obrácenou k lidu)

- Agenda tj. práce církevní kněží církve evanjelické dle augšpurského vyznání

„Agenda tj. práce církevní kněží církve evanjelické“ byla vydána nákladem spolku Transcius-E. v Turčianskom sv. Martine v roce 1922. V kapitole věnované veřejným službám Božím je uveden „Pořádek nedělních i svátečních služeb Božích“⁵⁹, který mohl být další předlohou bohoslužebného pořádku užívaného ve SCEAV od roku 1948.

1. Introit (tzn. předzpěv; prosba za dar Ducha svatého)
2. Kyrie (píseň za smilování)
3. Sláva (Gloria; reakce na to, že Bůh kajícím dává milost)
4. Salutatio (pozdrav)
5. Kolekta (krátká modlitba)
6. Epištola
7. Hymnus
8. Salutatio
9. Evangelium
10. Credo (Věříme; píseň „Věříme...“)
11. Kázání Slova Božího, v němž milost Boží důrazně se zvěstuje a ponouká.
12. Zpěv verše písně po kázání
13. Antifona

---

⁵⁸ Jedná se pravděpodobně o Vyznání víry. Stejně umístění „Patrem“ během bohoslužeb má i církevní pořádek Kateřiny Sidonie (VIZ Porządek kościelny Wacława Adama – początki organizacji Kościoła ewangelickiego na Śląsku Cieszyńskim, Ks. Dr. Andrzej Wantuła, Warszawa 1937, Odbitka z „Rocznika Teologicznego“, str. 187).

⁵⁹ Agenda tj. práce církevní kněží církve evanjelické dle augšpurského vyznání, Transcius-E. v Turčianskom sv. Martine v roce 1922, str. 1.

14. Salutatio
15. Kollekt
16. Aronovské požehnání
17. Zpěv na východ

2.2.1.4. Hodnocení bohoslužebného řádu SCEAV

Současný bohoslužebný pořádek uvedený v části 1.1. má mnoho společného s bohoslužebnými pořádky, které jsou uvedeny v části 1.3. Důležitá je především shoda s bohoslužebným pořádkem Václava Adama, který čerpal při jeho sestavování z díla Martina Luthera⁶⁰. To, že se SCEAV odvolává na pořádek knížete Adama, dokazuje snahu SCEAV uchovat si své luterské dědictví.

2.2.2. Svátosti

V Zásadách Slezské církve evangelické a. v. je svátost charakterizována jako „posvátný úkon ustanovený Bohem, v němž sám Bůh spojil viditelná znamení se svými slovy zaslíbení ...“⁶¹. Biskup Volný⁶², který je autorem oddílu o svátostech v brožůře Zásady SCEAV, píše, že SCEAV uznává dvě svátosti: Křest svatý a Večeři Páně. O pokání se v souvislosti se svátostmi nehovoří.

K čemu jsou vlastně svátosti? Augsburská konfese⁶³ přisuzuje svátostem především roli znamení a svědectví Boží vůle k lidem.

2.2.2.1. Křest svatý

Současný program Křtu svatého je otištěn v Evangelickém kancionále v části věnované křtu⁶⁴. Ve Špiwniku ewangelickim je program křtu uveden v rámci programu bohoslužeb slova církve evangelicko – augsburské⁶⁵. Stávající pořádek Křtu svatého ve SCEAV vypadá následovně:

1. Úvod
2. Biblický text a promluva faráře
3. Modlitba (k modlitbě mohou být vyzváni křestní rodiče, v případě křtu dospělé osoby samotný křtěnec)
4. Apoštolské vyznání víry (spolu s celým sborem)

---

⁶⁰ Porządek kościelny Wacława Adama – początki organizacji Kościoła ewangelickiego na Śląsku Cieszyńskim, Ks. Dr. Andrzej Wantuła, Warszawa 1937, Odbitka z „Rocznika Teologicznego“, str. 143.

⁶¹ Zásady Slezské církve evangelické a. v., Český Těšín 2004, str. 12.

⁶² Tamtéž.

⁶³ Kniha svornosti. Symbolické čili vyznavačské spisy evangelických církví augsburské konfese, Kalich 2006, Augsburská konfese, Třináctý článek: O užívání svátostí, str. 55 – 56.

⁶⁴ Evangelický kancionál, SCEAV ve spolupráci s Luterskou evangelickou církví a. v. 2005, str. 1120 – 1121.

⁶⁵ Śpiwnik ewangelicki, Wydawnictwo Augustana 2002, str. 1335.

5. Křestní otázky
6. Slova ustanovení Křtu svatého (Mt 28,18b-20)
7. Akt křtu
8. Požehnání křtěnce
9. Modlitba
10. Požehnání rodiny

Křest se má konat během bohoslužeb a má být proveden po druhém biblickém čtení. Dalšími možnými termíny konání křtu jsou⁶⁶: 1. po bohoslužbách; 2. jiný dohodnutý termín.

Podle Augsburské konfese⁶⁷ je křest: 1. nezbytný ke spasení; 2. nabídkou Boží milosti. V Zásadách SCEAV se mluví o sjednocujícím charakteru svátosti křtu: „Skrze křest jsou křesťané sjednoceni s Kristem spolu navzájem a také s církví všech dob“⁶⁸.

Křesťanství zná tři druhy provedení křestního aktu: 1. ponoření; 2. pokropení; 3. politím. Ve SCEAV se používá způsob politím⁶⁹. Ke křtu jsou ve SCEAV přinášeny novorozené děti. Biskup Volný⁷⁰ uvádí, že dítě může být pokřtěno, pokud je alespoň jeden rodič evangelík. Možnost být pokřtěn mají nejen novorozenci, ale i děti v každém věku a dospělí, „pokud doposud nebyli pokřtěni, uvěřili a osobně se rozhodli pro následování Pána Ježíše Krista“⁷¹.

- Svátost Křtu svatého v materiálech synodu

Křest

VI. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal 19.-20. listopadu 1956 v Českém Těšíně Na Nivách

Křest v materiálech synodu

VI. řádný synod přijal návrh o třech druzích křtů, které mohly a mohou být prováděny v rámci Slezské církve evangelické a. v.:

„1) křest dětí; 2) potvrzení náhlého křtu; 3) křest dospělých“⁷².

⁶⁶ Tamtéž, str. 1120.

⁶⁷ Kniha svornosti. Symbolické čili vyznavačské spisy evangelických církví augsburské konfese, Kalich 2006, Augsburská konfese, Třináctý článek: O užívání svátostí, str. 54.

⁶⁸ Zásady Slezské církve evangelické a. v., Český Těšín 2004, str. 13.

⁶⁹ Tamtéž, str. 12.

⁷⁰ Tamtéž, str. 13.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Protokol ze zasedání VI. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. 19.-20.11.1956, str. 3.

XXII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 13. – 14. listopadu 1998 v Komorní Lhotce

Ve Služebním řádu Slezské církve evangelické a. v. odhlasoval Synod provedení dvou změn⁷³:

zavedení pastoračního rozhovoru před Křtem svatým⁷⁴ s rodiči dítěte;
zavedení pastoračního rozhovoru se snoubenci.

XXIII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 11. listopadu 2000 v Českém Těšíně

XXIII. řádný synod SCEAV podpořil vzájemné uznávání křtu mezi SCEAV a diecézí římskokatolické církve v české a moravské církevní provincii zastoupené Českou biskupskou konferencí⁷⁵.

2.2.2.2. Večeře Páně

Samotné Večeři Páně předchází ve SCEAV zpověď. Praktikování zpovědi před Večeří Páně obhazuje biskup Volný⁷⁶ XXV. článkem Augsburgské konfese „O zpovědi“⁷⁷. Biskup Volný⁷⁷ hovoří rovněž o transformaci osobní zpovědi

---

⁷³ Zápis ze zasedání XXII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 13. – 14. listopadu 1998 v Komorní Lhotce, str. 8.

⁷⁴Obsahem pastoračních rozhovorů před křtem mělo být „vysvětlení biblického chápání křtu a závazku z něho plynoucího“. (Služební řád Slezské církve evangelické a. v. určující vztahy mezi jednotlivými sbory při vykonávání církevních úkonů, str. 1.)

⁷⁵ V Návrhu dohody o křtu, dokumentu který náleží mezi materiály XXIII. řádného synodu SCEAV, se píše o tom, co obě církve vyznávají o svátosti křtu:

„Obě církve vyznávají, že svátost křtu je Boží dar, svěřený církvi jako celku, a zároveň její poslušná odpověď víry. Vzkříšený Kristus ve křtu každému pokřtěnému otevírá své království a zahrnuje jej osobně do svého vykupitelského díla, dává mu odpuštění hříchů a smíření s Bohem, podíl na nové smlouvě, včlenění do svého těla (1 Kor 12,13) a účast na darech Ducha svatého. Tím se křest pro pokřtěného stává novým narozením z vody a z Ducha, vstupem pod Kristovu vládu, počátkem nové cesty poslušnosti a následování.“ (Návrh dohody o křtu, str. 1.)

Dokument Návrh dohody o křtu ústí k vyznání, jehož obsahem je vskutku krásná ekumenicky laděná věta: „... členové evangelické a římskokatolické církve se vzájemně vděčně uznávají a přijímají jako křesťané, bratři a sestry v Kristu“. (Tamtéž, str. 2.)

⁷⁶ Zásady Slezské církve evangelické a. v., Český Těšín 2004, str. 14.

⁷⁷ Tamtéž, str. 15.

ve společné vyznání hříchů, víry a v ochotu změnit život. Program zpovědi, který je v současné době v církvi používán během bohoslužeb, je následující⁷⁸:

1. Úvod (Farář: Naše pomoc je ve jménu Hospodina, on učinil nebesa i zemi.)
2. Biblický text (kající žalm, příp. jiný biblický text vyzývající k pokání)
3. Krátká zpovědní promluva
4. Společná kající modlitba
5. Zpovědní otázky a rozhřešení – Absoluce
6. Děkovná modlitba
7. Požehnání

Zpověď se může konat⁷⁹: 1. před bohoslužbami; 2. na počátku bohoslužeb po úvodním slovu; 3. bezprostředně před svátostí Večeře Páně.

Zpověď se nemusí konat pouze v rámci bohoslužeb. Dle Zásad SCEAV může mít zpověď další tři podoby⁸⁰: 1) duchovně – pastýřský pohovor s vyznáním hříchů; 2) duchovně – pastýřský rozhovor se sestrou nebo bratrem, vůči které(mu) se zpovídáný provinil za přítomnosti pastora nebo jiného člověka k tomu určeného; 3) duchovně – pastorační rozhovor, kterého obsahem je poradenská činnost v oblasti duchovní, mravní, vztahové a jiné.

Večeře Páně je slavnost, „kterou křesťané slaví na znamení svého smíření s Bohem a mezi sebou navzájem“⁸¹. Večeře Páně se může v rámci SCEAV konat⁸²: 1. po kázání, modlitbě, přání pokoje a následné písni; 2. ve výjimečných případech při zvláštním shromáždění, před bohoslužbami anebo po nich. V Zásadách SCEAV se jasně ozývá učení Augsburské konfese o Večeři Páně. Augsburská konfese o Večeři Páně učí, „že Kristovo tělo a Kristova krev jsou v ní opravdu přítomny a rozdíleny požívajícím“⁸³. Ve SCEAV při Večeři Páně používají⁸⁴: hostie a bílé víno.

---

⁷⁸ Evangelický kancionál, SCEAV ve spolupráci s Luterskou evangelickou církví a. v. 2005, str. 1122.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Zásady Slezské církve evangelické a. v., Český Těšín 2004, str. 14.

⁸¹ Evangelický kancionál, SCEAV ve spolupráci s Luterskou evangelickou církví a. v. 2005, str. 14.

⁸² Tamtéž, str. 1122.

⁸³ Kniha svornosti. Symbolické čili vyznavačské spisy evangelických církví augsburské konfese, Kalich 2006, Augsburská konfese, Desátý článek: O Večeři Páně, str. 55.

⁸⁴ Zásady Slezské církve evangelické a. v., Český Těšín 2004, str. 14.

Liturgický pořádek Večeře Páně ve SCEAV je následující⁸⁵:

1. Úvod
2. Modlitba Páně (sbor se modlí ve stoje slovem nebo zpěvem, v průběhu modlitby může zvonit malý zvon)
3. Slova ustanovení Večeře Páně (Farář vyslovuje nebo zpívá slova ustanovení, v označeném místě může znamením kříže požehnat dary Večeře Páně, chléb a víno. Stále může zvonit malý zvon.)
4. Modlitba
5. Pozdrav pokoje (Po pozdravu si přítomní mohou podat vzájemně ruce na znamení smíření a pokoje se slovy: Pokoj s tebou! Zde může následovat zpěv Agnus Dei.)
6. Distribuce – rozdávání Večeře Páně (Po přijetí darů se přistupující krátce ztiší, mohou učinit znamení kříže na svém čele, ústech a srdci, pak odcházejí od oltáře.)

Skrze Večeři Páně dochází k přijetí Ježíše Krista a k budování společenství jak se samotným Kristem, tak s ostatními věřícími. Večeře Páně je ve SCEAV chápána jako předobraz „Beránkovy hostiny v nebesích“⁸⁶. K Večeři Páně jsou ve SCEAV zváni „křesťané všech církví, kteří jsou pokřtěni a věří v trojjediného Boha a Pána Ježíše jako jediného Vykupitele a Spasitele, nežijí ve stavu nevyznaného hříchu a nebrání jim v tom zásady jejich vlastní církve“⁸⁷.

- Svatá Večeře Páně v materiálech synodů

Synod

Večeře Páně v materiálech synodu

Synod Augsburské církve Na zasedání synodu z roku 1948 evangelické ve východním Slezsku byly na návrh liturgické komise v ČSR v roce 1948 schváleny dvě možnosti průběhu Večeře Páně⁸⁸:

⁸⁵ Evangelický kancionál, SCEAV ve spolupráci s Luterskou evangelickou církví a. v. 2005, str. 1123 - 1124.

⁸⁶ Zásady Slezské církve evangelické a. v., Český Těšín 2004, str. 14.

⁸⁷ Tamtéž, str. 15.

⁸⁸ *Rozšířený průběh Večeře Páně*: 1. pozdrav; 2. vzhůru srdce; 3. modlitba; 4. Otče náš; 5. ustanovení Večeře Páně; 6. zpěv od varhan „Agnus Dei“. *Zkrácený průběh Večeře Páně*: 1. Otče náš; 2. ustanovení. (Protokol ze zasedání právní komise synodu Církve Evangelické a. v. ve Východním Slezsku v ČSR, které se konalo 5. května 1949 v Českém Těšíně Na Nivách.)

⁸⁹ Protokol ze zasedání právní komise synodu Církve Evangelické a. v. ve Východním Slezsku v ČSR, které se konalo 5. května 1949 v Českém Těšíně Na Nivách.

I. – IV. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR

Datum: 23. srpna 1948 - 10. ledna 1849

- rozšířený
- zjednodušený.

Ohledně Večeře Páně připomenul farář Krygel, že „Večeře Páně náleží k luterské bohoslužbě a tvoří s ní jeden celek“⁸⁹.

V. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný 1. března 1953 v Českém Těšíně, Na Nivách

V roce 1953 na V. řádném synodu SCEAV se Farář Tločka zasazoval o to, aby byl v církvi znovu položen důraz na velikém významu Svaté Večeře Páně⁹⁰.

VIII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., 24.-25. listopadu 1963, Český Těšín, Na Nivách

Na návrh Misijního odboru VIII. řádného synodu byl přijat řád⁹¹ týkající se interkomunie a celebrace.

Interkomunie měla být zavedena s Českobratrskou církví evangelickou, celebrace s církví evangelickou a. v. na Slovensku.

XI. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal 11.-13. června 1971 v Českém Těšíně, Na Nivách

V roce 1971 vydal ve svém liturgickém řádu⁹² XI. řádný synod směrnice týkající se konání Svaté Večeře Páně.

---

⁹⁰ Farář Tločka zdůrazňoval, že „v naší církvi přece rozhoduje luterská zásada, že církev je tam, kde se Boží slovo zvěstuje a svátosti podle ustanovení Krista Pána vysluhují. My však pozorujeme, ... jak počet účastníků Svaté Večeře Páně klesá z roku na rok. (Zápisnice ze zasedání V. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 1. března 1953 v Českém Těšíně, Na Nivách, str. 5 – 6.)

⁹¹ Zápis VIII. řádného synodu 24.-25.11.1963, Český Těšín, Na Nivách, str. 9.

⁹² „Řád doporučuje ponechat Sv. Večeři Páně jako samostatný bohoslužebný úkon a nevčleňovat ji do rámce služeb Božích. Kde tento způsob nevyhovuje, konat ji v rámci služeb Božích.“ (Zápis z XI. řádného synodu SCEAV konaného 11.-13.6.1971 v Českém Těšíně, Na Nivách, str. 7.)

XVII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, 13.-14. října 1989 v Českém Těšíně, Na Nivách

Farář Roman na XVII. řádném synodu navrhol, aby byl změněn dosavadní způsob vysluhování Svaté Večeře Páně na tzv. varšavský obřad⁹³ Svaté Večeře Páně. Ke změně ovšem nedošlo.

XXI. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 12. listopadu 1995 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce

Liturgická komise pod vedením seniora Kazimíra Suchanka navrhla XXI. řádnému synodu řadu změn⁹⁴ týkajících se zpovědi a Svaté Večeře Páně.

XXIV. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně

Ze Zápisu XXIV. řádného synodu konaného v roce 2002 se dozvídáme o snaze presbyterstva Jablunkovského seniorátu zavést alternativní vysluhování Večeře Páně.

---

⁹³ Při tomto druhu vysluhování má Večeře Páně tento liturgický pořádek: 1. zpověď; 2. bohoslužby; 3. Večeře Páně. Proti zavedení varšavského obřadu Svaté Večeře Páně se postavil církevní rada P. Krop, který trval na zachování stávajícího způsobu vysluhování Večeře Páně ve SCEAV, jenž považoval za nejlepší možný. (Zápis ze zasedání XVII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, 13.-14.10.1989 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 6.)

⁹⁴ Synod schválil, aby vyznání hříchů opakovali všichni spolu s farářem, aby se k oltáři přistupovalo jen jednou, aby při distribuci darů sv. večeře Páně mohli pomáhat presbyteri a sboroví pracovníci a aby ofěra, tj. sbírka na oltáři při Sv. Večeři Páně byla zrušena. Doposud se k oltáři přistupovalo dvakrát: poprvé k absoluci a podruhé ke přijímání. Pokud jde o ofěru na oltáři během Sv. Večeře Páně a o počet přistupování k oltáři během Sv. Večeře Páně, XXI. řádný synod dovolil jednotlivým sborům, aby si presbyterstva samy určily alternativní možnost, která bude členům sborů vyhovovat. (Zápis ze zasedání XXI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 12. listopadu 1995 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce, str. 5 - 6.)

⁹⁵ Důvodem této jiné možnosti distribuce darů při Večeři Páně byl sice také hygienický argument, ale hlavní pohnutkou zůstával ryze praktický charakter této novelizace. Přijímání svátostí skrze podání oplatku a kalicha do rukou mělo v první řadě ulehčit vysluhování Večeře Páně vestoje, které se v rámci SCEAV konalo a koná např. během evangelizačních táborů ve Smilovicích. (Zápis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně, Příloha č. 6, str. 1.)

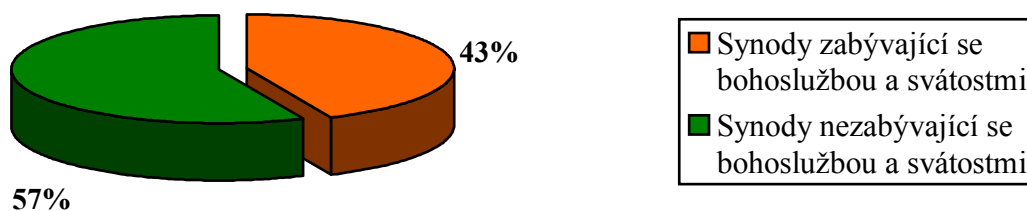
Vedle stávajícího způsobu vysluhování, přikládání kalichu k ústům a podávání oplatku do úst, měl Jablunkovský seniorát snahu prosadit „přijímání svátostí skrze podání oplatku a kalicha do rukou“⁹⁵.

Návrh o alternativním vysluhování Večeře Páně ovšem přijat nebyl⁹⁶.

2.2.2.3. Hodnocení postoje SCEAV ke svátostem

Dokumenty ze synodů SCEAV, které jsem zkoumal, neobsahují žádný negativní postoj vůči svátostem. Všichni diskutující a referující hovořili o svátostech s úctou a vždy se snahou zdůraznit důležitost svátostí pro život křesťana. SCEAV klade důraz na to, aby svátosti měly své pevné místo na bohoslužbách. Je sice pořád možné se setkat např. z vysluhováním Večeře Páně před bohoslužbami nebo Křtem svatým po bohoslužbách, ale tento jev je na ústupu.

2.2.3. Procentuální vyjádření zájmu synodů SCEAV o bohoslužbu a svátosti

⁹⁶ Nicméně možnost vysluhovat Večeři Páně formou podávání do rukou byla na doporučení náměstka biskupa Jana Ciešlara ponechána farním sborům. (Zápis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně, str. 3.)

2.3. SCEAV a vzdělávání

Na vzdělávání v rámci SCEAV „se podílí celá církev“⁹⁷, vzděláváním se tedy nezabývají jen faráři a katecheti. SCEAV jakožto církev není ale vzdělávací institucí na prvním místě, „církví spíše přísluší role zaměřená na výchovu a socializaci“⁹⁸. I přesto, že církev není v první řadě vzdělávací institucí, se vzdělávání SCEAV orientuje na člověka „během celého jeho života“⁹⁹. Toto vzdělávání není tedy zaměřeno jen na období mezi 6 – 18 rokem života. Pro vzdělávání probíhající v rámci SCEAV jsou dále příznačné tyto body¹⁰⁰: 1. christocentrismus; 2. vzdělávání církve se nesoustřeďuje pouze na členy církve.

2.3.1. Synody SCEAV, které se zabývaly problematikou související se vzděláváním:

Synod

Vzdělávání v materiálech synodu

IV. řádný synod Augsburgské církve evangelická ve východním Slezsku v Československu konaný 25. června 1950

Církev se rozhodla připravit kurz pro misijní pracovníky¹⁰¹.

XXII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 13. – 14. listopadu 1998

Na tomto synodu byla představena činnost katedry katechetiky¹⁰² na Ostravské Univerzitě.

Členové synodu byli rovněž obeznámeni se vzdělávacím plánem Ústavu sociálních studií a Moravsko-slezské regionální nadace¹⁰³.

---

⁹⁷ Róžańska, Aniela, Działalność edukacyjna Śląskiego Kościoła Ewangelickiego Augsburgskiego Wyznania na Zaolziu, Śląski Kościół Ewangelicki Augsburgskiego Wyznania, Czeski Cieszyn 2002, str. 242.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ Tamtéž, str. 242 – 244.

¹⁰¹ Tento kurz byl zaměřen na: 1. znalost a výklad Bible; 2. zásady víry křesťanské církve, augsburské vyznání, apologetiku; 3. dějiny církve, evangelíky na Slezsku; 4. duchovní práci v církvi; 5. občanská práva a závazky v Československé Republice.

¹⁰² Činnost katedry křesťanské výchovy působící na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity XXII. řádnému synodu představil Stanislav Piętak ve Zprávě o činnosti katedry

- XXIII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 10. – 11. listopadu 2000 Na synodu byla přednesena zpráva o činnosti katedry křesťanské výchovy Pedagogické fakulty Ostravské univerzity¹⁰⁴.
- XXIV. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně Na 6. Základní škole v Třinci byly otevřeny křesťanské třídy.
1. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 12. listopadu 2005 v Českém Těšíně V roce 2005 vznikla z bývalých křesťanských tříd na Základní škole na ulici Slezské v Třinci Základní církevní škola¹⁰⁵.

---

křesťanské výchovy. Zpráva nejdříve uvádí důvod založení katedry křesťanské výchovy: „příprava učitelů náboženství v kombinaci s jiným předmětem pro 2. stupeň základních škol“. Smlouva o spolupráci mezi SCEAV a Pedagogickou fakultou Ostravské univerzity byla podepsána v roce 1993.

Piětak ve své Zprávě uvádí, že v roce 1998 studovalo na katedře křesťanské výchovy celkem „49 studentů z deseti církví“, z toho 15 jich bylo ze SCEAV.

Výuka teologických předmětů probíhala na evangelické fáře v Ostravě. O výuku teologických předmětů se staralo 9 farářů SCEAV, 3 učitelé působící v rámci SCEAV, jedna učitelka z Církve bratrské, 2 faráři z ČCE, jeden farář z evangelické církve metodistické a 4 lektori ze Spojených států.

V roce 1998 akreditovalo ministerstvo školství program výuky na katedře křesťanské výchovy v plném rozsahu magisterského studia.

¹⁰³ Nabízené vzdělání v oblasti humanistických věd mělo být rozděleno do třech základních směrů: 1. sociální teologie; 2. etika; 3. victimologie. Tato možnost vzdělání měla být určená především pro sociální pracovníky.

¹⁰⁴ Ve Zprávě z činnosti katedry křesťanské výchovy Pedagogické fakulty Ostravské univerzity přednesené na XXIII. řádném synodu SCEAV v roce 2000 se hovoří o možnosti pokračovat ve studiu na partnerské teologické fakultě. Po tomto jednoletém doplňujícím studiu mohl absolvent pracovat jako duchovní ve SCEAV.

Vedení katedry křesťanské výchovy na popud Ministerstva školství začalo uvažovat o zřízení bakalářského studijního programu. Mělo se jednat o tříleté studium teologických předmětů bez kombinace se zaměřením na práci v církvi.

¹⁰⁵ Na této škole učitelé začínají týden společnou modlitbou. Ve Zprávě o základní církevní škole přednesené na XXVI. řádném synodu se můžeme dočíst o tom, že v této škole na stěnách visí kříže a že učební osnovy zahrnují biblický pohled na svět a život.

2.3.1.1. Podílení se SCEAV na vzdělávání

Po druhé světové válce nebylo obnoveno církevní školství. Róžańska¹⁰⁶ píše, že oficiální vzdělávání církve se skládalo pouze z výuky náboženství ve školách a z práce s mládeží na farách. Na počátku padesátých let došlo rovněž ke změně výuky náboženství. „Výuka náboženství, která byla ještě na počátku padesátých let povinným předmětem, se stala předmětem nepovinným...“¹⁰⁷, připomíná Róžańska.

V 50. a 60. letech byly zakládány skupinky mládeže. O tuto službu v církvi v té době pečovali členové laického hnutí, Křesťanského společenství – Społeczności chrześcijańskiej, na čele s pastorem Vladislavem Santariem. Tato práce musela samozřejmě probíhat tajně. Organizátoři mládežových setkání se všemožně snažili uniknout pozornosti státních úřadů. Za tímto účelem bylo zřízeno např. tzv. BSP: Biblické školení pracovníků. Zkratka „BSP“ může být rozšifrována rovněž i jinak, jak poznamenává Róžańska: „Brigáda socialistické mládeže“¹⁰⁸.

Podíváme-li se na tabulku, ve které jsou umístěny informace o synodech, na nichž byla projednávána témata týkající se vzdělávání, zjistíme, že čtyři z pěti záznamů uvedených v tabulce spadají do období po roku 1998. Tento jev se pokusím krátce vysvětlit. Během období totality neměla SCEAV možnost se nijak, kromě výuky náboženství a konfirmace, oficiálně podílet na vzdělávání. Po sametové revoluci a nastolení demokratické vlády se SCEAV potýkala s vnitřními problémy, které pramenily z rozdělení církve na SCEAV a Luterskou evangelickou církev a. v. (LCEAV). SCEAV tehdy nebyla na synodech schopná kvůli vnitřnímu rozkolu dostatečně využít prostor, který se jí otevřel po pádu komunismu. Nové podněty a hledání nových způsobů práce nacházíme v zápisech ze synodů SCEAV až ke konci 90. let. Toto trojbodové schéma – totalita – soustředění se na rozdělení církve – nový směr – platí rovněž i pro jiná témata, jimiž se synody zabývaly.

Velmi zajímavým a odvážným projektem týkajícím se vzdělávání, na kterém se SCEAV podílela a podílí, a o kterém se zmiňují zápisy synodů, bylo zřízení základní církevní školy. Důvodem zřízení základní církevní školy byl názor, že křesťanské vedení dítěte pouze v rodině a církvi je nedostačující. Tento názor zastává např. faráčka Bystrzycka, která jej mezi jinými uvedla

---

¹⁰⁶ Róžańska, Aniela, *Działalność edukacyjna Śląskiego Kościoła Ewangelickiego Augsburgskiego Wyznania na Zaolziu, Śląski Kościół Ewangelicki Augsburgskiego Wyznania, Czeski Cieszyn 2002*, str. 55.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Tamtéž, str. 57.

ve sborníku „Katechetika, historie, teologie“¹⁰⁹. Ředitel 6. základní školy v Třinci Mgr. Jan Bocek hodnotí výuku v křesťanských třídách takto¹¹⁰:

„... Strategie křesťanských tříd spočívá ve vedení dětí ve školním prostředí k zachování křesťanských hodnot a tradic. Upevňování zdravého životního stylu sub specie aeternitatis zahrnuje výchovu k lásce k bližnímu, toleranci, vztahu k rodině, sounáležitosti, zachovávání spravedlnosti, skromnosti a pokory. Je to protíváha trendu arogance, násilí, soběstřednosti, který se začíná stále více projevovat...“

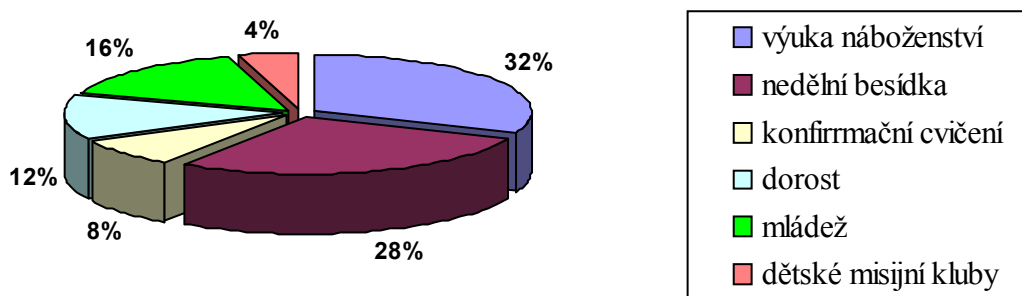
...V křesťanských třídách je kladen velký důraz na výchovu. Na počátku vyučování se žáci obracejí k Bohu v modlitbě, kterou si sami formulují, a prosí o pomoc pro své spolužáky a bližní. Zásady vzájemnosti a sounáležitosti prostupují celý vyučovací proces...“

▪ Počet dětí a mládeže vzdělávaný SCEAV

Výsledky bádání Anieli Róžańskiej¹¹¹ ohledně počtu dětí a mládeže ve školním roce 1998 – 1999, který byl vzděláván SCEAV, vypadají následovně:

počet dětí celkem	výuka náboženství	nedělní besídka	konfirmační cvičení	dorost	mládež	dětské misijní kluby
3020	937	856	246	374	472	135

Procentuální rozložení účasti dětí a mládeže na aktivitách SCEAV ve školním roce 1998 - 1999 organizovaných za účelem vzdělávání vypadá následovně:

¹⁰⁹ Katechetika, historie, teologie, Sborník materiálů z mezinárodní vědecké konference uspořádané ve dnech 9. – 10. 10. 2003 ve Smilovicích Katedrou společenských věd, oddělením křesťanské výchovy Pedagogické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě, editor: Józef Szymeczek, Ostrava 2003.

¹¹⁰ Tamtéž, str. 197.

¹¹¹ Róžańska, Aniela, Działalność edukacyjna Śląskiego Kościoła Ewangelickiego Augsburgskiego Wyznania na Zaolziu, Śląski Kościół Ewangelicki Augsburgskiego Wyznania, Czeski Cieszyn 2002, str. 98.

2.3.2. Konfirmace

Konfirmace je potvrzením Křtu svatého. „Jde o bohoslužebný akt, jímž jsou dospívající, zpravidla ve věku 14 let, uváděni do plného společenství s církví.“¹¹² Samotnému bohoslužebnému aktu, při kterém má konfirmovaný možnost poprvé přistoupit k Večeři Páně, předchází konfirmační nauka, během které je konfirmand hlouběji seznamován s křesťanstvím.

Malá encyklopedie evangelických církví uvádí, že „konfirmace má původ v praxi Jednoty bratrské v 16. století“¹¹³. Svůj rozmach konfirmace zažila ale až v 18. století díky pietismu, „který položil silný důraz na osobní vyznání víry každého jednotlivce a jeho osobní závazek z toho plynoucí“¹¹⁴.

2.3.2.1. Konfirmace ve SCEAV

Popis konfirmace ve SCEAV, tak jak jej uvádí Aniela Róžańska¹¹⁵, která za cíl konfirmace považuje poznání Boha, spásného díla Ježíše Krista, Bible a učení církve a rozhodnutí konfirmanda zůstat věrný Bohu i církvi, koresponduje s tím, o co se během konfirmačního cvičení snažili pietisté. Róžańska nicméně o pár řádků níže přiznává, že se jedná pouze o cíle ideální, jež vždy nemají s reálnou konfirmací probíhající ve SCEAV zas až tak moc společného.

Ač nerad, souhlasím s výše citovanou autorkou ještě v jedné věci: rapidně se snižuje počet konfirmovaných. S tímto jevem se církev setkává především „ve zlaicizované městské společnosti“¹¹⁶.

2.3.2.2. Konfirmace na synodech SCEAV

Synod

Synod Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČR v roce 1948

Konfirmace v materiálech synodu

Synod v roce 1948 se snažil postavit na stejnou rovinu konfirmaci a vyučování dospělého člena. V zápisu čteme tato slova: „... Konfirmovaný člen by neměl mít vyšší statut než člen,

¹¹² Filipi, Pavel a kolektiv, Malá encyklopedie evangelických církví, Nakladatelství Libri 2008, str. 83.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ Róžańska, Aniela, Działalność edukacyjna Śląskiego Kościoła Ewangelickiego Augsburskiego Wyznania na Zaolziu, Śląski Kościół Ewangelicki Augsburskiego Wyznania, Czeski Cieszyn 2002, str. 204.

¹¹⁶ Tamtéž.

I. – IV. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR

Datum: 23. srpna 1948 - 10. ledna 1849

Mimořádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952

XXIV. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně

kteřý přistoupil do církve v dospělosti, prošel vyučováním a složil zkoušku...¹¹⁷

Ohledně data konání konfirmace bylo mimořádným synodem v roce 1952 usneseno, že „má probíhat ve všech sborech během měsíce května a ne v neděli Exaudi“¹¹⁸.

Vyučování Konfirmandů mělo trvat „šest měsíců po dvě hodiny“¹¹⁹ od září až do května s vánoční přestávkou.

Seniorátní presbyterstvo Jablunkovského seniorátu předložilo XXIV. řádnému synodu SCEAV tři návrhy. Prvním z této trojice byl návrh zavést jednotný systém výuky konfirmandů ve všech sborech SCEAV. Navrhovatelé chtěli prosadit, „aby konfirmační výuka byla jednoroční pro žáky z 8. tříd ZŠ“¹²⁰.

---

¹¹⁷ Zápisy synodu z roku 1948: I. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 4.

Na I. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR v roce 1948 byl podán návrh, aby nové členy do církve přijímalo presbyterstvo. Tito noví členové měli projít počátečním vyučováním, které se mělo skládat především se „seznámení s Malým katechismem Dr. Martina Lutra“. (Zápisy synodu z roku 1948: I. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 3.)

Návrh týkající se nových členů církve obsahoval rovněž ustanovení určitého časového období – tzv. „čekací doby“, ve které by žadatel čekal na své plné přijetí do církve. (Zápisy synodu z roku 1948: I. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 3).

¹¹⁸ Zápis z mimořádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952, str. 5.

¹¹⁹ Tamtéž, str. 6.

¹²⁰ Zápis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně, Příloha č. 6, str. 1.

XXIV. řádný synod schválil nakonec pouze doporučení¹²¹, aby ve všech farních sborech probíhala jednoletá konfirmační výuka žáků 8. tříd.

▪ Hodnocení návrhů a usnesení synodů SCEAV ohledně konfirmace

V poválečném období muselo pravděpodobně ve SCEAV docházet k rozlišování mezi členy církve, kteří byli řádně konfirmováni, a členy církve, kteří do církve přistoupili v dospělosti a prošli předepsaným vyučováním a zkouškou. Konfirmovaní členové církve byli považováni za „právoplatnější“ členy církve než členové, kteří přistoupili do SCEAV v dospělosti. Zrušit tento postoj se snažil právě synod konaný v roce 1948. Žádné současné dokumenty SCEAV a ani postoje církve nenasvědčují tomu, že by docházelo k rozlišování mezi členy první a druhé kategorie na základě toho, jestli byl člen církve konfirmován, nebo jestli do církve vstoupil až v dospělosti.

SCEAV se v dnešní době potýká s jiným problémem, který souvisí s konfirmací: se snahou nalézt jednotný systém výuky konfirmandů. V roce 2002 synod vydal totiž pouze doporučení, ne usnesení, zavést jednoleté konfirmační cvičení.

Důraz na jednoleté konfirmační vyučování pramenil z negativních zkušeností z dvouletou docházkou konfirmanda na vyučování. Zavedení dvouletého konfirmačního cvičení totiž vedlo „ke katastrofálnímu poklesu počtu konfirmandů“. (Zápis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně, Příloha č. 6, str. 1.)

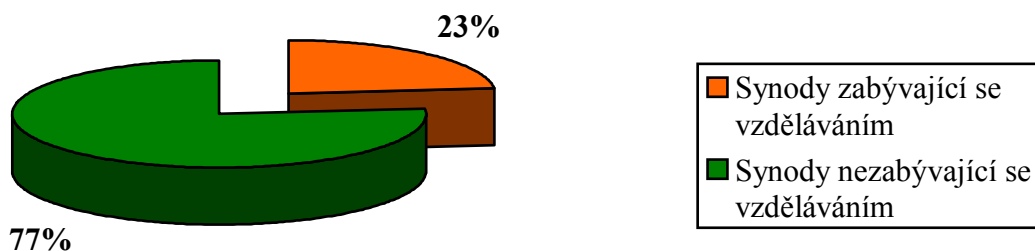
Tvůrci návrhu o jednotné konfirmaci si byli vědomi, že látku, kterou je třeba během konfirmačního cvičení probrat, nelze zvládnout během jednoho roku. Z tohoto důvodu presbyteri Jablunkovského seniorátu doporučili sborům, aby:

1. ve sborech, kde probíhá výuka náboženství na školách, hodiny náboženství v 6. a 7. třídách byly přípravou (resp. podmínkou) pro konfirmační výuku,
2. ve sborech, kde výuka náboženství na školách neprobíhá, nebo je roztroušená na různých školách, byli konfirmandé vhodným způsobem dle uvážení vedení sboru na výuku předem připravováni (např. prázdninový tábor pro „před-konfirmandy“ nebo víkendová setkání spojená s volnočasovými aktivitami apod.).

(Zápis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně, Příloha č. 6, str. 1.)

¹²¹ Usnesení XXIV. řádného synodu SCEAV, str. 1.

2.3.3. Procentuální vyjádření zájmu synodů SCEAV o vzdělávání

2.4. SCEAV a misijní činnost

2.4.1. Jak SCEAV chápe misii?

Stejná otázka byla položena na XXVI. řádném synodu SCEAV. Odpovědět se na ní pokusil vedoucí Misijní komise farář Libor Šikula. Na otázku „Co to je misie?“ Šikula předložil synodu pět možných odpovědí¹²²: 1. ohrané téma v rétorice několika fanatiků; 2. záležitost ekonomicky vyčerpávající církve; 3. příliš velký luxus – jsou důležitější potřeby; 4. nepříjemná povinnost církve; 5. veliká možnost a poslání. Šikula se přiklonil k 5. možnosti.

2.4.2. Kořeny misijní a evangelizační práce SCEAV

Inspirátorem důrazu SCEAV na misijní a evangelizační činnost byl slezský pietismus. Centrem pietismu na Slezsku se stal „kostel milosti“ – „Ježíšův kostel“¹²³ v Těšíně, který v roce 1709 císař Josef I. povolil vystavět na nátlak švédského krále Karla XII. Téměř od samého počátku pracovali v tomto sboru pietisticky orientovaní pastoři a učitelé. Většinou se jednalo o žáky Augusta Hermanna Franckeho¹²⁴.

¹²² Zápís z 1. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného 12. listopadu 2005 v Českém Těšíně, str. 4.

¹²³ Význam těšínského pietismu pro světovou misii, Daniel Spratek, str. 1. (www.jezisuvkostel.estranky.cz).

¹²⁴ August Hermann Francke (1663 – 1727): Gritsch nazývá Franckeho „pilířem pietismu“ (A history of Lutheranism, Eric W. Gritsch, Fortress Press 2002, str. 146). Působil např. jako pastor a profesor v Halle (Tamtéž, str. 147) Způsob konverze Franckeho se stal v pietismu „prototypem obrácení“ (Tamtéž). Jedná se o konverzi, při které je člověk schopen určit místo a čas svého obrácení. Při tomto druhu konverze se konvertita odvrací od pochybností ohledně křesťanské víry a dostává se mu „duchovní jistoty“ (Tamtéž).

2.4.3. Organizace a komise, které se zabývaly misíí ve SCEAV

V meziválečném období mělo na starost misii uvnitř církve Křesťanské společenství. Tak jako další organizace působící při Augsburské církvi (např.¹²⁵: Svaz evangelické mládeže – kulturní činnost, Evangelická společnost – vzdělávání, Spolek evangelických žen – charitativní činnost) i Křesťanské společenství se mělo po únoru 1950¹²⁶ kvůli nové církevní politice začlenit do struktury své mateřské církve. V rámci církve sice mohly původně samostatné církevní organizace působit, ale jejich činnost byla kontrolována a ohraničována jak státem, tak oficiálním vedením církve.

Po zrušení Křesťanského společenství převzala patronát nad vnitřní misijní prací tzv. „Misijní rada“¹²⁷. Misijní rada se skládala z patnácti členů, mezi něž automaticky náležel i superintendent/biskup církve. Úkolem Misijní rady bylo koordinování a organizování¹²⁸: 1. biblických hodin, 2. nedělních besídek, 3. kurzů pro misijní pracovníky, 4. celocírkevních slavností. Józef Szymeczek¹²⁹ uvádí, že k úkolům Misijní rady náleželo rovněž evidování místa a času konání biblických hodin, nedělních besídek a misijních setkání.

Totalitnímu režimu se stala práce a činnost Misijní rady trnem v oku. Stalo se tak hlavně kvůli okruhu misijních pracovníků shromážděných kolem faráře Vladislava Santiaria. Postoj státu vůči vnitřně misijnímu hnutí působícímu ve SCEAV byl během totality vždy odmítavý a tvrdý. Mnohem zajímavější je vývoj vztahu během doby komunismu mezi misijním hnutím a oficiálním vedením církve. Szymeczek¹³⁰ rozlišuje tři různé postoje oficiální církve k misijnímu hnutí: 1. V padesátých letech bylo misijní hnutí tiše podporováno oficiálním vedením církve. 2. V období Pražského jara byla tato podpora oficiální. 3. Během normalizace se ovšem názory oficiálního vedení církve a osob angažovaných v misijním hnutí rozešly. Oficiální církev se rozhodla přežít za každou cenu. Členové misijního hnutí se rozhodli, že spolupracovat s komunistickým režimem nebudou. Podle Józefa Szymeczka¹³¹ vedly rozpory mezi oficiálním vedením církve a členy misijního hnutí po roce 1989 k rozdělení církve.

---

¹²⁵ Augsburski Kościół Ewangelicki w czechosłowackiej części Śląska Cieszyńskiego w latach 1945 – 1950, Józef Szymeczek, Książnica Cieszyńska, Cieszyn 2008, str. 120.

¹²⁶ Tamtéž, str. 122.

¹²⁷ Tamtéž.

¹²⁸ Tamtéž, str. 123.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Tamtéž, str. 123 – 124.

¹³¹ Tamtéž, str. 124.

2.4.4. Synody zabývající se misíí

Synod

IV. řádný synod Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v Československu konaný 25. června 1950 v Českém Těšíně, Na Nivách

VIII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., 24.-25. listopadu 1963, Český Těšín, Na Nivách

XI. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal 11.-13. června 1971 v Českém Těšíně, Na Nivách

Misie v materiálech synodu

Plánovací komise IV. řádného synodu se shodla na tom, že je třeba, „aby sbory věnovaly částky na postupné zřizování a rozšiřování sborových knihoven pro prohloubení vnitromisijní činnosti“¹³².

VIII. řádný synod přislíbil, že „bude zřízen ... evangelizační odbor, který bude konat misijní práci v církvi.“¹³³ Misijní práci měl synod na mysli přípravu „celocírkevních kursů a porad sborových pracovníků, celocírkevních evangelizačních slavností a péče o evangelizaci v církvi.“¹³⁴

Z dokumentů XI. řádného synodu SCEAV se můžeme dozvědět, jak si představoval šíření evangelia a oživení církve konsenior Suchanek:

„... Musíme se držet Luthera a jeho

---

¹³² Zpráva plánovací komise a její návrh na synod ke dni 25. června 1950 v Českém Těšíně - dokument ze IV. řádného synodu, str. 2.

Tato komise se mezi jinými usnesla na nutnosti výchovy pracovníků jak mezi nekonfirmovanou mládeží, tak i mezi konfirmovanou mládeží.

Církev rovněž chtěla umožnit svým laickým pracovníkům účast „na sjezdech, konferencích i letních táborech sesterských reformačních církví v Československu, především Evangelické církve slovenské a Českobratrské církve evangelické“¹³².

Tamtéž.

¹³³ Zápis VIII. řádného synodu 24.-25.11.1963, Český Těšín, Na Nivách, str. 7.

¹³⁴ Návrh misijní komise – dokument z VIII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 24.-25.11.1963 v Českém Těšíně Na Nivách.

¹³⁵ Zápis z XI. řádného synodu SCEAV konaného 11.-13.6.1971 v Českém Těšíně, Na Nivách, str. 4.

učení a konat prostou apoštolskou evangelizaci.¹³⁵ Konsenior Suchanek odmítl experimenty a „západní způsoby“ k obživení církve.

Právě o „západních způsobech“ obživení církve pohovořil na XI. řádném synodu církevní rada Stonawski: „Církev má k dispozici rozhlas, televizi, tisk a přece duchovenský život upadá a v církvích i při veškeré vědecké teologii je chaos a zmatek.“¹³⁶

XV. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11. června 1983 v Českém Těšíně Na Nivách

Na XV. řádném synodu SCEAV navrhoval Farář Roman, aby došlo ke změně a oživení evangelizačních bohoslužeb, „jinak vyprázdníme naše kostely“¹³⁷.

XVII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, 13.-14. října 1989 v Českém Těšíně, Na Nivách

XVII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání schválil doporučení svolávat jednou do roka celocírkevní seminář mládeže podle vzoru mírového semináře v Tošanovicích ze srpna 1989 a také jednou do roka celocírkevní setkání sester.

Mírový seminář v Tošanovicích byl zaměřen hlavně na evangelizaci a prohloubení duchovního života mládeže.

---

¹³⁶ Tamtéž.

¹³⁷ Protokol ze zasedání XV. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11.6.1983 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 12.

XXIII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 11. listopadu 2000 v Českém Těšíně

XXIII. řádný synod SCEAV si vytýčil základní cíle práce církve pro nejbližší období. Na prvním místě se synod zavázal k: „intenzivnímu předávání živého evangelijního poselství v církvi i mimo ni“¹³⁸.

XXIV. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně

Farář a evangelizační pracovník v Bruntále Roman Hota představil synodu misijní činnost SCEAV v Bruntále. Hota zdůraznil „nutnost formování pracovního týmu evangelizačních pracovníků pro tuto oblast“¹³⁹.

O dalším misijním působení SCEAV, o misijní činnosti v Praze, promluvil na synodu pastor a zároveň evangelizační pracovník Erich Bocek. Bocek, který se snažil nalézt nějakou schůdnou alternativu k založení sboru v Praze, spatřoval tuto možnost především ve spolupráci s Evangelickou církví a. v., „kde také má umožněno vykonávat bohoslužby v kostele v Jirchářích“¹⁴⁰.

XXV. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně

Evangelizační pracovník Roman Hota sdělil účastníkům synodu svou vizi ohledně Bruntálu: Hota si přál vidět Bruntál jako „údolí radosti“¹⁴¹, kde mají všichni možnost slyšet evangelium. Cíl práce, který si Hota stanovil bylo získávat učedníky.

---

¹³⁸ Prohlášení 23. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., str. 1 – 2.

¹³⁹ Zápis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně, str. 3.

¹⁴⁰ Tamtéž, str. 7.

¹⁴¹ Zápis ze zasedání řádného XXV. synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně, str. 3.

Získáváním učedníků chtěl Hota docílit, aby došlo ke spontánnímu zakládání nových sborů.

O misijní práci v Praze referoval na XXV. synodu vikář Kowalczyk, který navázal na misijní činnost pastora Ericha Bocka. Vikář Kowalczyk se v Praze zapojil do evangelizačního promítání filmu Ježíš, spolupracoval s organizací Sokol, kde organizoval výlety pro rodiče s dětmi, na které měl v plánu evangelizačně působit, a chtěl zahájit fungování křesťanských klubů na základních školách v Praze 15.

XXV. řádný synod SCEAV schválil tzv. Zřízení Slezské církve evangelické augsburského vyznání v České republice. Preambule tohoto dokumentu obsahuje rovněž informace o projevech zdravé fungující církve mezi nimiž je i misie:

„Prvořadým úkolem Kristovy církve je zvěstovat Boží slovo. Evangelizace, misie a diakonie jsou projevy živé církve.“¹⁴²

1. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného 12. listopadu 2005 v Českém Těšíně

XXVI. řádný synod SCEAV na svém prvním zasedání v roce 2005 schválil vytvoření misijní komise, ve které měl být každý seniorát zastoupen jedním členem. Misijní komise dostala za úkol předat dalšímu synodu návrh, který měl obsahovat informace o tom, jak by měla vypadat misijní práce ve SCEAV.

V Zápisu¹⁴³ ze synodu je uvedeno, že v Brně jsou zájemci o členství

---

¹⁴² Zápis ze zasedání řádného XXV. synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně, příloha č. 12: Zřízení SCEAV, str. 1.

¹⁴³ Tamtéž, str. 8.

ve SCEAV. O vznik misijní stanice v Brně usiloval na XXVI. synodu nejvíce ze všech Jaroslav Kratka. Nicméně návrh na zřízení misijní stanice v Brně byl stažen z programu synodu, neboť nesplňoval formální náležitosti církevních předpisů.

Misijní působení v Bruntále vykreslil misijní pracovník SCEAV Roman Hota. Misie je podle Hoty záležitostí Ducha Svatého, „my jsme jen nástroje“¹⁴⁴ působení Ducha Svatého. Misie v Bruntále byla dle Hotových slov vedena Duchem Svatým ke svatosti, k posvěcení.

Farář Kowalczyk působící v Praze jako misionář se ze všech sil snažil, aby nebyla misijní stanice v Praze zrušena. Z tohoto důvodu předložil Synodu své návrhy na snížení nákladů misijní stanice v Praze.

2.4.5. Hodnocení

Podle toho, jak se diskuse k tématu misie podle synodních materiálů vyvíjela, je možné hovořit o dvou misijních obdobích SCEAV. Prvním obdobím je zaměřenost církve na vnitřní misii a druhým obdobím je soustředění se jak na misii vnitřní, tak i vnější. První, „vnitřní“ období, které z největší části můžeme zařadit do období totality, snad ani nebylo výsledkem nějakého plánu církve, bylo spíše jedinou možnou misijní činností, kterou v té době šlo konat. Druhým, „vnitřně vnějším“ obdobím, za jehož počátek můžeme dle synodních zápisů pokládat rok 2000, se otvírá ve SCEAV nová etapa života církve: 1. SCEAV vyslala misionáře; 2. SCEAV se rozhodla expandovat mimo Slezsko.

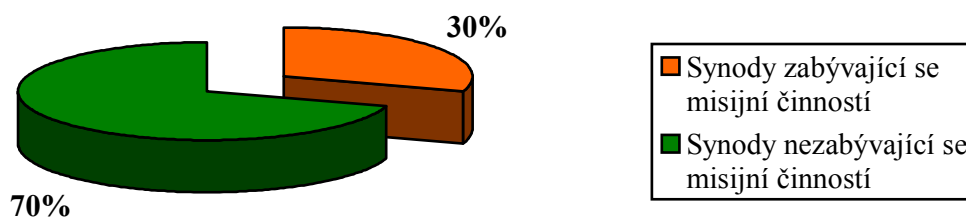
V roce 1989 se na synodu hovořilo o tzv. „Mírovém semináři v Tošanovicích“. Jednalo se vlastně o evangelizační a vnitřně misijní setkání ve velkém stanu, které se konalo po dobu jednoho týdne. Účastníci buď na program dojížděli nebo bydleli ve stanech. Tyto evangelizační týdny jsou pořádány každým rokem do dnešního dne. Během let došlo akorát ke změně

---

¹⁴⁴ Zpráva na XXVI. synod SCEAV – 12. 11. 2005 – Český Těšín, Misie v Bruntále, str. 1.

místa konání tohoto tábora z Tošanovic na Smilovice. Organizátorem tohoto evangelizačního týdne je Křesťanské společenství. Ačkoli samotná SCEAV není organizátorem, je tento tábor oblíbeným místem setkávání slezských evangelíků a nejen jich. Je zajímavé, že se v synodních dokumentech v souvislosti s tématem misie o tomto evangelizačním a misijním táboru nic víc nepíše.

2.4.6. Procentuální vyjádření zájmu synodů SCEAV o misii

2.5. SCEAV a ekumenické hnutí

2.5.1. Ekumenické hnutí

Mluvíme-li o ekumenickém hnutí, máme na mysli hnutí, jehož cílem je sblížení, „případně i sjednocení rozdělených křesťanských církví“¹⁴⁵. Snad největším podnětem k zahájení ekumenických snah byly hlasy nechápající rozdělení křesťanství, které se ozývaly z mimoevropských misii. Profesor Filipi uvádí, že za počátek ekumenického hnutí je pokládána „světová misijní konference ve skotském Edinburgu roku 1910“¹⁴⁶.

¹⁴⁵ Malá encyklopedie evangelických církví, Pavel Filipi a kolektiv, nakladatelství Libri 2008, str. 51.

¹⁴⁶ Tamtéž, str. 50.

2.5.2. SCEAV a ekumenické organizace

Na svých internetových stránkách¹⁴⁷ SCEAV uvádí, že je členem: 1. Ekumenické rady církví v České republice¹⁴⁸, 2. Světového luterského svazu (Světová luterská federace)¹⁴⁹, 3. Konference evropských církví¹⁵⁰ a 4. Světové rady církví¹⁵¹. Za povšimnutí jistě stojí, že ve výčtu ekumenických organizací chybí Leuenberské společenství, Společenství evangelických církví v Evropě¹⁵², kterého je SCEAV rovněž členem.

---

¹⁴⁷ www.sceav.cz

¹⁴⁸ Ekumenická rada církví v České republice byla založena v roce 1955 (Malá encyklopedie evangelických církví, Pavel Filipi a kolektiv, Nakladatelství Libri 2008, str. 49). Řádnými členy jsou (Tamtéž, str. 50): 1. Apoštolská církev, 2. Bratrská jednota baptistů, 3. Církev bratrská, 4. Církev československá husitská, 5. Českobratrská církev evangelická, 6. Evangelická církev a. v. v ČR, 7. Evangelická církev metodistická, 8. Jednota bratrská, 9. Pravoslavná církev, 10. Slezská církev evangelická a. v., 11. Starokatolická církev v ČR. Církev římskokatolická je tzv. církví přidruženou (Tamtéž).

¹⁴⁹ Světová luterská federace byla založena v roce 1947 ve švédském Lundu (Malá encyklopedie evangelických církví, Pavel Filipi a kolektiv, Nakladatelství Libri 2008, str. 127). Tato federace, jak už samotný název napovídá, sdružuje církve, které se hlásí k luterské reformaci. V současné době má Světová luterská federace 140 členských církví (Tamtéž). V České republice patří mezi členy Světové luterské federace Českobratrská církev evangelická a SCEAV (Tamtéž).

¹⁵⁰ Konference evropských církví vznikla v roce 1959 za účelem budování vztahů mezi křesťany napříč rozdělenou Evropou (Malá encyklopedie evangelických církví, Pavel Filipi a kolektiv, Nakladatelství Libri 2008, str. 81). Členy této organizace je 125 pravoslavných, luterských, reformovaných, anglikánských, metodistických, baptistických, starokatolických a letničních církví (Tamtéž).

¹⁵¹ Světová rada církví vznikla v roce 1948 v Amsterdamu (Malá encyklopedie evangelických církví, Pavel Filipi a kolektiv, Nakladatelství Libri 2008, str. 128). Tato rada „sdružuje více než 340 církví protestantských, anglikánských, pravoslavných, včetně církví svobodných, letničních ze 120“ (Tamtéž) zemí celého světa. Členy Světové rady církví v České republice jsou (Tamtéž): SCEAV, Československá církev husitská, ČCE a Církev pravoslavná v českých zemích.

¹⁵² Leuenberské společenství, Společenství evangelických církví v Evropě, vzniklo na základě Leuenberské konkordie z roku 1973 (Malá encyklopedie evangelických církví, Pavel Filipi a kolektiv, Nakladatelství Libri 2008, str. 93). Tento dokument obsahuje vyhlášení vzájemného společenství mezi luterskými, reformovanými a unionovanými církvemi v Evropě (Tamtéž). Členy Leueberského společenství v České republice jsou (Po ekumenickém chodníku, Příručka ke vztahům a možnostem spolupráce mezi církvemi, Pavel Filipi, Knižnice studijních textů Českobratrské církve evangelické, Praha 2008, str. 20): ČCE, Československá církev husitská, SCEAV, Evangelická církev metodistická, Církev bratrská, Jednota bratrská (ta však dočasně členství pozastavila).

2.5.3. Ekumena v synodních materiálech

Synod

IX. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., 24.-25. dubna 1965, Český Těšín, Na Nivách

XI. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal 11.-13. června 1971 v Českém Těšíně, Na Nivách

XII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 14.-16. června 1974 v Českém Těšíně v sálu evangelického kostela Na Nivách

Ekumenismus v materiálech synodu

IX. řádnému synodu SCEAV byla předložena otázka, jak si představuje ekumenické a mírové snahy v oblasti sborů. Tato otázka byla reakcí na nemožnost zrealizování aliančního modlitebního týdne ve sboru v Karviné¹⁵³.

XI. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. obdržel pozdravné telegramy od 12 církví a organizací¹⁵⁴.

XII. řádný synod SCEAV přijal návrh faráře Unického, „aby naše církev zatím nepřistoupila k Leuenberské Concordii“¹⁵⁵.

---

¹⁵³ „Okresní církevní tajemník, paní Vydrová, nedovolila mluvit kazatelům jiných denominací v našem sálu a jiné místnosti, kde bychom se mohli všichni společně shromažďovat, nemáme“, stěžovali si představitelé sboru v Karviné. (Zápis ze zasedání IX. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., 24.-25.4.1965, v České Těšíně, Na Nivách, str. 5.)

Slezským evangelíkům vadilo rovněž, že organizování aliančního týdne „kde mluvil každý den jiný kazatel“ není problémem např. v Praze. (Tamtéž, str. 6.)

„Je-li to možné v Praze, pak u nás na Těšínsku by to mělo být povoleno také“, říkali nespokojení členové církve.

(Tamtéž.)

¹⁵⁴ Byly to následující církve a organizace: 1. Církevní rada metodistů; 2. Světový luterský svaz ze Ženevy; 3. Ústředí Pravoslavné církve; 4. Evangelická luterská církev z Polska; 5. Ekumenický institut bohoslovecké fakulty v Praze; 6. Rada církve bratrské; 7. Synodní rada česko-bratrské evangelické církve; 8. Rumunská luterská církev; 9. Rada Jednoty bratrské; 10. Thurynská evangelická církev (NDR); 11. Ústředí Baptistů; 12. Reformovaná církev na Slovensku (Zápis z XI. řádného synodu SCEAV konaného 11.-13.6.1971 v Českém Těšíně, Na Nivách, str. 3.).

¹⁵⁵ Zápis XII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 14.-16.6.1974 v Českém Těšíně v sálu evangelického kostela Na Nivách, str. 4.

XVI. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 20.-21. června 1986 v Českém Těšíně Na Nivách

Jeden účastník synodu, Jiří Wałach, navrhoval, aby do dokumentu, který měl XVI. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. vydat pod názvem „Poselství synodu“, byla pojata také spolupráce s jinými církvemi¹⁵⁶. Tento návrh byl ale církevním radou K. Wojnarem smeten ze stolu¹⁵⁷.

XXI. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 12. listopadu 1995 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce

Farář Dorda, jeden z hostů¹⁵⁸ XXI. řádného synodu zastupující na synodu SCEAV Polskou evangelickou církev a. v., ve svém pozdravu¹⁵⁹ zdůraznil potřebu spolupráce mezi církví a. v. v Polsku a SCEAV. Vyzval rovněž všechny zúčastněné k horlivé službě v církvi.

Dalším hostem XXI. řádného synodu byl Pavel Smetana. Pavel Smetana, synodní senior ČCE

---

¹⁵⁶ Zápis ze zasedání XVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 20.-21.6.1986 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 10.

¹⁵⁷ Církevní rada K. Wojnar argumentovat tím, že „ekumenizmus nebyl předmětem bezprostředního jednání synodu“.

(Tamtéž.)

¹⁵⁸ Hosty XXI. řádného synodu byli: synodní senior ČCE Pavel Smetana, farář Ondrej Hliboký ze slovenského sboru SCEAV v Praze, biskup západního dištriktu Slovenskej evanj. církvi a. v. Ivan Osuský a farář Roman Dorda, člen konsistoře Polské evangelické a. v. církve.

(Zápis ze zasedání XXI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 12. listopadu 1995 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce, str. 1 – 2.)

¹⁵⁹ Tamtéž, str. 3.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ V Zápisu ze zasedání XXI. synodu se píše o tom, že schválení stanoviska SLS a Papežské rady doprovázela „živá diskuse“¹⁶¹. (Zápis ze zasedání XXI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 12. listopadu 1995 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce, str. 2.)

Synod SCEAV se mezi jinými shodl na tom, že „vzájemná obvinění ze Šmalkaldských článků a z Formule konkordie na straně jedné, a dekretu o ospravedlnění z kánonu tridentského koncilu z roku 1545 na straně druhé, už neodrážejí věroučný stav obou směrů západního křesťanství“¹⁶¹. (Návrh usnesení synodu Slezské církve evangelické a. v. v České republice ze dne 10. 11. 1995).

a předseda Ekumenické rady církví v České Republice, ve své promluvě poukázal na tři důležité rysy slezských evangelíků: „1) probuzenecká tradice; 2) stmelení různých národností; 3) integrace laiků do práce a života církve“¹⁶⁰. To, co podle Smetany SCEAV chybí, je ekumenický rozměr.

Představitelé XXI. řádného synodu SCEAV byli požádáni Světovým luterským svazem (dále SLS), aby se vyjádřili ke společnému stanovisku SLS a Papežské rady pro jednotu křesťanů, které hovořilo o učení o ospravedlnění¹⁶¹.

XXII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 13. – 14. listopadu 1998 v Komorní Lhotce

Ing. Karel Fojtík¹⁶² zastupující na synodu SCEAV Církev Bratrskou vyzdvihl nutnost ekumenických vztahů a touhu společně pomáhat potřebným.

V Zápisu ze zasedání XXII. řádného synodu se píše o tom, že program synodu byl doplněn mezi jinými i o „Zprávu o synodu Leuenberské konference“¹⁶³. Naneštěstí se tato Zpráva nenachází mezi dokumenty synodu konaného v roce 1998.

XXIII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 11. listopadu 2000 v Českém Těšíně

XXIII. řádný synod SCEAV podpořil vzájemné uznávání křtu mezi SCEAV a diecézí římskokatolické církve v české a moravské církevní provincii zastoupené Českou biskupskou konferencí.

Možnosti dalších ekumenických aktivit mezi oběma církvemi mělo

---

¹⁶² Zápis ze zasedání XXII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 13. – 14. listopadu 1998 v Komorní Lhotce, str. 1.

¹⁶³ Tamtéž.

pomoci držení se staré ekumenické zásady: „V podstatném jednota, v nepodstatném svoboda, ve všem pak láska“¹⁶⁴.

XXIV. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně

Církevní rada navrhla XXIV. řádnému synodu vsunout do § 18 písmene I Vnitřních církevních předpisů tento text:

„Na synod naší církve jsou zváni delegáti z církví Leuenberského společenství v ČR, za každou církev jeden delegát s plnoprávným členstvím v synodu, na zasedání nejvyšších orgánů příslušné církve bude zván rovněž delegát naší církve s plnoprávným členstvím.“¹⁶⁵

Tento návrh nebyl přijat¹⁶⁶.

XXV. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně

Jménem biskupa Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Republice Polskiej a předsednictva synodu přivítal členy XXV. řádného synodu SCEAV Ks. Jan Gross. Farář Gross, člen komise Śpiewnika ewangelickiego, vyzval komisi pro zpěvník v jazyce českém „k obětavé, vytrvalé a radostné práci“¹⁶⁷.

---

¹⁶⁴ Zázpis ze zasedání XXIII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného ve dnech 10. – 11. listopadu 2000 v Českém Těšíně, str. 1.

¹⁶⁵ Zázpis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně, Příloha č. 9: Návrhy církevní rady na synod, str. 1.

¹⁶⁶ Zázpis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně, str. 10.

¹⁶⁷ Tamtéž, str. 5.

Rok 2005 byl v Polsku rokem misie a evangelizace. Z tohoto důvodu popřál Ks. Jan Gross členům synodu SCEAV, aby byli nositeli světla, kterého zdrojem je Ježíš Kristus.

2. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 10. – 11. listopadu 2006 v Českém Těšíně

Hostem 2. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání zastupujícím Kościół Ewangelicki v Polsku byl mezi jinými Ks. Gross. Z jeho pozdravu se dovídáme zajímavou informací o biskupovi SCEAV Vladislavu Volném:

„Polská vláda i prezident ocenila bratra biskupa za budování česko-polských vztahů „Krzyżem Kawalerskim“¹⁶⁸.

Jako host se synodu SCEAV účastnil rovněž Generální biskup ECAV na Slovensku M. Klátik. „Přišel jsem mezi Vás jako mezi své rodné bratry a sestry“¹⁶⁹ řekl Generální biskup. Biskup dále zdůraznil aspekty, které obě církve spojují: kralický překlad Bible, Jiří Třanovský, Josef Berger, reformační teologie Dr. M. Lutra a Augsburgská konfese.

Miloš Rejchrt pozdravil synod SCEAV jménem ČCE a poděkoval za spolupráci s biskupem Volným. Rejchrt řekl, že „doufá, že i nadále budou vztahy ČCE a SCEAV prohlubovány“¹⁷⁰.

---

¹⁶⁸ Zápis z 2. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 10. – 11. listopadu 2006 v Českém Těšíně, str. 5.

¹⁶⁹ Příhovor na synode Sliezkej ewanjelickiej cirkvi a. v. v Českej republike, Gen. biskup Mgr. Miloš Klátik, PhD., str. 1.

¹⁷⁰ Zápis z 2. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 10. – 11. listopadu 2006 v Českém Těšíně, str. 17.

2.5.3.1. Vývoj diskuse o ekumenismu

V roce 1965 se slezští evangelíci potýkali s nemožností organizovat alianční týdny modliteb. Brzdou v tomto případě byl církvi komunistický režim. SCEAV ale ani za doby totality nebyla církví izolovanou a ostatními církvemi církvi přehlíženou, o čemž svědčí pozdravy, které církve SCEAV např. zaslaly v roce 1971.

SCEAV se ale do ekumenických aktivit nevrhala vždy s největší vervou, jak se o tom můžeme dozvědět např. ze zápisu¹⁷¹ XII. řádného synodu. Ohledně Leuenberského společenství zvolila např. vyčkávací strategii a v roce 1974 se rozhodla zatím k tomuto společenství nepřistoupit.

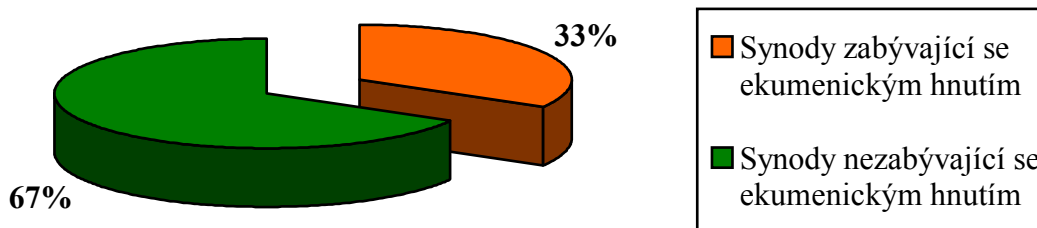
Častými hosty synodů SCEAV jsou představitelé ČCE, ECAV na Slovensku a Evangelické církve a. v. v Polsku. V poslední době patří mezi hosty synodů SCEAV i představitelé Církve bratrské.

2.5.4. Hodnocení ekumenických aktivit SCEAV

Co se týče ekumenických aktivit SCEAV, došlo jistě za posledních pár let k velkému posunu. Už snad neplatí hodnocení z roku 1995¹⁷², které tehdy vyslovil synodní senior ČCE a předseda Ekumenické rady církví v České republice Pavel Smetana, který SCEAV vytýkal, že jí chybí ekumenický rozměr.

Ekumenismus není ale podle synodních materiálů pro SCEAV tématem číslo jedna. SCEAV je sice členem pěti ekumenických organizací či společenství, ale tyto informace jsem musel hledat mimo synodní dokumenty. Řadový člen SCEAV pořád snad ani neví, že SCEAV je členem té či oné ekumenické organizace.

2.5.5. Procentuální zobrazení zájmu synodů SCEAV o ekumenické hnutí

¹⁷¹ Zápis XII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 14.-16.6.1974 v Českém Těšíně v sálu evangelického kostela Na Nivách, str. 4.

¹⁷² Zápis ze zasedání XXI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 12. listopadu 1995 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce, str. 3.

2.6. Struktura SCEAV

Struktura SCEAV „má tři stupně“¹⁷³: synod, seniorát a sbor. Synod je nejvyšším orgánem církve a přísluší mu „pečovat o církevní a náboženský život, rozhodovat v otázkách učení církve, bohoslužebném řádu, církevní kázni, disciplinárním řádu a znění prohlášení pro duchovní, usnášet se o poměru církve k jiným církvím a náboženským společnostem, zejména o bližším spojení nebo sloučení s nimi, aj.“¹⁷⁴. Na čele každého seniorátu stojí senior spolu se seniorátní radou. Vedením sboru je pověřen pastor sboru spolu s presbyterstvem.

2.6.1. Struktura církve v synodních zápisech

Synod

Synod Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR v roce 1948

I. – IV. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR

Datum: 23. srpna 1948 - 10. ledna 1849

Struktura církve v materiálech synodu

V roce 1948 platila v církvi zásada, že „ve sboru má být jen jeden farář a ostatní vikáři“¹⁷⁵. Takhle se ovšem mohlo stát, že duchovní budou vikáři až do smrti. Aby senior Berger vyřešil tuto situaci, navrhl rozdělení sborů, díky čemuž vznikne víc farářských míst:

„Kde je to možné a potřeba, mají se sbory rozdělit. Na 2000 duší má připadat jeden duchovní.“¹⁷⁶

Velikým úspěchem pro celou církev roku 1949 se stala možnost založení nového evangelického sboru a. v. v Ostravě. Církev byla hrdá na to,

¹⁷³ FILIPI, Pavel a kolektiv, *Malá encyklopedie evangelických církví*, Nakladatelství Libri, Praha 2008, str. 123.

¹⁷⁴ www.sceav.cz

¹⁷⁵ Zápisy synodu z roku 1948: I. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 3.

¹⁷⁶ Zápisy synodu z roku 1948: III. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 3.; Takto bylo např. navrženo, aby se rozdělil orlovský sbor na sbory v Orlové a Karviné.

že má „již jeden sbor na Moravě“¹⁷⁷. Možnost založit nový sbor v Ostravě bylo dosaženo po „tříletém boji“¹⁷⁸ s krajským národním výborem v Ostravě.

IV. řádný synod Augsburgské církve evangelická ve východním Slezsku v Československu konaný 25. června 1950 v Českém Těšíně, Na Nivách

„Církev naše se rozděluje na dva senioráty – česko-těšínský – a ostravsko-karvinský“¹⁷⁹, znělo rozhodnutí IV. řádného synodu Augsburgské církve evangelická ve východním Slezsku v Československu.

X. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 18.-19. dubna 1969 v Českém Těšíně, Na Nivách

X. řádný synod se rozhodl změnit názvy dvou seniorátů, ze kterých se církev skládala. Česko-těšínský seniorát byl přejmenován na „horní seniorát“¹⁸⁰ a ostravsko-karvinský na „dolní seniorát“¹⁸¹.

Byla rovněž provedena změna hranic seniorátů. K česko-těšínskému, hornímu seniorátu, se měly přičlenit sbory¹⁸²: Těrlicko a Bludovice. K ostravsko-karvinskému, dolnímu seniorátu, měl být přidán sbor v Albrechticích.

---

¹⁷⁷ Zápisy synodu z roku 1948: IV. zasedání synodu Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 2.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Rozdělení církve na dva senioráty – dokument ze IV. řádného synodu Augsburgské církve evangelická ve východním Slezsku v Československu.

Do seniorátu česko-těšínského náležely sbory: Bystřice nad Olší, Albrechtice, Guty, Hrádek, Komorní Lhotka, Návsí, Oldřichovice, Český Těšín, Třanovice, Třinec.

Seniorát ostravsko-karvinský se skládal ze sborů: Bohumín, Karviná I, Karviná II, Orlová, Ostrava, Stonava, Suchá, Bludovice, Těrlicko.

¹⁸⁰ Zápis z X. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 18.-19. dubna 1969 v Českém Těšíně, Na Nivách, str. 6.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² Tamtéž, str. 5.

XVI. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 20.-21. června 1986 v Českém Těšíně Na Nivách

XVI. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání provedl změny ohledně zařazení jednotlivých sborů do dvou seniorátů. Sbor v Českém Těšíně Na Nivách a sbor v Třanovicích, „které dosud patřily k Hornímu seniorátu byly připojeny k Dolnímu seniorátu“¹⁸³.

XVII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, 13.-14.10.1989 v Českém Těšíně, Na Nivách

XVII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání schválil program práce Církevní rady pro příští období¹⁸⁴, který se mezi jinými zabývali i otázkou, co s nejmenšími sbory SCEAV (Stonava, Karviná 2-Doly). Církev byla přesvědčená o tom, že je pravděpodobně čeká osud kazatelských stanic.

Možnost zřízení samostatných sborů se rýsovala v roce 1989 v Nýdku a Ropici-Neborech.

XX. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 20.-21. listopadu 1992 ve sborovém sálu v Havířově – Bludovicích

Biskup Vladislav Volný navrhl XX. řádnému synodu, aby synod zaujal kladné stanovisko k vytvoření nových sborů¹⁸⁵.

---

¹⁸³ Usnesení XVI. synodu – dokument ze zasedání XVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 20.-21.6.1986 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 1.

¹⁸⁴ Zápis ze zasedání XVII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, 13.-14.10.1989 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 8.

¹⁸⁵ Mělo se jednat o sbory v následujících lokalitách: Frýdek, Nýdek, Nebory – Ropice, Bruntál – Opava. (Zápis ze zasedání XX. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 20. – 21. 11. 1992, str. 4.).

Mimořádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 21. ledna 1994 v Komorní Lhotce

Biskup Volný přednesl mimořádnému synodu návrh Církevní rady založit samostatný sbor ve Frýdku¹⁸⁶.

Mimořádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný dne 14. června 1996 v Komorní Lhotce

Ředitel Slezské diakonie Ing. Č. Santarius přednesl návrh Rady Slezské diakonie „o zařazení Slezské diakonie do SCEAV“¹⁸⁷. Mimořádný synod odsouhlasil valnou většinou „transformaci Slezské diakonie z občanského sdružení na církevní diakonii“¹⁸⁸.

XXII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 13. – 14. listopadu 1998 v Komorní Lhotce

XXII. řádný synodu SCEAV schválil vytvoření pěti seniorátů¹⁸⁹.

Synod schválil rovněž „Rámcový návrh náplně práce nových seniorátů“¹⁹⁰. Nové senioráty se měly zaměřit na¹⁹⁰:
1. prohloubení duchovního života sboru; 2. evangelizaci a misii; 3. sborovou diakonii; 4. oblast výchovně – vzdělávací, práci s dětmi a mládeží; 5. křesťanskou kulturu.

---

¹⁸⁶ K možnosti založení nového sboru církevní radu již učinila důležitý krok: „zakoupila sborový dům ve Frýdku“, informoval synod biskup Volný. (Zápis z mimořádného synodu SCEAV, který se konal 21. 1. 1994 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce, str. 2.).

¹⁸⁷ Zápis mimořádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného dne 14. 6. 1996 v Komorní Lhotce, str. 2.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Realizace schválených strukturálních změn Slezské církve evangelické a. v., str. 1.

Nové senioráty měly vypadat následovně:

1. jablunkovský seniorát

farní sbory: Návší, Bystřice, Hrádek

doporučení: vytvořit filiální sbory v Nýdku, Písku a Košařiskách – Milíkově

2. třinecký seniorát

farní sbory: Třinec, Oldřichovice, Guty

doporučení: vytvořit filiální sbory v Neborech a Lištné

XXIV. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně

XXIV. řádný synod odsouhlasil záměr integrovat SCEAV s Evangelickou církví a. v. (dále ECAV) v Praze.

Eventuální integrace obou církví by si ale v případě SCEAV vyžádala změnu církevního názvu, neboť dosavadní název odrážel ryze regionální charakter SCEAV.

Návrh o integrování SCEAV a ECAV byl XXIV. řádným synodem SCEAV schválen¹⁹¹, stejně tak i návrh pozměnit název církve. Nový název pro SCEAV měl být Evangelická církev a. v. v ČR, Kościół Ewangelicki W. A. v Republice Czeskiej.

2.6.1.1. Hodnocení synodních zápisů týkajících se struktury SCEAV

Největší změny ve struktuře SCEAV proběhly na úrovni seniorátů. V roce 1950 byla církev rozdělena na senioráty dva a v roce 1998 na seniorátů pět. Zvětšením počtu seniorátů a jejich geografickým zmenšením bylo dosaženo větší pružnosti a rychlosti při rozhodování o jednotlivých problémech, se kterými se sbory a senioráty potýkaly a potýkají.

Možnost založit nový sbor bylo církvi dovoleno v roce 1948. Další takové možnosti se SCEAV dostalo až v roce 1994. O zakládání nových sborů se v synodních dokumentech od roku 1950 do roku 1989 nemluví vůbec. Církev o založení nových sborů v tomto období neuvažovala a ani o takovou možnost

---

3. frýdecký seniorát

farní sbory: Komorní Lhotka, Třanovice, Frýdek
doporučení: vytvořit filiální sbor v Smilovicích

4. těšínsko – havířovský seniorát

farní sbory: Český Těšín, Bludovice, Havířov – Suchá, Těrlicko, Albrechtice

5. ostravsko – karvinský seniorát

farní sbory: Ostrava, Orlová, Bohumín, Karviná – Fryštát, Karviná – Doly, Stonava

¹⁹⁰ Tamtéž, str. 1 – 2.

¹⁹¹ Usnesení XXIV. řádného synodu SCEAV, str. 2.

státní úřady nežádala. Snaha zakládat nové sbory se objevuje na prvním řádném synodu SCEAV po pádu komunismu, který se konal v roce 1992.

V roce 2002 SCEAV odsouhlasila doposud snad největší strukturální návrh změny církve: snahu integrovat SCEAV s Evangelickou církví a. v. Nieméné k této integraci doposud nedošlo. Neustále se však o tuto integraci usiluje.

2.6.2. Rozdělení církve

Velmi smutnou kapitolou v dějinách SCEAV je rozdělení církve, které vyvrcholilo v roce 1995 vznikem druhé luterské církve působící na Slezsku, Luterské církve evangelické a. v. (dále LECAV). Za počáteční události, které odstartovaly ve SCEAV vznik nové církve, lze považovat mimořádné synody v roce 1991, na kterých došlo k volbě nového vedení církve v čele s biskupem Vladislavem Volným, které dosavadní vedení církve v čele s biskupem Vilémem Stonawským odmítlo uznat.

2.6.2.1. Příčiny rozkolu v církvi

Synody v roce 1991 sice byly událostmi, které započaly utváření LECAV, ale nebyly zdaleka prvními synody, které by poukazovaly na nejednotnost církve. Od počátku konfliktu proti sobě stály oficiální vedení církve spolupracující s komunistickým režimem a laická piesticko-probuzenecká část církve, ke které se ovšem hlásili i někteří faráři SCEAV.

O nespokojených laických členech SCEAV se poprvé otevřeně mluví v zápisu VIII. řádného synodu. Už samotné zahájení tohoto synodu proběhlo dosti dramaticky: kurátor třanovického sboru pan Chałupski „označil synod za neplatný a žádal o jeho rozvázání“¹⁹², neboť Církevní rada nedodržuje církevní předpisy – „pozvání na synod nebylo delegátům doručeno včas (a) nebyly na nich uvedeny návrhy komisí...“¹⁹³. V zápisu se dokonce uvádí, že kurátor Chałupski pohrozil synodu rozdělením církve, nebudou-li splněny požadavky laického hnutí.

Další námitka z řad nespokojených laiků, kterým se bude později v oficiálních církevních dokumentech říkat „skupina N“ (N – nespokojeni), se týkala vysluhování a přijímání Večeře Páně od nehodných služebníků – od nehodných farářů.

K uklidnění situace v církvi mělo přispět zvolení dvou laických členů zastupujících zájmy nespokojené části církve do Církevní rady. Dalším zapojením nespokojených laiků do vedení církve měla být podle Zápisu¹⁹⁴ VIII. řádného synodu možnost stát se členy Právní komise, která se měla

---

¹⁹² Zápis VIII. řádného synodu 24.-25.11.1963, Český Těšín, Na Nivách, str. 1.

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ Tamtéž, str. 5.

skládat ze čtyř laiků a třech duchovních. Právní komise usilovala o revizi Církevní ústavy a „provedení určitých změn ve prospěch církve“¹⁹⁵.

Biskup Cymorek ve svém hodnocení VIII. řádného synodu vyslovil následující přání týkající se hrozícího rozdělení církve:

„Chceme, abychom byli jedno. Chceme spolupráce s nimi. Chci věřit, že začne nová karta v životě naší církve a to ta lepší.“¹⁹⁶

IX. řádný synod odhlasoval jednotný řád biblických hodin, který jsem ovšem mezi dokumenty IX. řádného synodu SCEAV nenalezl. V Zápisu pouze stojí, že „byl odhlasován návrh misijní komise o biblických hodinách, na kterých diskuse je na konci po závěrečné modlitbě“¹⁹⁷. Hosté synodu, v tomto případě jsou nejspíše myšleni nespokojení laici, po odhlasování tohoto návrhu dávali najevo svou nespokojenost s tímto návrhem tím, že začali křičet: „teror!“¹⁹⁸.

Každý delegát X. řádného synodu dostal před zahájením synodu „dopis“¹⁹⁹. V zápisu není uvedeno, kdo tyto dopisy napsal. Je zde pouze stručně naznačen obsah oněch dopisů. Jednalo se vesměs o kritiku vedení církve a farářů. Pisatel/pisatelé tohoto dopisu dále církvi vyčítají, že touží jenom po hmotných statcích.

Biskup oznámil shromážděnému XIII. řádnému synodu, že byl požádán jedním členem církve, jestli by bylo možné, aby se synodu účastnily dva nečlenové synodu. Tato prosba nezůstala vyslyšena, neboť synod se usnesl „naprostou většinou hlasů, aby se synod konal pouze za přítomnosti zvolených členů synodu v zájmu klidného průběhu synodu“²⁰⁰.

Rozhodnutí o nemožnosti účasti nezvolených členů církve na synodu vyvolal u žadatelů o tuto možnost velkou míru nevole a rozhořčení. Svou nespokojenost vyjádřili v dopise adresovaném synodu, ve kterém kritizují např. jednání biskupa Kiedroně:

„Odsuzujeme jednání p. biskupa VI. Kiedroně, který nařídil včera uzavření na klíč dveří do synodního sálu ještě před jeho zahájením. Toto se stalo poprvé v dějinách naší církve,

---

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ Tamtéž, str. 10.

¹⁹⁷ Zápis ze zasedání IX. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., 24.-25.4.1965, v České Těšíně, Na Nivách, str. 9.

¹⁹⁸ Tamtéž.

¹⁹⁹ Zápis z X. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 18.-19. dubna 1969 v Českém Těšíně, Na Nivách, str. 6.

²⁰⁰ Zápis XIII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 27.-28.5.1977 v České Těšíně, v sálu evangelického kostela Na Nivách, str. 2.

aby před právoplatnými členy církve byl zavřen církevní objekt. Stálo nás 100 mužů na kostelním nádvoří v klidu.²⁰¹

Členové nespokojené části církve vzkázali po náměstkovi biskupa synodu rovněž, že přejí synodu úspěšné jednání, a že „jestli nebudou přijaté jejich některé návrhy, že dojde k rozdělení v církvi“²⁰².

Na možnost rozdělení SCEAV zareagoval představitel státní zprávy dr. Černý. Podle jeho názoru se může stát, že skupina nespokojených lidí „může vytvořit neklid“²⁰³. Jako jednotlivci mají tito nespokojení právo se od církve oddělit, tvrdí dr. Černý. Pokud by se ale stalo, že by se tato skupina chtěla nějak spolčit, stát proti ní zasáhne „jako proti sektářům“²⁰⁴. Takto dle slov pana doktora „postupuje každý stát“²⁰⁵.

Za bývalého pastora sboru v Komorní Lhotce faráře St. Kaczmarczyka, kterému byl odňat státní souhlas, se přimlouval na XIII. řádném synodu kurátor téhož sboru, pan Tomala. „Vyjádřil prosbu, aby farář Kaczmarczyk byl opět povolán do služby v církvi a aby synod v této věci zaujal stanovisko.“²⁰⁶ Dr. Černý v případě faráře Kaczmarczyka poukázal na to, proč ostatní faráři státní souhlas k výkonu duchovenské služby mají a proč jej farář Kaczmarczyk nemá: „Protože ostatní respektují zákony. ... Stát mu udělí souhlas, když splní podmínky k opětovnému přijetí.“²⁰⁷

Na XIV. řádném synodu se odehrál incident, kterého hlavními aktéry byli²⁰⁸: kurátor Tomala a kurátor Chałupski. Tito dva kurátoři chtěli, aby jim bylo synodem dovoleno přečíst dopis adresovaný synodu. Panu Tomalovi a panu Chałupskému vyhověno ale nebylo. Opustili synod. Ještě předtím než odešli, řekl kurátor Tomala, že je stálo velmi mnoho úsilí zabránit manifestaci před sálem, ve kterém se synod konal. Pro oba dva kurátory se stalo opuštění XIV. řádného synodu osudným. Synod rozhodl, že „kurátor Tomala a kurátor Chałupski mají být zproštěni všech funkcí, jaké zastávají ve svých sborech“²⁰⁹.

---

²⁰¹ Laické členstvo – dopis adresovaný XIII. řádnému synodu SCEAV, str. 1.

²⁰² Zápis XIII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 27.-28.5.1977 v České Těšíně, v sálu evangelického kostela Na Nivách, str. 4.

²⁰³ Tamtéž, str. 6.

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ Tamtéž, str. 3.

²⁰⁷ Tamtéž, str. 6.

²⁰⁸ Zápis ze zasedání XIV. řádného synodu SCEAV, který se konal 24.-25.10.1980 v Českém Těšíně v sálu evangelického sboru a. v. Na Nivách, str. 3.

²⁰⁹ Tamtéž, str. 7.

O obsahu dopisu se v materiálech ze XIV. řádného synodu nic nepíše. Nicméně ve Zprávě rehabilitační komise²¹⁰ z roku 1991 se na sedmé straně píše o kurátorech sborů v Komorní Lhotce a Třanovicích, o panu Tomalovi a panu Chalupském, kteří se v roce 1977 na synodu SCEAV chtěli zastat faráře Kaczmarczyka. Výsledkem jejich snahy byla ztráta souhlasu umožňující vykonávat funkci člena synodu, kurátora a presbytera sboru.

Problémem je datum konání synodu, o kterém se ve zprávě rehabilitační komise píše: rok 1977. O incidentu takového rozsahu se totiž v materiálech ze synodu, který se konal v roce 1977 – XIII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. – nepíše vůbec nic. Ve Zprávě rehabilitační komise muselo dojít nejspíše k chybě. Vše nasvědčuje tomu, že se nejednalo o synod konaný v roce 1977, ale o synod, který se konal v roce 1980 – XIV. řádný synod SCEAV.

V roce 1991 se konaly dva mimořádné synody SCEAV. V březnu se konal mimořádný synod v Třanovicích a v listopadu se mimořádný synod konal v Českém Těšíně Na Nivách. Na církevní radě v Českém Těšíně se nenacházejí žádné materiály ze synodu v Třanovicích. Chybí jak zápis, tak další dokumenty, např. zprávy, dopisy a usnesení, které by mohly posloužit k rekonstrukci setkání synodu. Jediné, co jsem našel, a co mi pomohlo zjistit aspoň datum konání Třanovického synodu, byla Zpráva rehabilitační komise²¹¹. Rehabilitační komise byla povolána ke své práci právě Třanovickým synodem a jejím záměrem, jak už samotný název napovídá, byla rehabilitace členů církve, laiků i farářů, kteří byli komunistickým režimem očerňováni a pronásledováni.

Mimořádný synod konaný 15.11.1991 byl nucen zaujmout stanovisko k tzv. Třanovickému synodu. Církevní rada Piętak varoval synod, „že když se neuzná synod v Třanovicích, biskup Stonawski požene vše před soud“²¹². Senior Volný dal tedy hlasovat o tom, „zda členové synodu uznávají pravoplatnost závěrů synodu v Třanovicích 16.3.1991“²¹³. Pro uznání pravoplatnosti Třanovického synodu se vyslovilo všech 24 účastníků synodu s hlasovacím právem.

---

²¹⁰ Rehabilitační komise byla povolána mimořádným synodem Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaným 16. 3. 1991 v Třanovicích.

²¹¹ Jedná se o 12 stránkový dokument, který se nachází mezi dokumenty týkající se synodů SCEAV. Mottem Zprávy rehabilitační komise, vytisknutým na úvodní stránce, je biblický verš z proroka Daniele 9,7a: „Na tvé straně Panovníku je spravedlnost, na nás je zjevná hanba až do tohoto dne“.

²¹² Zápis ze zasedání mimořádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného dne 15.11.1991 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 3.

²¹³ Tamtéž, str. 6.

Dr. T. Görög ze Světového Luterského Svazu (SLS), který se účastnil mimořádného synodu roku 1991 v Českém Těšíně jako host, zdůraznil účastníkům synodu, že „je potřebné zachovat jednotu Slezské církve evang. a.v.“²¹⁴. Pan Dr. Görög dále synodu sdělil, že „SLS se již od května snaží najít řešení. ... Žel, nedospělo se ke společnému řešení.“²¹⁵

Další návrh, který měl pomoci vyřešit situaci ve SCEAV po roce 1989, přednesl opět jiný host mimořádného synodu, generální biskup Slovenské evangelické církve augsburského vyznání Uhorskai. Synodu nejprve připomněl, „že biskup ing. Stonawski a náměstek biskupa Wojnar nechtěli svolat synod“²¹⁶. Biskup Uhorskai účastníkům synodu připomněl, že je možné biskupa Stonawského požádat ještě o jedno svolání synodu. Kdyby došlo k tomu, že by se i tohoto synodu nezúčastnil, „mohl by synodu předsedat některý ze sousedních biskupů“²¹⁷.

Nápomocen v těžké situaci SCEAV chtěl být i další host mimořádného synodu konsenior J. Gross z Polska. Podle jeho názoru nemůže synod svolat „ani SLS ani biskup sousední evangelické církve. Synod může vše, z výjimkou změny vyznání.“²¹⁸

Na mimořádném synodu zazněl ještě jeden návrh²¹⁹. Jednalo se o návrh faráře Romana: zvolit nového biskupa. Tento návrh byl přijat a nový biskup byl zvolen. Biskupem byl zvolen dosavadní senior SCEAV Vladislav Volný.

2.6.2.2. Postoje nového vedení SCEAV k minulému vedení a k jeho sympatizantům

V pastýřském listu vydaném biskupem Vladislavem Volným a Církevní radou SCEAV 11. 5. 1992 uvedlo nové vedení církve důvody odvolání biskupa Stonawského a jeho zástupce Karla Wojnara. Důvody odvolání byly následující²²⁰: 1. zatížení spoluprací s ateistickou mocí, která bojovala proti církvi; 2. ne zahájení rehabilitace členů církve postižených během doby komunismu; 3. nečinnost ve sféře duchovní, charitativní, vzdělávací, v péči o děti a mládež; 4. rozpuštění hospodářské komise a soustředění všech finančních záležitostí do rukou biskupa Stonawského.

Mezi synodními dokumenty se mi rovněž podařilo nalézt soukromý dopis ze dne 17. 11. 1991 nově zvoleného biskupa Volného, který byl adresován

---

²¹⁴ Tamtéž, str. 2.

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ Tamtéž, str. 3.

²¹⁹ Tamtéž, str. 1.

²²⁰ Pastýřský list, biskup a Církevní rada Slezské církve evang. a. v., V Českém Těšíně 11. 5. 1992, str. 1.

faráři J. Niedobovi, W. Szpakovi a jeho ženě, faráře Z. Szpakové, kteří byli zastánci biskupa Stonawského a v současnosti působí v LECAV. Biskup Volný v tomto dopise píše o tom, že volba biskupa, která na synodu proběhla, byla spontánní. Nově zvolený biskup dále výše zmíněné faráře prosí, aby se zdrželi útoků proti jeho osobě. Biskup své adresáty ujišťuje o tom, že se bude snažit vyvíjet aktivity, které povedou „k budování mostu mezi dvěma stranami v církvi“.

2.6.2.3. Postoje nové vznikající LECAV ke SCEAV

Postoj zastánců vedení církve v čele s biskupem Stonawským je např. vyjádřen v jednostránkovém dokumentu „Proč jsem se nezúčastnila takzvaného mimořádného synodu?“ paní Albíny Pechové. Tento dokument jsem rovněž našel mezi synodními dokumenty. Naneštěstí není tento dokument opatřený datem. V samotném dokumentu je ale uvedeno datum synodu v Třanovicích, který byl podnětem k sepsání tohoto dokumentu. Autorka považuje Třanovický synod za neplatný, protože nebyl svolán podle Církevní ústavy, ale byl svolán „na základě světské moci, která v novém politickém uspořádání po listopadovém převratu v r. 1989 umožnila celému národu i církvim očistit se od komunismu.“ Podle autorky se tedy nejednalo o synod církevní, ale politický. Důvod odvolání biskupa Stonawského a jeho náměstka, totiž službu komunistickému režimu, paní Pechová odmítala s tím odůvodněním, že „komunistickou činnost prováděli všichni faráři, kteří podléhali církevním tajemníkům“. Paní Pechová ve svém dokumentu rovněž zdůrazňovala, že se nesmí používat násilí, „jak to činí a praktikují představitelé zvolení mimořádným synodem“.

Názory a postoje bývalého biskupa SCEAV Stonawského k vývoji v církvi po 1989 roce je možno mezi jinými nalézt v „Komentáři k oběžníku č. 351/48 o obnovení právního stavu“, což je dvoustránkový dokument, který opět naneštěstí postrádá datum. Jelikož se v tomto komentáři píše o žádosti o registraci nové církve, pozdější LECAV, jedná se pravděpodobně o dokument z roku 1994, neboť v tomto roce byla žádost o registraci nové církve podána. Biskup Stonawski si v oběžníku stěžuje především na počínání tzv. „Misie“ (laického hnutí) po roce 1989. „Misii“ vytýká, že k násilnému zmocnění se vedoucích funkcí ve SCEAV využila chaosu v legislativě státu a podpory tehdejšího místopředsedy federální vlády Dr. Josefa Miklošky.

2.6.2.4. Hodnocení rozdělení SCEAV

LECAV uvádí jako počáteční datum rozdělení církve rok 1992²²¹. SCEAV pokládá za počátek rozdělení Třanovický synod²²², který pozdější LECAV

---

²²¹ www.luternilecav.cz

neuznala. Nově vzniknuvší LECAV nikdy nebyla členem²²³: Světové luterské federace ani Ekumenické rady církví v České republice. Oficiální internetové stránky LECAV uvádějí jako počet členů své církve 5000 osob²²⁴.

Snaha vyrovnat se s komunistickou minulostí není jen problémem církve, ale problémem celého národa. Vývoj ve SCEAV po roce 1989 si jistě nikdo nepřál vidět ve stávající podobě, tzn. v rozdělené podobě. Otázkou zůstává, jestli by k rozdělení v církvi nedošlo nějakým jiným způsobem. Samotné rozdělení bylo jen završením dlouho trvajícího konfliktu, který vedení církve po roce 1989 nezačalo řešit a přehlíželo jej, i když díky novým politickým poměrům šlo ledacos napravit a díky tomu předejít tak razantnímu řešení, jako bylo roztržení církve. Možná mohla také pomoci větší dávka trpělivosti při organizování mimořádných synodů, které odvolaly vedení církve a nastolily nové.

Církev a. v. na Slezsku je roztržena, rozdělena. Nicméně obě církve se hlásí pořád ke stejné konfesi. Jak SCEAV tak LECAV jsou církvemi dvoujazyčnými – používají jazyk český a polský. Obě církve využívají ke svým bohoslužbám tytéž chrámy. Pořád je zde spousta společného, kterého si snad povšimne pozdější generace slezských evangelíků a bude usilovat o sjednocení církve.

Vlaštovkou v tomto směru bylo jednání v roce 1997 mezi SCEAV a LECAV, které bylo svoláno na podnět Světové luterské federace. Obě církve tehdy došly ke vzájemnému stanovisku, „které dovolilo navázat správné vztahy“²²⁵. O tomto jednání se ale v synodních dokumentech SCEAV nepíše.

2.6.3. Církevní tituly

K církevnímu životu a k Církvi samotné náleží zvláštní tituly představitelů církví, které se ve většině případů mimo církve a křesťanství nepoužívají. Ať už se jedná o tituly jako farář, biskup, vikář nebo senior, jsou tyto tituly specifickým rysem křesťanství.

---

²²² www.sceav.cz

²²³ www.luternilecav.cz

²²⁴ Například internetové stránky pražského sboru LECAV (www.lecav-praha.unas.cz/index.php?id=7) uvádějí počet členů církve 18 500 osob. Jedná se o chybnou informaci. Tyto internetové stránky obsahují ještě další omyl: za jeden z důvodů rozdělení církve pokládá autor uveřejněného textu příklon části církve k charismatickému hnutí. Pokud kdy SCEAV k nějakému hnutí inklinovala, tak to byl pietismus nebo probuzenectví, ne však hnutí charismatické.

²²⁵ www.luternilecav.cz

2.6.3.1. Církevní tituly v synodních dokumentech SCEAV

<i>Synod</i>	<i>Církevní tituly v materiálech synodu</i>
Synod Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR v roce 1948	Na 1. zasedání synodu v roce 1948 navrhl farář Krzywoń pojmenování „hlavy církve po vzoru Českobratrské církve evangelické: senior“ ²²⁶ . Senior Berber nechtěl za žádnou cenu přijmout titul biskup:
I. – IV. zasedání synodu Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR Datum: 23. srpna 1948 - 10. ledna 1949	„Nechceme vysokých titulů, zvláště v dnešních dobách. Ať nějaký titul pro hlavu církve vymyslí ústavní komise“ ²²⁷ . Ústavní komise předložila synodu tři návrhy: „generální senior, superintendent, biskup“ ²²⁸ . Synod se ovšem dostal do patové situace: žádný návrh nedostal 2/3 hlasů. Nejvíce hlasů dostal titul biskup. Nakonec byl schválen titul superintendent, protože „už v roce 1938 byl na synodu dán tento návrh (a) titul biskup zavání katolicismem“ ²²⁹ .
VI. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal 19.-20. listopadu 1956 v Českém Těšíně Na Nivách	Titul hlavy církve „superintendent“ byl změněn VI. řádným synodem Slezské církve evangelické a. v. na titul „biskup“ ²³⁰ . Ke změně titulu hlavy církve přispěly dva aspekty: 1) titul biskup je „biblickým

²²⁶ Zápisy synodu z roku 1948: I. zasedání synodu Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 3.

²²⁷ Tamtéž.

²²⁸ Zápisy synodu z roku 1948: II. zasedání synodu Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 1.

²²⁹ Tamtéž, str. 3.

²³⁰ Muselo tedy dojít ke změně § 7 odstavce 3 církevní ústavy: místo superintendent – „biskup“ (Program VI. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. 19.-20.11.1956)

termínem²³¹; 2) „tento titul začaly používat luterské církve na celém světě“²³².

2. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 10. – 11. listopadu 2006 v Českém Těšíně

Právní komise XXVI. řádného synodu SCEAV se zasazovala o to, aby byl zrušen termín duchovní. Svůj záměr podepřela těmito argumenty²³³:

Biblická terminologie zná pojem duchovní, pochopení tohoto slova je jiné než bylo používáno v církvi.

V médiích jsou pojmy jako např. vikář nesrozumitelné.

Pojem duchovní byl používán u různých pracovních postavení.

Místo termínu „duchovní“ měl být používán termín „církvi povolaný služebník“. Tento návrh nebyl ovšem schválen.

▪ *Hodnocení církevních titulů ve SCEAV*

Z výše uvedené tabulky je patrné, že problematiku církevních titulů probíraných na synodech SCEAV lze rozdělit do dvou kategorií: 1) titul hlavy církve; 2) všeobecný titul zaměstnance církve pracujícího v duchovenské oblasti.

ad 1) Pokud jde o titul hlavy církve používaný ve SCEAV, je změna, ke které došlo v roce 1956, kdy vešlo v platnost používání termínu „biskup“, jakoby otočením o 180° od odmítavého názoru k termínu „biskup“, který v roce 1948 zastával senior Berger. Termín „biskup“ nebyl od roku 1956 na žádném synodu napadán a nebyly vysloveny žádné snahy o jeho zrušení.

ad 2) V současné době probíhá ve SCEAV diskuse o termínu, který by měl nahradit titul „duchovní“. Jak je uvedeno výše, v roce 2006 nebyl návrh změny odhlasován.

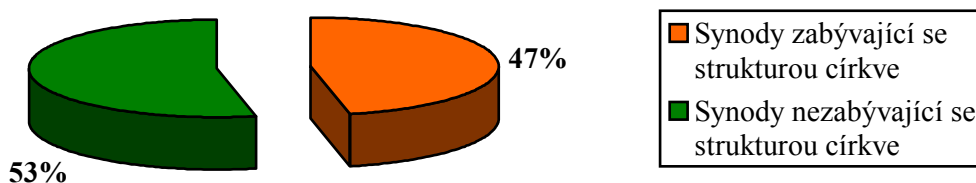
---

²³¹ Protokol ze zasedání VI. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. 19.-20.11.1956, str. 1.

²³² Tamtéž.

²³³ Zápis z 2. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 10. – 11. listopadu 2006 v Českém Těšíně, str. 14.

2.6.4. Procentuální zobrazení zájmu synodů SCEAV o strukturální záležitosti církve

2.7. Organizace při SCEAV

V této kapitole se budu zabývat organizacemi, které spolupůsobí se SCEAV a které byly alespoň okrajově zmíněny na jednom synodu SCEAV. Těm organizacím, kterým na synodech nebylo z jakéhokoliv důvodu věnováno ani trochu prostoru, nebudu věnovat pozornost.

2.7.1. Benjamin

Benjamin je místním křesťanským sdružením v Orlové. Cílem tohoto sdružení je vyplnit volný čas dětí a mládeže. Benjamin organizuje například letní tábory, sjezdy mládeže, tzv. SAM – Setkání alternativní mládeže, a pořádá koncerty. „Počet členů sdružení je 29.“²³⁴ Toto místní sdružení spolupracuje s městem Orlová, „je členem České rady dětí a mládeže a je zahrnuté do projektu Prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR“²³⁵.

V synodních materiálech se o tomto sdružení hovoří pouze jednou, a to na XXV. řádném synodu, který se konal ve dnech 19. – 20. listopadu 2004. Tehdy sdružení Benjamin zaslalo pozdrav synodu prostřednictvím pastora Vladislava Szkandery.

2.7.1.1. Hodnocení sdružení Benjamin

Benjamin představuje sdružení působící při SCEAV, které začalo svou činnost až po pádu komunismu. Do povědomí širší veřejnosti se toto sdružení dostalo především díky organizování každoročního sjezdu mládeže, tzv. SAMu. Mezi různými církevními tábory a evangelizačními akcemi, které jsou určeny

²³⁴ www.sceav.cz – struktura církve – organizace při SCEAV.

²³⁵ Tamtéž.

pro mladé lidi, je právě SAM tím setkáním, které je nejvíce otevřené pro lidi nevěřící a bez církevního zázemí.

2.7.2. Evangelická společnost – Towarzystwo Ewangelickie

Evangelická společnost – Towarzystwo Ewangelickie je organizací, která „je aktivní zvláště v oblasti osvětové a kulturní“²³⁶. Synodní materiály se o Evangelické společnosti – Towarzystwu Ewangelickim zmiňují celkem třikrát:

První zmínku o Evangelické společnosti jsem našel v zápisu XX. řádného synodu, který se konal v roce 1992. Na tomto synodu pronesl svůj pozdrav adresovaný účastníkům synodu senior Bogusław Kokotek, předseda Evangelické společnosti. Ve své promluvě²³⁷ informoval synod o plánu práce Evangelické společnosti: Evangelická společnost chce především navázat na svoji předválečnou činnost a podílet se na setkávání se inteligence se SCEAV.

Podruhé se o Evangelické společnosti na synodu hovořilo v roce 2000. Tehdy představil senior Bogusław Kokotek, předseda Evangelické společnosti, dějiny a způsob současné práce této organizace. Senior Kokotek s velikou hrdostí sdělil účastníkům synodu, že je to již deset let od doby, kdy mohla Evangelická společnost obnovit svou činnost a navázat na dílo původní Evangelické společnosti, která začala na Slezsku působit „przed ponad stu laty“²³⁸ – asi před sto lety. Během doby komunismu byla totiž činnost Evangelické společnosti státem zakázána.

Evangelická společnost se soustřeďovala a soustřeďuje na vydavatelskou činnost. Novinkou Evangelické společnosti je spolupráce s regionálním rozhlasem v Ostravě, která přinesla své ovoce ve formě pravidelného vysílání polského náboženského pořadu „Głos chrześcijan“, který informuje o životě Církve.

Evangelická společnost – Towarzystwo Ewangelickie organizuje rovněž své koncerty a spolupracuje s Těšínským divadlem, s polskou i českou částí tohoto divadla. Dobrá spolupráce, říká Kokotek, se rýsuje i s polským konzulátem v Ostravě.

Přáním všech členů Evangelické společnosti – Towarzystwa Ewangelickiego je, aby slezský evangelický lid byl i nadále solí a světlem své

---

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ Zápis ze zasedání XX. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 20. – 21. 11. 1992, str. 6.

²³⁸ Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Ewangelickiego w RC, XXIII sesja zwyczajna Synodu Śląskiego Kościoła Ewangelickiego A. W. 11 listopada 2000 r., str. 1.

zemi. Senior Kokotek synodu připomněl, že „evangelíci na Slezsku byli odnepaměti příkladem živé víry, morálky, kultury a civilizace“²³⁹.

Třetím synodem, na kterém opět promluvil předseda Evangelické společnosti, pastor Boguław Kokotek, byl XXV. řádný synod konaný v roce 2004. Pastor Kokotek tehdy připomněl synodu priority Evangelické společnosti. Evangelické společnosti jde podle pastora Kokotka především o to, aby²⁴⁰: 1. šla cestou Ježíše Krista, 2. stála nad rozdílnostmi a budovala ekumenické vztahy, 3. navazovala kontakty se všemi křesťanskými církvemi v obou Těšínech a kontakty s jinými evangelickými společnostmi.

Předseda Evangelické společnosti podtrhl ještě důležitost a moc modlitby v životě křesťana a církve.

2.7.2.1. Hodnocení Evangelické společnosti – Towarzystwa Ewangelickiego na základě synodních dokumentů

Evangelická společnost – Towarzystwo ewangelickie je ve SCEAV spojovacím článkem se světem inteligence, kultury a politiky. Evangelická společnost jakoby chrání církev před zahleděností do svého vnitřního dění a uzavřením se do sebe. I při těchto všech důrazech na viditelnost církve Evangelická společnost nezapomíná na základ křesťanství, jímž je křesťanova pouť životem ve šlépějích svého Pána a Mistra, Ježíše Krista.

2.7.3. Křesťanské společenství – Społeczność Chrześcijańska

Křesťanské společenství vzniklo v roce 1906²⁴¹ jako náboženský spolek, jehož náplní byla především misijní činnost a evangelizace. Po roce 1948 Křesťanskému společenství státní orgány zakázaly působení a toto společenství začalo pracovat jako ilegální seskupení známé pod označením „misie“²⁴². Plného obnovení své činnosti se Křesťanské společenství dočkalo v roce 1990²⁴³, kdy na obnovující konferenci bylo založeno občanské sdružení „Křesťanské společenství – Społeczność Chrześcijańska“.

Synody z období totality hovoří o Křesťanském společenství, které tehdy působilo ilegálně, jako o „nespokojených laických členech církve“. Po roce

---

²³⁹ Tamtéž, str. 2.

²⁴⁰ Tamtéž, str. 11.

²⁴¹ Vznik Křesťanského společenství – impulsy, důvody, události, význam, str. 3. Tato přednáška byla proslovena Dr. Danielem Spratkem na mezinárodní vědecké konferenci „Evropa Ducha – pietistická hnutí v církvi a ve společnosti ve XX. a XXI. století“, konané ve dnech 5. – 6. dubna 2005 v Konferenčním centru Uniwersytetu Śląskiego v Cieszynie (Polsko). Přednášku „Vznik Křesťanského společenství“ je možno nalézt ve formátu pdf na internetových stránkách Křesťanského společenství: www.ks-sch.cz.

²⁴² Tamtéž.

²⁴³ Tamtéž.

1989 se vztahy mezi církví a Křesťanským společenstvím podle synodních dokumentů značně zlepšily. Například v roce 1992 na XX. řádném synodu tehdejší vedoucí Křesťanského společenství Gustav Hławiczka mluvil o tom, že mezi SCEAV a Křesťanským společenstvím se vyvíjí nový vztah: „vzájemná spolupráce“²⁴⁴. K této nové vzájemné spolupráci přispělo jistě v nemalé míře usnesení XX. řádného synodu o tzv. nevýdělečném užívání objektů SCEAV. Možnost takto používat církevní objekty byla nabídnuta Křesťanskému společenství, Evangelické společnosti a Slezské diakonii.

O důzazech a postojích Křesťanského společenství se mohli dozvědět účastníci XXV. řádného synodu, který se konal v roce 2004. Jménem Křesťanského společenství – Społeczności chrześcijańskiej promluvil tehdy na synodu vedoucí Křesťanského společenství Jan Tomala. Podle Tomaly Křesťanské společenství zdůrazňuje²⁴⁵: nutnost osobního rozhodnutí pro Krista, důležitost všeobecného kněžství, svědectví slovem i životem. Tomala dále zdůraznil, že církev na počátku 20. století připomínala spíše „továrny na funkce“²⁴⁶ než opravdové sbory. Tomala konstatoval, že „živý sbor je tam, kde pracuje vnitřní misie“²⁴⁷.

2.7.3.1. Hodnocení Křesťanského společenství – Społeczności Chrześcijańskiej Křesťanské společenství sehrálo v dějinách SCEAV velikou roli. Určilo vývoj církve směrem k pietisticko-probuzenecké zbožnosti a k laicizaci církve. Velice pozoruhodné je takřka bleskové obnovení tohoto společenství po roce 1989 a nové pozitivní vztahy s oficiální církví, které trvají dodnes. Křesťanské společenství velmi aktivně pracuje s mladou generací, pro kterou organizuje různé tábory, koncerty, konference a setkání.

2.7.4. Sdružení Martina Luthera v ČR

SCEAV se snažilo vždy svému reformátorovi prokazovat patřičnou úctu. Příkladem tohoto postoje je například rozhodnutí XIV. řádného synodu²⁴⁸, který se konal v roce 1980, postavit pomník²⁴⁹ Dr. Martina Luthera kvůli 500. výročí reformátorova narození v životní velikosti. Byl to právě synod SCEAV,

---

²⁴⁴ Zázpis ze zasedání XX. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 20. – 21. 11. 1992, str. 3.

²⁴⁵ Zázpis ze zasedání řádného XXV. synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně, str. 8.

²⁴⁶ Tamtéž.

²⁴⁷ Tamtéž.

²⁴⁸ Zázpis ze zasedání XIV. řádného synodu SCEAV, který se konal 24.-25.10.1980 v Českém Těšíně v sálu evangelického sboru a. v. Na Nivách, str. 6.

²⁴⁹ K realizaci tohoto pomníku ale nikdy nedošlo.

na kterém zazněl návrh založit sdružení Martina Luthera²⁵⁰. Stalo se tak na tzv. „Malém synodu“ v roce 1997. Sdružení Martina Luthera bylo založeno v roce 1998²⁵¹. V roce 1999²⁵² toto sdružení vstoupilo do mezinárodní organizace Martin Luther Bund. Posláním sdružení Martina Luthera je „rozvíjení teologických a ostatních luterských tradic...“²⁵³.

2.7.4.1. Hodnocení Sdružení Martina Luthera v ČR

Sdružení Martina Luthera se snaží udržet „luterský charakter“ SCEAV, připomínat SCEAV a nejen ji dějiny luterství a sledovat současný vývoj v luterské teologii. Mezi dosavadní největší úspěchy Sdružení Martina Luthera patří iniciace nového překladu a vydání Knihy svornosti²⁵⁴.

2.7.5. Slezská diakonie

Slezská diakonie byla na synodu dle zápisu poprvé předmětem většího zájmu v roce 1996. Tehdy ředitel Slezské diakonie Ing. Č. Santarius přednesl návrh Rady Slezské diakonie „o zařazení Slezské diakonie do SCEAV“²⁵⁵. Mimořádný synod odsouhlasil valnou většinou „transformaci Slezské diakonie z občanského sdružení na církevní diakonii“²⁵⁶.

Dalšími synodními materiály, které poskytují informace o Slezské diakonii, jsou synodní dokumenty z roku 1998. Na XXII. řádném synodu konaném v roce 1998 zazněla mezi jinými „Zpráva o humanitární pomoci poskytované SCEAV“. Svou humanitární činnost uskutečňovala SCEAV skrze spřátelené organizace, jako např.: Slezská diakonie a Sdružení přátel Slezské diakonie. V roce 1998 byla organizována humanitární pomoc pro²⁵⁷: Ukrajinu a Moldávii.

XXIII. řádný synod SCEAV si vytýčil základní cíle práce církve v nejbližším období. Mezi tyto cíle náleželo také „dokazování důvěryhodnosti zvěsti církve prostřednictvím diakonie“²⁵⁸.

---

²⁵⁰ Zápis z tzv. Malého synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal dne 15. 11. 1997 v Českém Těšíně, str. 2.

²⁵¹ www.sceav.cz – struktura církve – organizace při SCEAV.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ Tamtéž.

²⁵⁴ Kniha Svornosti, Symbolické čili vyznavačské spisy evangelických církví augsburské konfese, Kalich 2006.

²⁵⁵ Zápis mimořádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného dne 14. 6. 1996 v Komorní Lhotce, str. 2.

²⁵⁶ Tamtéž.

²⁵⁷ Zpráva o humanitární pomoci – dokument náležící k materiálům XXII. řádného synodu SCEAV.

²⁵⁸ Prohlášení 23. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., str. 1 – 2.

V roce 2004 přednesl na XXV. řádném synodu ředitel Slezské diakonie Česlav Santarius „Zprávu o činnosti Slezské diakonie“, ve které vyzdvihl důležitost Slezské diakonie v životě církve, která nemůže existovat bez diakonie. Prvořadým úkolem diakonie je podle Santaria „nést zvěst evangelia činem“²⁵⁹. Ve Zprávě o činnosti Slezské diakonie zazněly také informace o materiální pomoci diakonie církvi. Diakonická centra se stala zázemím pro církve např. v Bruntále nebo Žukově.

2.7.5.1. Hodnocení Slezské diakonie na základě synodních zápisů

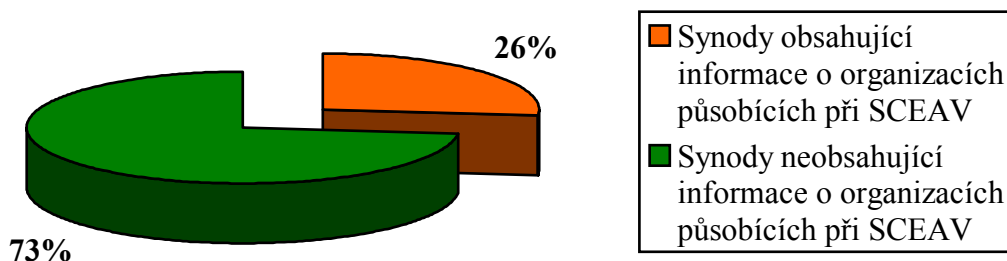
Díky transformaci Slezské diakonie z občanského sdružení na církevní diakonii došlo k většímu sblížení diakonie s církví. O Slezské diakonii se synodní zápisy zmiňují teprve od dob této transformace. Slezská diakonie plní ve SCEAV funkci hlasu, který nabádá ke službě bližnímu skrze čin. To, že se Slezská diakonie stala rovněž zázemím pro církevní shromáždění možná ukazuje budoucí vývoj SCEAV.

2.7.6. Základní církevní škola, Třinec, Kaštanová 412

2.7.7. Katedra společenských věd - odd. křesťanské výchovy Pedagogické fakulty OU

Těmto tématům byla věnovaná část vzdělávání a SCEAV (kapitola 2.3.).

2.7.8. Procentuální zobrazení zájmu synodů SCEAV o organizace působící při církvi

²⁵⁹ Zápis ze zasedání řádného XXV. synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně, str. 7.

2.8. Vztah státu a církve

Vztah státu a církve procházel skrze staletí mnoha obměnami, od antagonistických postojů až k úzké spolupráci. Typickým příkladem spolupráce státu a nové rodící se církve je vzestup luteranismu, který by nebyl možný v podmínkách Svaté říše římské bez přímé podpory saských a braniborských knížat. Poněkud odlišným příkladem vztahu církve a státu je situace, která nastala v roce 1948, kdy se Československý stát pod vedením komunistické strany zasadil o znovupotvrzení samostatné augsburské církve ve východním Slezsku v Československu.

„Tato velkorysost ze strany komunistického režimu nebyla náhodná. Marxistická ideologie se netajila tím, že jejím konečným cílem je likvidace církve. Tomuto cíli sloužil zákon o státním dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi, který byl uplatňován udělováním tzv. státních souhlasů. Za toto dobrodíní bylo třeba zaplatit daň. Při každé příležitosti bylo třeba vychalovat komunistický režim a jemu děkovat.“²⁶⁰

Vedlejším výsledkem tohoto kroku přetrvávajícím do dnešního dne je samostatná česko-polská církev augsburského vyznání působící ve Slezsku.

2.8.1. Církev a stát v synodních dokumentech SCEAV

Synod

*Vztah státu a církve, KMK
v materiálech synodu*

Synod Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR v roce 1948

Senior Berger se o významu tohoto synodu a na tomto synodu schválené církevní ústavy vyjádřil na čtvrtém zasedání synodu ve své závěrečné promluvě:

I. – IV. zasedání synodu Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR

Datum: 23. srpna 1948 - 10. ledna 1949

„Tento synod má historický význam. ... Vykonal veliké dílo, totiž dal církvi novou ústavu, což je veliká událost v naší církvi. ... Vláda Československé republiky vyřídila příznivě všechny naše požadavky. ... Povinností nás všech jest zaujmout pozitivní poměr k vládě a k státu,

²⁶⁰ Komentář k oběžníku č. 351/48 o obnovení právního stavu, Ing. Vilém Stonawski biskup (tento dvoustránkový dokument se nachází mezi materiály týkajícími se rozdělení SCEAV v devadesátých letech dvacátého století)

neboť takové jest stanovisko církve luterské. ...²⁶¹.

Mimořádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952

Mimořádný synod konaný v roce 1952 byl svolán kvůli rezignaci „z důvodů zdravotních“²⁶² dosavadního superintendenta Slezské církve evangelické a. v. Dr. J. Bergera²⁶³.

Novým superintendentem byl zvolen farář J. Cymorek z Českého Těšína, kterému „vláda Čsl. republiky udělila státní souhlas k volbě superintendentem“²⁶⁴. Dr. Berger se poohlédl po klidnějším zaměstnání, které mu státní zpráva umožnila vykonávat. Nastoupil na místo profesora na Evangelické teologické fakultě v Bratislavě.

Slezská církev evangelická a. v. vyslovila ve svém dokumentu „Pokoj dětem“²⁶⁵ souhlas a ztotožnění s obsahem Mezinárodní konference

---

²⁶¹ Zápisy synodu z roku 1948: IV. zasedání synodu Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR, str. 6.

²⁶² Zápis z mimořádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952, str. 1.

²⁶³ V dokumentu SCEAV z roku 1991 „Do którego kościoła należę?“ se o Dr. Bergerovi píše jako o tom, který „musel opustit rodnou zem z důvodu totalitní moci a odejít na Slovensko podobně jako Jiří Třanovský před více než tři sta léty.“ O údajných Bergerových zdravotních problémech zde není ani zmínka.

²⁶⁴ Zápis z mimořádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952, str. 1.

²⁶⁵ Dokument „Pokoj dětem“ chápe poslání církve jako sklonění se k chudým, zanedbaným a opuštěným dětem. Stanovisko církve bylo podepřeno i biblickými verši:

Zacharjáš 7,10: „Neutiskujte vdovu a sirotka...“

Pláč 4,4b: „...pacholátka prosí o chléb, a nikdo jim nenaláme.“

V tomto dokumentu je rovněž značně silný protiválečný a protizápadní tón. Jako příklad uvedu jeden výrok, který ony nálady dobře ilustruje:

„...jsme hluboce dotčeni úzkostí, která se zmocňuje lidských srdcí z děsivých mračen válečných, která zatemňují západní oblohu.“

na obranu dětí²⁶⁶ ve Vídni, která se konala v roce 1952 ve dnech 12. – 16. dubna.

VII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný 30.-31. května 1959 v Českém Těšíně Na Nivách

VII. řádný synod se zavázal k tomu, že SCEAV bude podporovat realizaci Všekřesťanského mírového kongresu²⁶⁷.

Dr. Pospíšil, sekretář Ekumenické Rady Církví a host VII. řádného synodu, který na synodu referoval o organizování Všekřesťanského mírového kongresu, „byl velmi potěšen kladným postojem naší církve k Ekumenické Radě Církví a Křesťanské mírové konferenci“²⁶⁸.

VIII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. 24.-25. listopadu 1963, Český Těšín, Na Nivách

Biskup oznámil účastníkům VIII. řádného synodu, že „členové naší církve se podílejí na práci v Křesťanské Mírové Konferenci

---

²⁶⁶ Tato konference se shodla dle Nástinu usnesení synodu dne 15. června 1952 v Českém Těšíně na následujících požadavcích: 1. revize zákonů o ochraně matky a dítěte; 2. dodržování těchto zákonů; 3. takový výdělek pro rodinu, který zajistí obvyklou výživu a dobrou životní úroveň; 4. výstavba zdravých bytů pro dělníky; 5. zákaz dětské práce; 6. preventivní léčba matek a dětem na účet státu; 7. výstavba porodnic, ženských a dětských poraden, mateřských škol a sirotčinců; zvýšení počtu lékařů – boj proti sociálním nemocem.

(Pokoj dětem – Nástin usnesení synodu SCEAV dne 15. června 1952 v Českém Těšíně – dokument mimořádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952.)

²⁶⁷ Protokol ze zasedání VII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 30.-31. května 1959 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 15.

S myšlenkou svolat Všekřesťanský mírový kongres přišla Pražská mírová konference, která se konala ve dnech 16. – 19. IV. 1959.

²⁶⁸ Tamtéž, str. 13.

Pospíšil mluvil dále o nebezpečí atomových zbraní a rozpoutání 3. světové války. Připomněl rovněž „dílo bojovníka za pokoj“, faráře Niemöllera.

(KMK)²⁶⁹. Synod kladl důraz na propagaci „vznešených úkolů“²⁷⁰, kterými se KMK zaobírá.

Neděle 19. května 1963 byla státem navržena jako neděle pracovní. Z tohoto důvodu mělo dojít ke bližší nespecifikované změně bohoslužeb²⁷¹.

Ministerský referent Jon poukázal na možnou náplň onoho alternativního nedělního programu, který se neměl vyhnout žádnému evangelíkovi na Slezsku:

„Mají-li se ku příkladu sbírat brambory je třeba k tomu rukou. Žádná modlitba je ze země nevybere...“²⁷²

XI. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal 11.-13. června 1971 v Českém Těšíně, Na Nivách

„Činnost KMK po překonané krizi znovu ožila a začíná svoji aktivitu“²⁷³, oznámil XI. řádnému synodu konanému v roce 1971 farář Krzywoń. Tento farář rovněž vyzval všechny přítomné, aby podporovali činnost KMK a zapojovali se do práce v KMK.

O vztahu státu a církve řečnil na XI. řádném synodu mezi jinými pan dr. Mixa z ministerstva kultury. Dr. Mixa zdůraznil, že vztah mezi státem a církví je dobrý. Účastníky synodu ubezpečoval, že „zvláště

---

²⁶⁹ Zázpis VIII. řádného synodu 24.-25.11.1963, Český Těšín, Na Nivách, str. 3 (Finanční podpora, kterou tehdy SCEAV poskytovala KMK činila 20 000,- ročně.).

²⁷⁰ Tamtéž, str. 4.

²⁷¹ Biskup okomentoval návrh vlády takto:

„Když prohlašujeme, že jsme církví dělníků, pak je třeba přijmout také tuto úpravu dělnické vlády.“

(Tamtéž, str. 9.)

²⁷² Tamtéž.

²⁷³ Zázpis z XI. řádného synodu SCEAV konaného 11.-13.6.1971 v Českém Těšíně, Na Nivách, str. 9.

po XIV. sjezdu KSCĚ se bude nadále rozvíjet vzájemné porozumění a spolupráce mezi státem a církvemi²⁷⁴.

Církevní rada Stonawski nastínil situaci, ve které se tehdejší církev nacházela. Řekl, že „svět, do kterého nás postavil Bůh, má socialistickou tvář“²⁷⁵.

XII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 14.-16. června 1974 v Českém Těšíně v sálu evangelického kostela Na Nivách

Ministerstvo kultury připomnělo XII. řádnému synodu SCEAV, že „v našem socialistickém státě je ústavně zaručena svoboda náboženství, avšak činnost církví je usměrňována státními zákony“²⁷⁶. Církví bylo rázně připomenuto, že oblast kultury a kulturního vyžití jí nepřísluší. „O kulturní vyžití občanů státu pečují složky Národní fronty.“²⁷⁷

Stát kladně zhodnotil „angažovanost naší (SCEAV) církve v mírovém hnutí“²⁷⁸ a projevil přání, aby vztahy mezi státem a církví byly „dobré a dokonce i přátelské“²⁷⁹.

V referátu²⁸⁰ o práci KMK zazněla výzva bojovat všemi prostředky o udržení a zachování světového míru.

XIII. řádný synod Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 27.-28. května 1977 v Českém

Stát byl se spoluprací se SCEAV spokojen. O věřících hovořil na synodu dr. Kafka, představitel státních orgánů,

---

²⁷⁴ Tamtéž.

²⁷⁵ Tamtéž, str. 3.

²⁷⁶ Zápis XII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 14.-16.6.1974 v Českém Těšíně v sálu evangelického kostela Na Nivách, str. 3.

²⁷⁷ Tamtéž.

²⁷⁸ Tamtéž.

²⁷⁹ Tamtéž.

²⁸⁰ Tamtéž, str. 5.

Těšíně v sálu evangelického kostela
Na Nivách

jako o těch, kteří se také podílejí na tom, že „jsme svědky velkých, budovatelských přeměn v naší vlasti“²⁸¹. Kafka ujistil slezské evangelíky o svobodě vyznání, která je zaručena ústavním právem. Je třeba se ovšem za každou cenu vyvarovat toho, „aby někdo nemíchal náboženství s politikou“²⁸².

Hosty XIII. řádného synodu byli mezi jinými také Christi Rosa s manželkou ze Srí Lanky. Christi Rosa působil v té době jako člen sekretariátu KMK v Praze. Ve své promluvě vyzvedl Christi Rosa socialismus, politický směr, který řeší problémy společnosti a zkritizoval kapitalismus²⁸³.

XIV. řádný synod SCEAV 24.-25.
října 1980, Český Těšín, sál
evangelického sboru a. v. Na Nivách

Hostem XIV. řádného synodu zastupujícím státní zprávu byl pan Soukal z Prahy. Ujistil církev o jejich možnostech práce ve společnosti a o možnosti „upevňovat své náboženské citění“²⁸⁴. Pan Soukal kritizoval skupiny věřících, „kteří osočují vedení církve, duchovní a svým chováním jdou až na hranice fyzického napadání, čím je narušeno ovzduší klidu a pokoje“²⁸⁵. Kritizováni byli podle pana Soukala nejvíce ti

---

²⁸¹ Zápis XIII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 27.-28.5.1977 v České Těšíně, v sálu evangelického kostela Na Nivách, str. 2.

²⁸² Tamtéž.

²⁸³ „Kapitalismus je přežitý, protože nedokázal vyřešit základní lidské otázky, jako je rovnost všech před Bohem. Jeden je bohatý a druhý umírá hladem. Budoucnost patří socialismu, který tyto problémy řeší.“

(Tamtéž, str. 7.)

²⁸⁴ Zápis ze zasedání XIV. řádného synodu SCEAV, který se konal 24.-25.10.1980 v Českém Těšíně v sálu evangelického sboru a. v. Na Nivách, str. 2.

²⁸⁵ Tamtéž.

duchovní, kteří pracovali v KMK a kladně se stavěli ke státní správě.

Propagátorem KMK se stal ve SCEAV farář Szpak, který vyzýval synod, aby církev tlumočila věřícím „jaký význam má práce v KMK pro zachování míru ve světě“²⁸⁶.

XV. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11. června 1983 v Českém Těšíně Na Nivách

Biskup dr. Władysław Kiedroń vyzval účastníky XV. řádného synodu, který se konal v roce 1983, k zaujetí rozhodného stanoviska k nukleárnímu zbrojení²⁸⁷.

Pro Evropu bylo, dle zprávy faráře Szpaka zastupujícího na XV. řádném synodu zájmy KMK, největším nebezpečím „umístění v Západní Evropě nukleárních raket středního doletu“²⁸⁸.

Řešení problému hrozící jaderné války mělo přinést mezinárodní setkání v Praze: „Světové setkání pro pokoj a život, proti jaderné válce“, které bylo naplánováno na 21. – 26. června 1983.

XVII. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, 13.-14. října 1989 v Českém Těšíně, Na Nivách

Hostem XVII. řádného synodu zastupujícím Ministerstvo kultury byl Dr. Karel Hajs²⁸⁹, který synodu představil aktuální církevní politiku

---

²⁸⁶ Tamtéž, str. 5.

²⁸⁷ O nebezpečí atomových zbraní promluvil na synodu Josef Jung, referent Sekretariátu pro věci církevní Ministerstva Kultury v Praze. Mluvil o závodech ve zbrojení, které mají na svědomí USA. Pan Jung řekl, že „každou minutu spolyká zbrojní průmysl 1 mln USD a 40% obyvatel země trpí podvýživou“.

(Protokol ze zasedání XV. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11.6.1983 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 4.)

²⁸⁸ Tamtéž, str. 10.

²⁸⁹ Zápis ze zasedání XVII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, 13.-14.10.1989 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 4.

ČSSR. Stát, dle jeho slov, nevidí žádný důvod, proč by neměl pozvat církev k boji „proti ... negativním postojům“²⁹⁰ panujícím ve společnosti, jako jsou např.: „narkomanie, alkoholismus, Satanovy děti a prostituce“²⁹¹.

Mimořádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 21. ledna 1994 v Komorní Lhotce

Na mimořádném synodu promluvil biskup o jedné věci, která se týkala celé SCEAV, o způsobu financování církve. Podle biskupa „během 3 – 5 let dojde v České Republice k samofinancování církví“²⁹². Biskup Volný vyzval všechny presbytery, aby na schůzích presbyterstev podali své návrhy, které by řešily financování církve bez účasti státu.

XXI. řádný synod Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 12. listopadu 1995 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce

Z důvodu pobytu vůdce „nebezpečné sekty“²⁹³ Moon v České republice navrhl presbyter ing. Morávka, účastník XXI. řádného synodu, napsat petici na Ministerstvo kultury. Morávka poukázal na to, že „např. do Anglie a Německa“²⁹⁴ byl Moonovi vstup zakázán.

Na tento návrh zareagoval církevní rada ing. Tomala, který chtěl výše zmíněnou petici doplnit o kritiku

---

²⁹⁰ Tamtéž.

²⁹¹ Tamtéž.

²⁹² Zápis z mimořádného synodu SCEAV, který se konal 21. 1. 1994 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce, str. 2.

²⁹³ Zápis ze zasedání XXI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 12. listopadu 1995 ve sborovém sálu v Komorní Lhotce, str. 7.

²⁹⁴ Tamtéž.

²⁹⁵ Tamtéž.

hudebních skupin, „které mají vyloženě satanistické texty písní a negativně působí na mládež“²⁹⁵.

2.8.1.1. Hodnocení vztahu státu a církve na základě synodních dokumentů
Zvláštěností této kapitoly je, že většina materiálů, které nějakým způsobem hovoří o vztahu státu a církve, pochází z doby komunismu. Z polistopadové doby se k tématu stát – církev vyjádřily pouze dva synody.

Východním bodem k pochopení vztahu státu a církve je v luterství tzv. učení o dvojí říši, nazývané také učení o dvojím regimentu²⁹⁶. Za příklad příklonění se SCEAV k tomuto učení je možno považovat část proslovu seniora Bergera z roku 1949 ve výše uveřejněné tabulce. Senior Berger se tehdy vyslovil pro podporu vedení Československého státu. Svůj postoj podepřel tvrzením, že vlastně toto je luterské stanovisko.

Postoj státu k církvím prošel od roku 1948 samozřejmě mnoha změnami. Například v roce 1977 stát na synodu SCEAV zdůrazňoval, aby nedocházelo ke směšování náboženství a politiky. Církvi bylo státem dovoleno starat se jen o svoje náboženské záležitosti a bylo jí odepřeno podílet se na kulturním životě. V roce 1989 nastává podle synodních dokumentů už ale jiná doba: stát začal vidět v církvi možného spojence, kterého chtěl využít při potírání patologických společenských vlivů jako je např. alkoholismus nebo prostituce. Diskuse na synodu SCEAV v roce 1995 týkající se státu se nesla v úplně jiném duchu než doposud. SCEAV žádala stát, aby zabránil vstupu představiteli sekty do země, tzn. církev požadovala, aby se stát staral o čistotu náboženské scény v České republice. Představitelé synodu rovněž chtěli, aby stát nějakým způsobem zakročil proti hudební produkci, která nebyla shodná s křesťanským světonázorem.

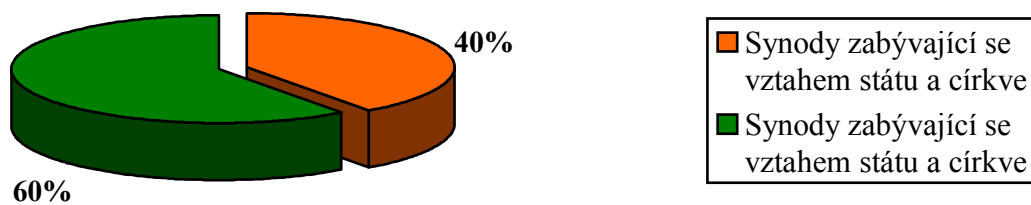
V době totality dělala SCEAV státu radost svým kladným postojem ke Křesťanské mírové konferenci (dále KMK). Po roce 1989 už o KMK není v synodních materiálech ani zmínka.

V roce 1994 se na synodu začíná hovořit o možné odluce církve od státu a z toho plynoucího samofinancování církve. Prognózy státu, které na synodu zazněly z úst biskupa Volného, hovořily maximálně o době pěti let, během kterých měl být zachován dosavadní stav vztahu státu a církve. Tyto prognózy se ovšem nevyplnily.

---

²⁹⁶ Toto učení hovoří o dvou různých způsobech Božího panování. „Bůh vykonává svou vládu nejen v církvi, nýbrž i v ostatním světě. Zde prostřednictvím světské moci (vrchnosti, vlády), která užívá i nástrojů zákona a represe. V církvi naopak vládne Kristus nástroji jinými: svým slovem a svátostmi. Oba způsoby působí paralelně. Každý křesťan se pohybuje v obou sférách a uznává obě cesty, jimiž Bůh vládne.“ (Malá encyklopedie evangelických církví, Pavel Filipi a kolektiv, Nakladatelství Libri 2008, str. 48)

2.8.2. Procentuální vyjádření zájmu synodů SCEAV o problematiku týkající se vztahu státu a církve

3. Závěrečná hodnotící kapitola

Než přistoupím k samotné teologické interpretaci získaných poznatků, rád bych zdůraznil, že všechny uvedené informace nelze v žádném případě vztáhnout na celou SCEAV. Všechny poznatky souvisí pouze se synody SCEAV.

Církev byla od samého počátku svého vzniku postavena před úkol rozhodovat se jak v oblasti týkající se organizačních záležitostí, tak v oblasti, která souvisí s obsahem křesťanské víry. Synody SCEAV se během svých setkání zabývaly rovněž organizačními i věroučnými problémy. Na stránkách Nového Zákona se píše v knize Skutků apoštolů v 6. kapitole ve verších 1. – 6. o organizačním problému, který museli apoštolové řešit. Apoštolové si byli vědomi toho, že nemohou dělat veškerou potřebnou práci v církvi sami. Z tohoto důvodu vybrali sedm diákonů, kteří se měli starat o potřeby vdov. Představitelé synodů SCEAV se rozhodovali ve stejném duchu. Proto namísto řešení všech problémů účastníky synodů povolali na zasedáních určitou komisi, která se měla scházet do doby konání dalšího synodu, na kterém tato komise měla předložit návrhy řešení vzniklého problému. Tímto způsobem pracovaly již synody v roce 1948 a 1950.

Bylo-li na synodu SCEAV probíráno určité téma, byl-li řešen nějaký problém, např. bohoslužebný pořádek, museli být synodálové s danou záležitostí nejdříve obeznámeni, pak došlo ve většině případů k diskusi a následně proběhlo hlasování, jehož výsledkem bylo rozhodnutí, verdikt, s kterým byla posléze obeznámena církev. Stejně schéma řešení problému, určité otázky, je zaznamenáno opět v knize Skutků apoštolů v kapitole 15 od 1. do 29. verše. Tzv. „Jeruzalémské jednání o křesťanech z pohanů“ mělo průběh podobný synodům SCEAV: 1. v církvi vznikl problém; 2. problém byl předložen vrcholným představitelům církve; 3. na vrcholném setkání církevních představitelů došlo k diskusi; 4. církve dospěla k verdiktu; 5. s verdiktem byla obeznámena církev.

Teologicky interpretovat získané poznatky uveřejněné v tématické části je nesmírně obtížné. Jedná se především o střípky, zmínky, poznámky, které samy o sobě nemají příliš velkou výpovědní hodnotu. Tyto často nepatrné informace jsou jakoby pouze několika viditelnými body obrazu znázorňujícího teologický vývoj SCEAV.

Na analyzovaných synodech SCEAV snad ani jednou nezazněl hlas, který by hovořil o důležitosti nebo o přínosu teologicky vzdělaných farářů pro církev. O teologicky vzdělaném zaměstnanci církve sice hovořil v roce 2002 na XXIV. řádném synodu kurátor Miroslav Hlavenka, ale hovořil o něm jako o člověku, který může být nebezpečný pro vykonávání misijní činnosti.

Církev na synodech nejen, že nezdůrazňovala potřebnost teologicky vzdělaných farářů, církev potřebnost farářů nezdůrazňovala vůbec.

Až na jednu výjimku se synody nezajímaly ani o současnou teologickou literaturu a ani o současné teology. Onou výjimkou byla Zpráva studijní komise, která zazněla na XV. řádném synodu konaném v roce 1983. Studijní komise tehdy vyzdvihla důležitost pozorování rozvoje teologie, „hlavně luterské“²⁹⁷ teologie a potřebu následné aplikace této teologie. Komisi nejvíce zajímala otázka eucharistie a ordinace v luterských církvích. Dle vyjádření studijní komise je evangelický duchovní člověkem, „který se stále učí a studuje“²⁹⁸.

Další oblastí, kterou by čtenář synodních dokumentů marně hledal, je důraz na rodinu. Chybí rovněž jakákoliv zmínka o péči o zdraví, jak fyzické, tak i psychické. Synody také vůbec nezdůrazňovaly důležitost kostelů pro bohoslužebný a duchovní život církve – kostel, odvěké místo setkávání křesťanů, jakoby se z povědomí synodů SCEAV vypařil.

Kdyby na synodech nezazněly příspěvky členů Křesťanského společenství, vyprchal by ze synodů důraz na obrácení, na znovuzrození. Synody se nevěnovaly dále: ekologii, eschatologii, vědě, mezináboženským vztahům a politice.

Podle synodních dokumentů vypadá SCEAV jako uzavřené společenství křesťanů, které se o „nekřesťanský“ svět příliš nezajímá. Zájem o „nekřesťanský“ svět se na synodech objevuje pouze v souvislosti se snahou působit na nekřesťany misijně.

Synody SCEAV se v největší míře zabývaly organizačními záležitostmi. Bible jakožto téma synodů nebylo tématem častým a ani tématem probíraným do hloubky. Bible nebyla synody používána jako důkaz při rozhodování, nebyla dokumentem, kterého by se dovolávala podobně, jak se na svatá písmena odvolával např. Ježíš během pokoušení na poušti slovy „Je psáno...“ (Matouš 4:5).

Nicméně synody byly biblickou zvěstí a poselstvím jakoby lemovány, jakoby obtaženy, a to díky všem úvodům, zamyšlením a pozdravům, které byly ve většině případů založeny na biblických textech.

Ježíšův výrok „Je psáno...“ uvádí rovněž evangelista Lukáš při vyprávění příběhu o očištění chrámu (Lukáš 19:46). Ježíšův velmi razantní útok na tehdejší situaci v chrámu lze přirovnat k dílu reformace, která se zaměřila mezi jinými i na reformu bohoslužby. Kvůli snaze očistit křesťanskou

---

²⁹⁷ Protokol ze zasedání XV. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11.6.1983 v Českém Těšíně Na Nivách, str. 9.

²⁹⁸ Tamtéž.

bohoslužbu byl sepsán rovněž církevní pořádek Václava Adama, který je velmi pravděpodobnou předlohou bohoslužebného pořádku dnešní SCEAV.

Podobnost současného bohoslužebného pořádku s bohoslužebným pořádkem Václava Adama je nejzřetelnějším důkazem navazování SCEAV na dědictví slezského luterství.

Oblast vzdělávání byla na synodech spojována především se zřízením Křesťanské základní školy a Katedry křesťanské výchovy. Do oblasti vzdělávání lze rovněž zařadit konfirmační cvičení. Synody se např. nezabývaly vzděláváním probíhajícím v rámci Slezské diakonie. Synody se rovněž nezaměřily na způsoby vzdělávání.

Evangelium podle sepsání Matoušova hovoří o reakci lidu na Ježíšovo vyučování: „zástupy žasly“ (Matouš 7:28). Zástupy shromážděné kolem Ježíše poskytují v tomto případě velmi cennou zpětnou vazbu na Ježíšovo vyučování. Tato reakce je navíc reakcí velmi pozitivní. Synody SCEAV se sice vzděláváním probíhajícím v rámci církve zabývaly, ale to, co by mohlo pomoci při zhodnocení vzdělávacích aktivit SCEAV – zpětná vazba žáků, studentů a konfirmandů, na synodech chybí.

Jak jsem již uvedl v části věnované misii, misijní činnost SCEAV lze rozdělit na dvě období: 1. na období zaměřené na vnitřní misii během období totality; 2. na období vnitřně vnější po pádu komunismu.

Ježíšův důraz na misii je zřetelně vyjádřen v závěrečné kapitole Matoušova evangelia (Matouš 28:18-20). Ježíš vyzval apoštoly, aby získávali učedníky mezi všemi národy. Vnitřně vnější misijní období SCEAV je jakoby paralelou k této Ježíšově výzvě. Ježíš tuto výzvu pronesl až po svém zmrtvýchvstání, až po vítězství nad smrtí. Rovněž synody SCEAV hovoří o misii, která je orientována nejen na svou mateřskou církev, až po významné události v dějinách, po pádu komunismu.

Ještě předtím, než byl Ježíš oslaven a vyslal své učedníky k národům, vyslal svých dvanáct „ke ztraceným ovcím z lidu izraelského“ (Matouš 10:6). Taktéž misijní činnost SCEAV během totality byla nejdříve zaměřena na „svůj lid“, aniž by se orientovala na „národy“.

Ekumenickým snahám byla sice na synodech věnována určitá pozornost, ale jasná, zřetelná a nahlas vyslovená výzva volající po jednotě křesťanů není v synodních dokumentech obsažena. Ježíšova modlitba v Janově evangeliu v 17. kapitole obsahuje i Ježíšovo přání týkající se jednoty jeho učedníků (11. verš). Tato modlitba nejen, že doposud nebyla vyslyšena, ale vypadá to tak, že některými křesťany, mezi něž náleží i účastníci synodů SCEAV, není tato modlitba ani vyslovena.

Ačkoli se synody vztahem státu a církve zabývaly, zápisy a další synodní dokumentace obsahují jen jediné souvislé vyjádření ke vztahu státu a církve.

Jedná se o proslov superintendenta Bergera z roku 1949. Berger účastníky synodu nabádal k nutně kladnému vztahu křesťana ke státu.

Ježíšův výrok „Co je císařovo, odevzdejte císaři, a co je Boží, Bohu“ (Marek 12:17) hovoří rovněž o kladném vztahu, nikoli o odmítavém vztahu, Ježíše ke světské moci.

Závěr

Jak jsem v úvodu již naznačil, mým záměrem bylo analyzovat synodní dokumenty SCEAV od roku 1948 do dnešního dne. Kromě pramenů uvedených v seznamu literatury jsem musel prostudovat mnohé další synodní dokumenty, které sice nejsou citovány, ale které mi pomohly lépe se seznámit s jádrem věci. Tato diplomová práce je zatím jedinou prací, která se věnuje pouze synodním dokumentům SCEAV, a ačkoliv uvedené informace bylo třeba ve všech synodních dokumentech hledat často jako pověstnou jehlu v kupce sena, povedlo se mi shromáždit a utřídit ne zrovna zanedbatelný počet poznámek a zmínek, který svědčí o zájmu synodů o témata, jimiž jsem se zabýval v druhé části. Ta obsahuje roztríděné informace ze synodů podle osmi témat, která jsem po prostudování všech pramenů shledal za stěžejní a nejvíce diskutovaná. Každé téma je zakončeno krátkým shrnutím, hodnocením a grafem znázorňujícím procentuální výskyt určitého tématu na synodech SCEAV.

První téma, SCEAV a Bible, jsem vybral jako nosné téma, protože Bible má pro křesťany, tzn. i pro luterány výjimečný význam. Paradoxně jsem přišel na to, že samotné synody se Biblií a jejím významem pro církve příliš nezabývaly.

Bohoslužba a svátosti patří rovněž neodmyslitelně k životu církve, což je zřejmé i z procentuálního vyjádření zájmu synodů o tuto oblast církve. Právě na bohoslužebném pořádku SCEAV je vidět její navazování na dědictví luterství těšínského Slezska. Synodní dokumenty svědčí o úctě ke svátostem ve SCEAV a o snaze zařadit vysluhování svátostí především na bohoslužbách.

Církev byla vždy nositelkou vzdělanosti, proto jsem se rozhodl zaměřit se i na toto téma. Synody SCEAV svědčí jak o hledání nových možností ve vzdělávání, tak o tápání v tradiční formě církevního vzdělávání – konfirmaci.

Dalším neoddelitelným posláním církve je její misijní působení. V době totality byla misijní činnost v rámci SCEAV prováděna pouze uvnitř církve. Teprve od roku 2000 lze na základě synodních dokumentů říct, že se SCEAV začala orientovat i na misijní činnost vnější.

Církev není společenstvím působícím ve vzduchoprázdnu. Je obklopena jinými církvemi, dalšími organizacemi a státní mocí. I v rámci samotné církve mohou fungovat různé organizace a sdružení. Z těchto důvodů jsem se rovněž rozhodl zabývat se vztahem SCEAV a ekumenického hnutí, organizacemi působícím v rámci SCEAV a při SCEAV a vztahem státu a církve.

Ačkoli je SCEAV členem několika ekumenických organizací, není téma ekumeny na synodech tématem příliš diskutovaným. Ve vývoji vztahu SCEAV k ekumenickému hnutí jde i přesto vidět posun k pozitivnímu chápání

ekumenických snah. Méně pozornosti než ekumeně bylo na synodech věnováno organizacím působícím při SCEAV. Naopak vztahem státu a církve se synody zabývaly ve větší míře a to především v období totality.

Nejdiskutovanějším tématem na synodech SCEAV bylo téma zaměřené na strukturu církve, což bylo hlavně zapříčiněno rozdělením církve v devadesátých letech.

Nabyl jsem přesvědčení, že nezasvěcenému čtenáři pro lepší orientaci pomůže přehled synodů a jejich nejdůležitějších teologických témat. Proto jsem před tématickou část vložil kapitolu Seznam synodů se stručnou poznámkou.

Ačkoli už analyzuji jednotlivá témata v druhé části, rozhodl jsem se věnovat zvláštní kapitolu teologickému rozboru z novozákonního pohledu. Postoje a stanoviska synodů k diskutovaným tématům jsem srovnával s postoji Ježíše a apoštolů.

Chci ještě jednou zdůraznit to, co je na první pohled sice zřejmé: teologická analýza synodů SCEAV není teologickou analýzou SCEAV, církve. Synody SCEAV jsou pouze částí církve a jejího života. Teologicky analyzovat SCEAV je úkolem, který je teprve třeba vykonat.

Na závěr bych chtěl podotknout, že psát práci na téma týkající se synodů SCEAV bylo pro mě velikým přínosem. Mohl jsem totiž proniknout do této oblasti života své mateřské církve, kterou jsem doposud znal jen okrajově. Ze získaných poznatků i ze samotné práce hodlám těžit i jako vikář působící v rámci SCEAV. Rovněž si myslím, že má práce může být ve svých závěrech zpětnou vazbou a přínosem pro samotnou církev, synodní orgán, synodály, duchovní a pracovníky církve.

Seznam literatury

1. Písemné prameny

Zápisy synodu z roku 1948: I. zasedání synodu Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR

Zápisy synodu z roku 1948: II. zasedání synodu Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR

Zápisy synodu z roku 1948: III. zasedání synodu Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR

Zápisy synodu z roku 1948: IV. zasedání synodu Augsburgské církve evangelické ve východním Slezsku v ČSR

Protokol ze zasedání právní komise synodu Církve Evangelické a. v. ve Východním Slezsku v ČSR, které se konalo 5. května 1949 v Českém Těšíně Na Nivách

Zpráva plánovací komise a její návrh na synod ke dni 25. června 1950 v Českém Těšíně - dokument ze IV. řádného synodu

Zápis z mimořádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952

Pokoj dětem – Nástin usnesení synodu SCEAV dne 15. června 1952 v Českém Těšíně – dokument Mimořádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal v kostele v Českém Těšíně dne 15. června 1952

Zápisnice ze zasedání V. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 1. března 1953 v Českém Těšíně, Na Nivách

Protokol ze zasedání VI. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. 19.-20.11.1956

Program VI. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. 19.-20.11.1956

Protokol ze zasedání VII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 30.-31. května 1959 v Českém Těšíně Na Nivách

Zápis VIII. řádného synodu 24.-25.11.1963, Český Těšín, Na Nivách

Zápis ze zasedání IX. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., 24.-25.4.1965, v České Těšíně, Na Nivách

Zápis z X. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 18.-19. dubna 1969 v Českém Těšíně, Na Nivách

Zápis z XI. řádného synodu SCEAV konaného 11.-13.6.1971 v Českém Těšíně, Na Nivách

Zápis XII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaný ve dnech 14.-16.6.1974 v Českém Těšíně v sálu evangelického kostela Na Nivách

Zápis XIII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v., který se konal ve dnech 27.-28.5.1977 v České Těšíně, v sálu evangelického kostela Na Nivách

Zápis ze zasedání XIV. řádného synodu SCEAV, který se konal 24.-25.10.1980 v Českém Těšíně v sálu evangelického sboru a. v. Na Nivách

Protokol ze zasedání XV. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 10.-11.6.1983 v Českém Těšíně Na Nivách

Zápis ze zasedání XVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 20.-21.6.1986 v Českém Těšíně Na Nivách

Usnesení XVI. synodu – dokument ze zasedání XVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal 20.-21.6.1986 v Českém Těšíně Na Nivách

Zápis ze zasedání XVII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, 13.-14.10.1989 v Českém Těšíně Na Nivách

Zápis ze zasedání mimořádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného dne 15.11.1991 v Českém Těšíně
Na Nivách

Do którego kościoła należe? - dokument SCEAV z roku 1991

Zápis ze zasedání XX. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 20. – 21. 11. 1992

Pastýřský list biskupa a Církevní rady Slezské církve evangelické a. v.,
V Českém Těšíně 11. 5. 1992

Zápis z mimořádného synodu SCEAV, který se konal 21. 1. 1994
ve sborovém sálu v Komorní Lhotce

Zápis ze zasedání XXI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání, který se konal ve dnech 10. – 12. listopadu 1995
ve sborovém sálu v Komorní Lhotce

Návrh usnesení synodu Slezské církve evangelické a. v. v České republice
ze dne 10. 11. 1995

Zápis mimořádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného dne 14. 6. 1996 v Komorní Lhotce

Zápis ze zasedání XXII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaný ve dnech 13. – 14. listopadu 1998
v Komorní Lhotce

Zpráva o humanitární pomoci – dokument náležící k materiálům XXII.
řádného synodu SCEAV

Služební řád Slezské církve evangelické a. v. určující vztahy mezi
jednotlivými sbory při vykonávání církevních úkonů – dokument XXII.
řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání
konaného ve dnech 13. – 14. listopadu 1998 v Komorní Lhotce

Zápis ze zasedání XXIII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného ve dnech 10. – 11. listopadu 2000
v Českém Těšíně

Prohlášení XXIII. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v.

Zpráva z činnosti katedry křesťanské výchovy Pedagogické fakulty Ostravské univerzity přednesená na XXIII. řádném synodu SCEAV v roce 2000

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Ewangelickiego w RC, XXIII sesja zwyczajna Synodu Śląskiego Kościoła Ewangelickiego A. W. 11 listopada 2000 r

Návrh dohody o křtu – dokument XXIII. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného ve dnech 10. – 11. listopadu 2000 v Českém Těšíně

Zápis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně

Zápis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně, Příloha č. 6

Zápis ze zasedání XXIV. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 15. – 16. listopadu 2002 v Českém Těšíně, Příloha č. 9: Návrhy církevní rady na Synod

Usnesení XXIV. řádného synodu SCEAV

Zápis ze zasedání řádného XXV. synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně

Zápis ze zasedání řádného XXV. synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného ve dnech 19. – 20. listopadu 2004 v Českém Těšíně, příloha č. 12: Zřízení SCEAV

Zápis z 1. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného 12. listopadu 2005 v Českém Těšíně

Zpráva na XXVI. synod SCEAV – 12. 11. 2005 – Český Těšín, Misie v Bruntále

Zpráva o základní církevní škole přednesená na 1. zasedání XXVI. řádného synodu SCEAV

Zápis z 2. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické a. v. konaného 10. – 11. listopadu 2006 v Českém Těšíně

Príhovor na synode Sliezkej evanjelickiej cirkvi a. v. v Českej republike, Gen. biskup Mgr. Miloš Klátik, PhD – dokument 2. zasedání XXVI. řádného synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání konaného 10. – 11. listopadu 2006 v Českém Těšíně

„Proč jsem se nezúčastnila takzvaného mimořádného synodu?“ dopis paní Albíny Pechové

Komentář k oběžníku č. 351/48 o obnovení právního stavu, biskup Ing. Vilém Stonawski

2. Sekundární literatura:

BRAATEN, Carl E., Principles of Lutheran Theology, Fortress Press, Minneapolis 2007, ISBN 978-0-8006-3835-1

ĎUROVIČ, Ján P., Životopis Juraja Tranovského, Transcius v Liptovském sv. Mikuláši 1942

GRITSCH, Eric W., A History of Lutheranism, Fortress Press, Minneapolis 2002, ISBN 0-8006-3472-1

RÓŽAŇSKA, Aniela, Działalność edukacyjna Śląskiego Kościoła Ewangelickiego Augsburskiego Wyznania na Zaolziu, Śląski Kościół Ewangelicki Augsburskiego Wyznania, Czeski Cieszyn 2002, ISBN 80-230-7809-3

SZYMECZEK, Józef, Augsburski Kościół Ewangelicki w czeskosłowackiej części Śląska Cieszyńskiego w latach 1945 – 1950, Książnica Cieszyńska, Cieszyn 2008, ISBN 978-83-927052-0-8

Sborník materiálů z mezinárodní vědecké konference uspořádané ve dnech 9. – 10. 10. 2003 ve Milovicích Katedrou společenských věd, oddělením křesťanské výchovy Pedagogické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě, editor: SZYMECZEK, Józef, Katechetika, historie, teologie, Ostrava 2003, ISBN 80-7042-306-4

WANTUŁA, Andrzej, Porządek kościoła Wacława Adama – początki organizacji Kościoła ewangelickiego na Śląsku Cieszyńskim, odbitka z „Rocznika Teologicznego“, Warszawa 1937

Agenda tj. práce církevní kněží církve evanjelické dle augšpurského vyznání, Tranoscius-E. v Turčianskom sv. Martine v roce 1922

Knih svornosti, Symbolické čili vyznavačské spisy evanjelických církvi augsburské konfese, Kalich, Brno 2006, ISBN 80-7017-026-3

Zásady Slezské církve evanjelické a. v., SCEAV, Český Těšín 2004

Śpiewnik ewanjelicki, Augustana, Bielsko - Biała 2002, ISBN 83-88941-19-4

Evanjelický kancionál, Infiniti art pro Slezskou církvev evanjelickou a. v. a Luterskou evanjelickou církvev a. v., Český Těšín 2005, ISBN 80-903530-2-9

Písmo svaté Starého a Nového zákona, Český ekumenický překlad, Česká biblická společnost 2001, ISBN 80-85810-29-8

3. Encyklopedie:

FILIPÍ, Pavel a kolektiv, Malá encyklopedie evanjelických církvi, Nakladatelství Libri, Praha 2008, ISBN 978-80-7277-378-7

4. Elektronické dokumenty:

SPRATEK, Daniel, Vznik Křesťanského společenství – impulzy, důvody, události, význam, referát na konferenci „Evropa Ducha – pietistická hnutí v církvi a ve společnosti ve XX. a XXI. století“ [online], Cieszyn 2005 [stáhnuto 21. ledna 2009], dostupný na:
http://www.ks-sch.cz/_download/Vznik_KS-SCH.pdf

SPRATEK, Daniel, Význam těšínského pietismu pro světovou misii [online], 1. července 2008 [stáhnuto 27. ledna 2009], dostupný na:

<http://www.jezisuvkostel.estranky.cz/clanky/dejiny-kostela/svetovamisie>

SPRATEK, Daniel, Stručné dějiny Slezské církve evanjelické augsb. vyznání [online], datum nevedeno [stáhnuto 3. února 2009], dostupný na: www.sceav.cz

Autor neuveden, Ekumena [online], datum neuvedeno [stáhnuto 3. února 2009], dostupný na: www.sceav.cz

Autor neuveden, Organizace při SCEAV [online], datum neuvedeno [stáhnuto 21. ledna 2009], dostupný na: www.sceav.cz

Autor neuveden, Z historii kościoła [online], datum neuvedeno [stáhnuto 13. února 2009], dostupný na: www.luternilecav.cz

Autor neuveden, Historie a současnost Luterské evangelické církve Augsburského vyznání (LECAV) [online], datum neuvedeno [stáhnuto 13. února 2009], dostupný na: www.lecav-praha.unas.cz/index.php?id